

Innst. 385 S

(2016–2017)

**Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen**

Prop. 84 S (2016–2017)

**Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om
Ny inndeling av regionalt folkevalt nivå**

Innhold

	Side
1. Sammendrag	5
1.1 Innleiing.....	5
1.1.1 Nye oppgåver og ansvar.....	5
1.1.2 Konsultasjon med Sametinget.....	6
1.2 Reformbehov.....	6
1.2.1 Rolla som samfunnsutviklar.....	6
1.2.2 Samhandling med staten.....	6
1.2.3 Styrking av fylkeskommunane som demokratisk arena.....	6
1.2.4 Kapasitet og kompetanse.....	6
1.3 Kriterium for ny inndeling av regionalt folkevalt nivå.....	6
1.4 Prosessane og vedtaka i fylka.....	7
1.4.1 Østfold.....	7
1.4.2 Akershus.....	7
1.4.3 Oslo.....	7
1.4.4 Hedmark.....	8
1.4.5 Oppland.....	8
1.4.6 Buskerud.....	9
1.4.7 Vestfold.....	9
1.4.8 Telemark.....	9
1.4.9 Aust-Agder.....	9
1.4.10 Vest-Agder.....	10
1.4.11 Rogaland.....	10
1.4.12 Hordaland.....	10
1.4.13 Sogn og Fjordane.....	11
1.4.14 Møre og Romsdal.....	13
1.4.15 Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag.....	13
1.4.16 Nordland.....	13
1.4.17 Troms.....	14
1.4.18 Finnmark.....	15
1.5 Forslag til ny inndeling av regionalt folkevalt nivå.....	16
1.5.1 Tilråding frå regjeringa.....	16
1.5.2 Overordna vurderingar.....	16
1.5.2.1 Meir funksjonelle einingar.....	16
1.5.2.2 Betre samspel med staten.....	17
1.5.2.3 Auka kapasitet og kompetanse og meir til tenester.....	17
1.5.3 Fylkesvise vurderingar.....	17
1.5.3.1 Østfold, Akershus og Buskerud.....	17
1.5.3.2 Hedmark og Oppland.....	18
1.5.3.3 Telemark og Vestfold.....	18
1.5.3.4 Vest-Agder og Aust-Agder.....	19
1.5.3.5 Rogaland.....	19
1.5.3.6 Hordaland og Sogn og Fjordane.....	20
1.5.3.7 Møre og Romsdal.....	21
1.5.3.8 Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag.....	21
1.5.3.9 Nord-Noreg.....	21
1.5.3.10 Oslo.....	22
1.5.4 Justering av fylkesgrenser.....	22
1.6 Gjennomgang av statlege regionale strukturar.....	22
1.7 Konsekvensar ved ny fylkesstruktur.....	23
1.7.1 Prosess etter vedtak i Stortinget.....	23
1.7.2 Rettleiing, oppfølging og støtte.....	23
1.7.3 Eingongskostnader ved fylkessamanslåing.....	23
1.7.4 Gjennomføring av val.....	23
1.7.4.1 Fylkestingsval.....	23
1.7.4.2 Stortingsval.....	25
1.7.5 Inntektssystemet.....	26

1.7.6	Fylkes- og kommunenummer.....	26
1.7.7	Fylkesnamn	26
1.8	Overordna dialog mellom fylkeskommune og stat	27
1.9	Regional planlegging.....	27
1.9.1	Innleiing.....	27
1.9.2	Betre dialog i planlegginga.....	27
1.9.3	Meir forpliktande regional planlegging.....	28
1.9.4	Regionale avklaringar i den statlege planlegginga.....	29
1.9.5	Planfagleg rettleiing av kommunane.....	29
1.10	Nye oppgåver og ansvar	30
1.10.1	Infrastruktur/samferdsel	30
1.10.1.1	Sams vegadministrasjon	30
1.10.1.2	Vurdering av fylkesvegar etter forvaltningsreforma	30
1.10.1.3	Tilskot til ikkje-statlege flyplassar	31
1.10.1.4	Kjøp av innanlandske flyruter	31
1.10.1.5	Fiskerihamneanlegg	32
1.10.1.6	Tilrettelegging for breibandsutbygging.....	32
1.10.2	Tilrettelegging for næringsutvikling	33
1.10.2.1	Verkemiddelapparatet for næringsutvikling og forskning	33
1.10.2.2	Oppgåver i Innovasjon Noreg	34
1.10.2.3	Handsaming av akvakultursøknader	35
1.10.2.4	Landbruks- og matområdet	35
1.10.3	Utdanning og kompetanse	37
1.10.3.1	Tilbydarar av utdanning, opplæring og anna kompetanseutvikling.....	37
1.10.3.2	Partnerskap for karrierettleiing og karrieresenter i fylka	37
1.10.3.3	Styrkt regionalt ansvar for kompetansepolitikk	38
1.10.4	Kulturområdet	38
1.10.5	Klima- og miljøområdet.....	39
1.10.5.1	Friluftsliv	39
1.10.5.2	Kulturminneområdet	40
1.10.5.3	Planretningslinjer på klimaområdet.....	41
1.10.5.4	Økonomiske og administrative konsekvensar	41
1.10.5.5	Vurdering av ytterlegare oppgåver på klima- og miljøområdet.....	41
1.10.6	Integreringsområdet.....	41
1.10.7	Tilrettelegging for styrkt EU/EØS- og nordisk regionalt engasjement.....	42
1.10.8	Ekspertutval for å vurdere ytterlegare oppgåver	42
1.10.9	Forsøk som forvaltningsutvikling	42
1.11	Statleg lokaliseringspolitikk	42
1.12	Ein nordområdepolitikk bygd på regional medverknad	43
1.13	Økonomiske og administrative konsekvensar	43
1.13.1	Kortsiktige konsekvensar	43
1.13.2	Langsiktige konsekvensar	44
2.	Komiteens behandling	44
3.	Komiteens merknader	45
3.1	Generelle merknader	45
3.2	Regioninndeling	47
3.3	Statlige regionale strukturer	50
3.4	Konsekvenser ved ny fylkesstruktur	50
3.5	Regional planlegging.....	51
3.6	Nye oppgaver og ansvar.....	52
3.7	Statlig lokaliseringspolitikk.....	58
3.8	Nordområdepolitikk	59
3.9	Økonomiske og administrative konsekvenser	59

Innst. 385 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 84 S (2016–2017)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Ny inndeling av regionalt folkevalt nivå

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innleiing

I proposisjonen blir det vist til at Noreg har hatt folkevalde regionar sidan 1838, da formannskapslovene tok til å gjelde og amtstinget blei oppretta. Dagens fylkesgrenser har vore nesten uendra sidan midten av 1800-talet. Nesten alle statlege verksemdar har andre grenser enn fylkeskommunane. Da Stortinget handsama kommunereforma, vedtok eit fleirtal at det framleis skal vere tre folkevalde nivå. For å oppfylle Stortingets vedtak ønskjer regjeringa eit regionalt folkevalt nivå som tek tydelegare ansvar for samfunnsutviklinga – ut frå eigne føresetnader og fortrinn. Regjeringa ønskjer ei fylkesinndeling som samsvarer med dei utfordringane i samfunnet som eit regionalt folkevalt nivå skal medverke til å løyse.

I Meld. St. 22 (2015–2016) foreslo regjeringa at dei 19 fylkeskommunane i landet blir reduserte til om lag ti. Stortingsfleirtalet støttar dette og ønskjer endring parallelt med kommunereforma, jf. Innst. 377 S (2015–2016).

Regjeringa har som mål at regionreforma skal gje ei positiv samfunnsutvikling i alle delar av landet, basert på regionale fortrinn, føresetnader og prioriteringar. Regionreforma skal leggje til rette for samordna oppgaveløysing og samordning av sektorar og prioriteringar i fylka. Reforma skal gje enklare og tydelegare ansvarsdeling. Regjeringa meiner endringar i rolla og oppgåvene til regionalt folkevalt nivå kan

reduere byråkratiet og auke effektiviteten. Regionreforma skal òg medverke til å styrkje demokratiet på regionalt nivå.

I proposisjonen blir det peika på at vi lever i eit komplekst samfunn der sentrale utfordringar kryssar geografiske, administrative og sektorielle grenser. Samstundes har vi eit forvaltningssystem inndelt i sektorar og eit fragmentert verkemiddelapparat med ulik geografisk inndeling som ikkje er innretta for å handtere desse utfordringane på ein heilskapleg måte. Landet står også overfor store utfordringar knytte til omstilling.

For å utvikle levedyktige og attraktive stader er det viktig å sjå busetjing, arealutvikling, kommunikasjon og regional utvikling i samheng. Her kan det regionale folkevalde nivået spele ei viktig rolle.

Fylkeskommunane skal setje i verk eigen politikk, men også nasjonal politikk i ein regional kontekst. Rolla som samfunnsutviklar blir utøvd i samspel med staten og kommunane. Denne rolla blir styrkt gjennom regionreforma. Regjeringa forventar at fylkeskommunane vil utnytte handlingsrommet. Dei formelle endringane er ikkje nok. I tillegg til dei geografiske endringane og endringar i oppgaveporteføljen forventar regjeringa eit sektorovergripande perspektiv hos regionale folkevalde politikarar og administrasjonsapparat. Dette er ein viktig føresetnad for at landet skal kunne hauste fruktene av reforma.

1.1.1 Nye oppgåver og ansvar

I Meld. St. 22 (2015–2016) gjorde regjeringa framlegg om endringar i oppgåver og ansvar for regionalt folkevalt nivå, og Stortinget slutta seg til desse forslaga, jf. Innst. 377 S (2015–2016). Del II av proposisjonen gjer greie for endringar i verkemiddel, oppgåver og ansvar for fylkeskommunane som del av regionreforma.

1.1.2 Konsultasjon med Sametinget

Departementet har konsultert Sametinget om tiltak i proposisjonen som kan påverke samane direkte. I konsultasjonane blei det konstaterert semje om omtale og dei fleste tiltaka i proposisjonen som gjeld ivaretaking av samiske perspektiv.

I oppfølginga av proposisjonen vil departementet konsultere Sametinget om eventuelle sider ved ny fylkesinndeling i Nord-Noreg som kan få direkte innverknad på samiske interesser. Departementet vil også leggje opp til samarbeid med Sametinget ut over det som er omfatta av konsultasjonsplikta.

1.2 Reformbehov

Fylkesinndelinga har stått urørt i meir enn 150 år og er tilpassa utfordringane i ei anna tid. På same måte som for kommunegrensene går fylkesgrensene delvis på tvers av reisemønster, bustad- og arbeidsmarknadsregionar og næringsstrukturar. Areal og funksjonelle strukturar som bør sjåast i samanheng, er i mange tilfelle langt større enn dagens fylke.

I proposisjonen blir det peika på at handteringa av sentrale utfordringar i samfunnet krev utvida geografiske perspektiv. For å få dette til, og for å optimalisere offentleg ressursbruk, er det viktig at forvaltningsnivåa spelar betre saman.

1.2.1 Rolla som samfunnsutviklar

Regionreforma skal styrkje det regionale folkevalde nivået, slik at fylkeskommunane betre kan tøve rolla si som samfunnsutviklar. Større fylkeskommunar, desentralisering av oppgåver og styrking av regional planlegging er dei sentrale elementa i reforma.

1.2.2 Samhandling med staten

Grensene til viktige regionale statlege samarbeidspartnarar har blitt endra dei siste tiåra og fell ikkje lenger saman med fylkesgrensene. Produktivitetskommissjonen (NOU 2016:3) peikar på at offentlig organisering på regionnivået er svært mangfaldig, og at koordineringa med fylkesmenn og fylkeskommunar er komplisert. Kommisjonen viser til at det for 38 statlege etatar er valt 36 ulike regionale inndelingar.

Større fylkeskommunar vil ha betre høve til å vere likeverdige partar i samarbeid med statlege aktørar.

Regjeringa varsla i Meld. St. 22 (2015–2016) også gjennomgang av dei statlege regiongrensene i lys av dei nye grensene for regionalt folkevalt nivå.

1.2.3 Styrking av fylkeskommunane som demokratisk arena

I proposisjonen blir det peika på at større fylkeskommunar med ei forsterka samfunnsutviklarrolle vil få større innverknad og stå overfor fleire saker som må prioriterast opp mot kvarandre. Det styrkjer demokratiet på regionalt nivå. Større fylkeskommunar vil òg få styrkt fagmiljø som kan støtte opp om fylkespolitikarane.

Større og færre fylkeskommunar kan forsterke rolla si i dialogen og som avtalepart med staten, og dei vil betre kunne fremje interessene til innbyggjarane og næringslivet overfor nasjonale styresmakter.

1.2.4 Kapasitet og kompetanse

Fleire av dei oppgåvene som vil bli overførte som del av regionreforma, vil forsterke behovet for større og meir robuste fagmiljø.

Større fylkeskommunar vil gje større administrative einingar som legg grunnlag for å byggje opp større kapasitet og kompetanse i oppgåveløysinga. Større og geografisk meir funksjonelle fylkeskommunar legg òg grunnlag for meir effektiv oppgåveløysing gjennom stordriftsfordelar i tenesteproduksjonen.

1.3 Kriterium for ny inndeling av regionalt folkevalt nivå

I Meld. St. 22 (2015–2016) gjorde regjeringa framlegg om desse kriteria som grunnlag for den framtidige inndelinga av regionalt folkevalt nivå:

- Fylkeskommunane bør utgjere funksjonelle einingar. Samanhengande bu- og arbeidsmarknader bør som hovudregel ikkje delast. Område som er knytte saman gjennom kommunikasjonar og næringar, bør liggje i same fylke. Dette legg grunnlag for å løyse noverande og framtidige oppgåver og roller og vil gje føresetnader for ei heilskapleg politikktutvikling som tek vare på regionale fortrinn og byggjer opp under vekstkrafta.
- Eit regionalt folkevalt nivå som i større grad fell saman med dei regionale strukturane til kunnskapsinstitusjonar og statlege etatar innan infrastruktur og ressursforvaltning, kan betre leggje til rette for samhandling og samordning av innsats i fylket. Fylkeskommunane bør gjennom eigne oppgåver, planlegging og utviklingsarbeid kunne sikre eit heilskapleg perspektiv og vurdere ulike tiltak og konsekvensar opp mot kvarandre. Eit godt grunnlag for å kunne samhandle med næringsliv, kommunar og regional statsforvaltning er vesentleg for å fylle rolla som samfunnsutviklar.

- Fylkeskommunane bør ha eit innbyggjargrunnlag som legg til rette for breie fagmiljø med kapasitet og kompetanse til å ta hand om noverande og framtidige oppgåver og funksjonar, slik at innbyggjarar i alle delar av landet kan ta imot gode tenester.

I handsaminga av Meld. St. 22 (2015–2016) støtta fleirtalet i kommunal- og forvaltningskomiteen «kriteriene som skal legges til grunn for den framtidige regioninndelingen, beskrevet i meldingen», jf. Innst. 377 S (2015–2016).

1.4 Prosessane og vedtaka i fylka

Kommunal- og moderniseringsministeren inviterte i brev av 2. juli 2015 alle fylkeskommunane og Oslo kommune til å innleie nabosamtalar. Brevet oppmoda til å gjere vedtak om strukturendringar på regionalt nivå innan hausten 2016. I brev av 22. august 2016 blei fylkeskommunane og Oslo kommune bedne om å gjere vedtak om samanslåing innan 1. desember 2016. Stortingsfleirtalet støtta oppmodinga frå departementet til fylkeskommunane om å gjere vedtak om samanslåing innan 1. desember 2016, jf. Innst. 377 S (2015–2016).

Alle fylkeskommunane og Oslo kommune har handsama sak om regionreform og spørsmålet om samanslåing i fylkestinget/bystyret.

I handsaminga av Meld. St. 22 (2015–2016) viser fleirtalet i kommunal- og forvaltningskomiteen (jf. Innst. 377 S (2015–2016)) til at:

«regionreformen vil få konsekvenser for samhandlingen mellom kommunene, regionen og staten. I grenseområdene mellom de nye regionene kan det også være ulike meninger om hvor regiongrensene skal trekkes. Det er derfor viktig at kommunene engasjerer seg og deltar i prosessen med regionreformen.»

Vidare meiner fleirtalet at «kommunenes innspill også må vektlegges i det videre arbeidet med regionreformen».

I proposisjonen kap. 4 blir det gjort greie for prosessane og vedtaka i kvar einskild fylkeskommune og i Oslo kommune. I innstillinga vert kun vedtaka gjengjevne.

1.4.1 Østfold

VEDTAK GJORT I FYLKESTINGET

På bakgrunn av avtalen inngått mellom Akershus, Østfold og Buskerud vedtok fylkestinget i Østfold 7. desember 2016 at «(fylkestinget støtter ikke dannelsen av region Viken bestående av fylkene Akershus, Buskerud og Østfold».

Vedtaket blei gjort med 24 stemmer mot 11 stemmer.

1.4.2 Akershus

VEDTAK GJORT I FYLKESTINGET

På bakgrunn av avtalen inngått mellom Akershus, Østfold og Buskerud gjorde fylkestinget i Akershus 5. desember 2016 dette vedtaket:

1. Fylkestinget sier nei til avtalen om Region Viken slik den foreligger. Forutsetningene for struktur og virkeområde samt usikkerhet rundt fremtidige oppgaver, bidrar ikke til at denne reformen vil gi våre innbyggere et bedre tjenestetilbud.
2. Akershus setter som forutsetning for en regionreform at Oslo blir en del av en ev. region Viken. Vi er i dag et felles bo og arbeidsmarked, og en slik sammenslåing ville gitt en positiv gevinst. Akershus fylkesting vil ikke at Akershus deles.
3. Dersom Stortinget vedtar en ny region der Oslo og Akershus ikke er en del av en felles region, vil fylkestinget understreke behovet for et fortsatt nært samarbeid med Oslo. Storting og regjering bør i så fall legge tydelige føringer på å løse de utfordringene et felles bo og arbeidsmarked har på areal og transportsiden, der dagens avtaler vedrørende Ruter, bymiljøavtale, Oslo-pakke 3 samt regional plan for areal og transport må ses i sammenheng.
4. En regionreform må bidra til at innbyggerne får bedre tjenester. Fylkestinget ønsker en mest mulig hensiktsmessig styring av oppgavene, der forenkling, effektivisering og en rasjonaliseringsgevinst blir viktig i den langsiktige prosessen.

Punkt 1 blei vedteke med 25 stemmer mot 18 stemmer. Punkt 2–4 blei vedtekne med 23 stemmer mot 20 stemmer.

1.4.3 Oslo

VEDTAK GJORT I BYSTYRET

I samband med handsaminga av budsjett for 2017 og økonomiplan 2017 gjorde bystyret i Oslo kommune 7. desember 2016 dette verbalvedtaket:

1. Oslo kommune viser til at regjeringen har satt i gang en omfattende reform der ønsket er å redusere antall kommuner. Samtidig er det på oppdrag fra Stortinget tatt initiativ til at flere fylker går sammen for å danne større regioner. Hensikten med reformen er større, mer robuste kommuner og regioner med økt makt og myndighet.
2. Oslo i dag er landets eneste kommune med fylkeskommunale oppgaver. Slår man Oslo sammen med nabofylkene, så innføres det et nytt forvaltningsnivå for Oslo. Dette vil blant annet innebære at beslutningsmyndighet som i dag ligger i Oslo, flyttes til et nytt regionalt nivå. Oslo kommune kan ikke se at dette vil være til gagn

for Oslos innbyggere, eller at det vil bidra til å nå regjeringens og Stortingets mål med reformen. Oslo kommune ønsker derfor at Oslo skal bestå som egen kommune med fylkeskommunale oppgaver som i dag.

3. Oslo kommune ser samtidig et behov for, og ønsker, et nært og konstruktivt samarbeid med våre nabokommuner og fylkene nær oss for å finne gode løsninger på felles utfordringer innen blant annet arealplanlegging, samferdsel, videregående opplæring og næringsutvikling. Oslo kommune er derfor positive til å vurdere sammenslåing mellom Oslo og nabokommuner, og eventuelt se på justeringer av kommunegrensene. Dersom Stortinget velger å legge flere oppgaver ut til regionene, er det naturlig at Oslo som hovedstadsregion får tilført de samme oppgavene.

Punkt 1 og 2 blei vedtekne med 54 stemmer mot 5 stemmer. Punkt 3 blei vedteke med 51 stemmer mot 8 stemmer.

1.4.4 Hedmark

VEDTAK GJORT I FYLKESTINGET

På bakgrunn av utgreiinga og resultatet frå høyringa gjorde fylkestinget i Hedmark 14. desember 2016 dette vedtaket:

1. Hedmark fylkeskommune ønsker å få delegert myndighet og virkemidler, slik at det regionale folkevalgte nivå kan videreutvikle rollen som samfunnsutvikler.
2. På bakgrunn av de oppgaver som er skissert i Meld. St. 22, kan ikke Hedmark fylkeskommune se at det er grunnlag for en endring i regionstruktur. Hedmark fylkeskommune sier nei til en sammenslåing av Hedmark og Oppland fylkeskommune.
3. Det gode samarbeidet mellom Hedmark og Oppland fylkeskommuner videreutvikles.

Vedtaket blei gjort med 22 stemmer mot 11 stemmer.

1.4.5 Oppland

VEDTAK GJORT I FYLKESTINGET

På bakgrunn av utgreiinga og resultatet frå høyringa gjorde fylkestinget i Oppland 14. desember 2016 dette vedtaket:

1. Fylkestinget vil understreke den viktige rolla det regionale folkevalde nivået har, saman med kommunalt og statleg nivå, i forvaltning av oppgaver og tenester på vegner av innbyggerane våre. Uavhengig av regionreforma kan fylkeskommunen

med dagens organisering også tilførast større oppgaver og ansvar.

2. Fylkestinget viser til tidlegare vedtak, bl.a. i FT-sak 3/15 om at det regionale nivået må få eit klart definert ansvar for dei oppgaver som er viktige for den regionale utviklinga. I tråd med dette understrekar fylkestinget at folkevalde regionar må få overført oppgaver frå staten innanfor fylgjande område:
 - a. Statens vegvesen sitt regionapparat/fylkesavdelingar
 - b. Kulturrådet og tildelingar til regionale føremål frå Kulturdepartementet
 - c. Delar av Forskningsrådet sitt program
 - d. Konesjonsoppgaver og rettleiingsoppgaver frå NVE og anna naturressursforvaltning av regional karakter
 - e. Dei delar av BUF-etat som ikkje kan leggest til kommunane
 - f. Delar av fylkesmannen sin portefølje innan miljø og landbruk.
 - g. Prosjektskjønnsmidlar
 - h. Integrerings- og inkluderingsoppgaver, blant anna frå IMDi
 - i. Andre oppgaver frå statlege etatar som er relevant overdregne til regional folkevald styring
 - j. Tannhelse må framleis vere ei fylkeskommunal oppgave
3. Fylkestinget meiner at det som grunnlag for både kommune- og regionreforma burde ha vore gjennomført ei statsreform med utgangspunkt i forenkling og utflytting av ansvar og oppgaver frå statlege nivå over til kommunar og regionar. Med få eller ingen endringar av statleg sektor har ikkje dette gjeve eit naudsynt fundament å byggje endringar på i kommune- og fylkesreforma.
4. Noreg er ein einskapsstat, ingen føderasjon der regionar kan ha makt uavhengig av staten. Reform av regionalt og lokalt styringsnivå må derfor vere nasjonalt balansert. Ein fragmentert region- og kommunereform vil leggje grunnlag for varig regional ubalanse, i strid med overordna mål for busetnads- og næringsmønster og med målet om likeverdige føresetnader for innbyggjarane uavhengig av kvar i landet ein bur.
5. Fylkestinget går inn for at Oppland skal bestå som eige fylke.

Vedtaket blei gjort med 25 stemmer mot 12 stemmer.

1.4.6 Buskerud

VEDTAK GJORT I FYLKESTINGET

På bakgrunn av avtalen om samanslåing gjorde fylkestinget i Buskerud 15. desember 2016 dette vedtaket:

1. Fylkestinget godkjenner den vedlagte framforhandlede avtalen mellom Akershus, Buskerud og Østfold og reglementet som beskriver fellesnemndas oppgaver og fullmakter.
2. Dersom det blir en regionreform, vedtar Fylkestinget å søke Stortinget om å danne en ny region bestående av fylkene Akershus, Østfold og Buskerud.
3. Dersom Stortinget finner det hensiktsmessig, bør Vestfold være en del av Viken.

Vedtaket blei gjort med 36 stemmer mot 7 stemmer.

1.4.7 Vestfold

VEDTAK GJORT I FYLKESTINGET

På bakgrunn av utgreiinga, intensjonsavtalen og resultatet frå høyringa gjorde fylkestinget i Vestfold 15. desember 2016 dette vedtaket:

1. Vestfold fylkeskommune ønsker at Buskerud, Telemark og Vestfold slår seg sammen til en folkevalgt region.
2. Når Stortinget vedtar Buskerud, Telemark og Vestfold som en folkevalgt region, forutsetter Vestfold fylkeskommune at det gjennomføres nye forhandlinger mellom de tre fylkeskommunene.

Fylkestinget vedtok dette samrøystes.

1.4.8 Telemark

VEDTAK GJORT I FYLKESTINGET

På bakgrunn av utgreiinga, intensjonsavtalen og høyringsrunden gjorde fylkestinget i Telemark 8. desember 2016 dette vedtaket:

1. Telemark fylkeskommune legger til grunn at formålet med en regionreform er å styrke det folkevalgte nivå betydelig, tilføre flere oppgaver, samtidig som det må etableres en samordnet struktur mellom statlig regionalt nivå og folkevalgt regionalt nivå.

De nye regionene bør bli så store og likeverdige at regionaliseringen blir hensiktsmessig og disse kan overta eller samordnes med de statlige regionaliserte oppgavene. En slik struktur vil forutsette at det etableres en tydelig harmonisering mellom regionale statlige etater og enheter, og det regionale folkevalgte nivået.

2. Den framforhandlede intensjonsavtalen mellom Vestfold og Telemark er preget av et felles ønske om balansert utvikling i de to fylkene, og danner et godt grunnlag i den videre prosessen. For å kunne utføre betydelige økte oppgaver på hensiktsmessig vis, mener Telemark fylkeskommune likevel sammenslåing av Buskerud, Vestfold og Telemark som den mest aktuelle løsningen. Dette vil gi nødvendig befolkningsmessig tyngde, samtidig som regionen har betydelige felles interesser og utfordringer.
3. Fylkestinget ber Stortinget blant annet vurdere å føre over følgende oppgaver til det regionale nivået, som grunnlag for sterkere folkevalgte regioner:
 - Styling av sykehusene. I første omgang ved å fjerne de regionale helseforetakene og beholde de etablerte sykehusforetakene, men med styrer hvor et flertall er oppnevnt av fylkestinget.
 - Ansvar for det statlige barnevernet gjennom Bufetat til fylkeskommunene.
 - De distriktspsykiatriske klinikkene (DPS) fra stat til fylkeskommune.
 - Familievernet overføres fra stat til fylkeskommune
 - Regional vegadministrasjon som har ansvar for planlegging og drift av fylkesveiene, overføres fra Statens vegvesen til fylkeskommunene.
 - Regionapparatet til Innovasjon Norge overføres til fylkeskommunene
 - Deler av Forskningsrådets programmer overføres til fylkeskommunene.
 - Festivalstøtte fra Kulturrådet til fylkeskommunene.
 - Kulturminnevernet rendyrkes som fylkeskommunal oppgave.
 - Forvaltningsoppgaver som er lagt til fylkesmannens miljøavdeling og landbruksavdeling, overføres til fylkeskommunene.
 - Videregående opplæring, kollektivtrafikk og den offentlige tannhelsetjenesten skal videreføres som fylkeskommunale oppgaver.

Punkt 1 og 2 blei vedtekne med 27 stemmer mot 13 stemmer. Punkt 3 blei vedteke med 36 stemmer mot 4 stemmer.

1.4.9 Aust-Agder

VEDTAK GJORT I FYLKESTINGET

På bakgrunn av utgreiinga frå forhandlingsutvalet og høyringsinnspela gjorde fylkestinget i Aust-Agder 13. desember 2016 dette vedtaket:

1. Aust-Agder fylkesting søker Stortinget om sammenslåing av Aust-Agder og Vest-Agder fylkes-

kommuner med virkning fra 1.1.2020. Avtalen forhandlingsutvalgets flertall redegjør for i utredningen 'En ny region Agder' legges til grunn for dette. Vedtaket forutsetter et sammenfallende vedtak i Vest-Agder fylkesting.

2. Fylkestinget i Aust-Agder legger til grunn at regionreformen i hovedsak blir gjennomført i henhold til de føringene som ligger i stortingsmelding 22.
3. Aust-Agder fylkesting ber Stortinget åpne opp for at eksisterende fylkesgrenser kan justeres ved ny regioninndeling. Grensekommuner bør få mulighet til å velge regiontilhørighet.
4. De statlige etatene med oppgaver og funksjoner som er viktige for regional utvikling, har ulik inndeling. Aust-Agder fylkesting ønsker at Stortinget tar en overordnet vurdering av størrelsen på regionalt folkevalgt og statlig nivå slik at disse blir sammenfallende.
5. Fylkestinget støtter forhandlingsutvalgets uttalelser om å opprettholde et godt tjenestetilbud i hele regionen. Fylkestinget merker seg også flertallets målsettinger om å styrke indre, østre, og vestre deler av Agder, og ber fylkestingene i Aust-Agder og Vest-Agder utarbeide konkrete tiltak for å bedre levekår, utdanningsnivå og næringsutvikling i de nevnte distriktene.

Vedtaket blei gjort med 19 stemmer mot 16 stemmer.

1.4.10 Vest-Agder

VEDTAK GJORT I FYLKESTINGET

På bakgrunn av utgreiinga og resultatet frå høyringa gjorde fylkestinget i Vest-Agder 14. desember 2016 dette vedtaket:

1. Vest-Agder fylkesting søker Stortinget om samenslåing av Aust-Agder og Vest-Agder fylkeskommuner med virkning fra 1. januar 2020. Avtalen forhandlingsutvalgets flertall redegjør for i utredningen 'En ny region Agder' legges til grunn for dette. Vedtaket forutsetter et sammenfallende vedtak i Aust-Agder fylkesting.
2. Fylkestinget i Vest-Agder legger til grunn at regionreformen i hovedsak blir gjennomført i henhold til de føringene som ligger i stortingsmelding 22.
3. Vest-Agder fylkesting ber Stortinget åpne opp for at eksisterende fylkesgrenser kan justeres ved ny regioninndeling. Grensekommuner bør få mulighet til å velge regiontilhørighet.
4. De statlige etatene med oppgaver og funksjoner som er viktige for regional utvikling, har ulik inndeling. Vest-Agder fylkesting ønsker at Stortinget tar en overordnet vurdering av størrelsen

på regionalt folkevalgt og statlig nivå slik at disse blir sammenfallende.

5. Fylkestinget støtter forhandlingsutvalgets uttalelser om å opprettholde et godt tjenestetilbud i heile regionen. Fylkestinget merker seg også flertallets målsettinger om å styrke indre, østre og vestre deler av Agder, og ber fylkestingene i Aust-Agder og Vest-Agder utarbeide konkrete tiltak for å bedre levekår, utdanningsnivå og næringsutvikling i de nevnte distriktene.

Vedtaket blei gjort med 25 stemmer mot 9 stemmer.

1.4.11 Rogaland

VEDTAK GJORT I FYLKESTINGET

På bakgrunn av intensjonsplanen og resultatata frå høyringa og innbyggjarundersøkinga gjorde fylkestinget i Rogaland 13. desember 2016 dette vedtaket:

1. Rogaland fylkesting vil at Rogaland består som egen region inntil videre.
2. Rogaland fylkesting vil etter stortingsbehandlingen og avklaringer om nye oppgaver av tilstrekkelig omfang og karakter se om det er grunnlag for å ha en videre prosess mot Hordaland.
3. Rogaland fylkeskommune forutsetter at dagens oppgaver, som kollektivtransport, videregående opplæring, fagskole og tannhelse, beholdes.
4. Fylkestinget vil sterkt understreke Rogaland fylke som udelelig i den nye regionstrukturen, enten fylket videreføres som i dag, utvides, eller i en løsning sammen med andre fylker.
5. Den statlige inndelingen må følge den nye regionstrukturen.

Fylkestinget gjorde dette vedtaket samrøystes.

1.4.12 Hordaland

VEDTAK GJORT I FYLKESTINGET

På bakgrunn av intensjonsplanen og resultatet frå høyringa gjorde fylkestinget i Hordaland 14. desember 2016 dette vedtaket:

1. Fylkestinget viser til inngått intensjonsplan for etablering av Vestlandsregionen og går inn for at Hordaland fylkeskommune, Rogaland fylkeskommune og Sogn og Fjordane fylkeskommune går saman i ein ny folkevald region på Vestlandet. Det er ein viktig føresetnad at krava om oppgaver som er fremja i kapittel 10 i Intensjonsplanen vert følgt opp frå sentrale styresmakter både når det gjeld eksisterande og nye oppgåver. Fylkestinget søkjer med grunnlag i inndelingslova om slik samenslåing.
2. Fylkestinget vil understreke at folketal og geografisk utstrekning ikkje må vere til hinder for

etablering av Vestlandsregionen i ein ny regionstruktur, og at generalistprinsippet for oppgåvedeling mellom statlege og regionale ansvarsområde må kunne fråvikast i ein regionstruktur med svært ulikt innbyggjartal i dei nye regionane. Fylkestinget ber om at oppgåvedifferensiering vert lagt inn i mandatet til ekspertutvalet som skal vurdere overføring av nye statlege oppgåver til regionalt folkevalt nivå.

3. Fylkestinget går inn for at nynorsk vert administrasjonsspråket i den nye Vestlandsregionen.
4. Fylkestinget i Hordaland ønskjer primært ein Vestlandsregion som består av Hordaland, Rogaland og Sogn og Fjordane. Fylkestinget i Rogaland har sagt nei til ei slik løysing. På denne bakgrunn gjev fylkestinget i Hordaland det oppnemnde forhandlingsutvalet for regionreforma fullmakt til å starta opp ny dialog og gjennomføra nye forhandlingar om ein intensjonsavtale for samanslåing av fylkeskommunane Sogn og Fjordane og Hordaland. Fylkestinget i Hordaland er positiv til at einskilde kommunar i Nord-Rogaland som ønskjer å bli ein del av den nye Vestlandsregionen søker om det.

Vedtaket blei gjort med 41 stemmer mot 16 stemmer.

Med grunnlag i dette vedtaket har Hordaland fylkeskommune gjennomført nabosamtale og forhandlingar med Sogn og Fjordane fylkeskommune om ein intensjonsplan om samanslåing av dei to fylka. Denne intensjonsplanen blei lagd fram for handsaming på ekstraordinært fylkesting 3. februar 2017, der dette vedtaket blei gjort:

1. Fylkestinget viser til regionreforma og Stortinget sitt vedtak om ny regionstruktur frå 01.01.2020 med om lag 10 regionar. I den nye strukturen går fylkestinget primært inn for at det vert etablert ein Vestlandsregion som består av Hordaland, Rogaland og Sogn og Fjordane.
2. Om den nasjonale regionreforma får som utfall at tal fylke/regionar vert ført vidare på tilnærma dagens nivå, og Stortinget ikkje finn grunnlag for å overføre viktige samfunnsoppgåver frå statleg til regionalt folkevalt nivå, vil fylkestinget at Hordaland held fram og vert vidareutvikla som eige fylke / eigen region frå 2020.
3. Fylkestinget viser til at Rogaland fylkeskommune har vedteke å bestå som eigen region inntil vidare på grunn av manglande avklaringar om overføring av nye statlege oppgåver og ansvarsområde i tilstrekkeleg omfang. Det er derfor framforhandla ein intensjonsplan for etablering av ein ny folkevald region på Vestlandet bestående av Sogn og Fjordane og Hordaland. Fylkestinget godkjenner denne intensjonsplanen som

grunnlag for eventuell etablering av ei slik regionløyning på Vestlandet under føresetnad av at nye oppgåver/ansvarsområde vert tilført og tilsvarende vedtak gjort i fylkestinget i Sogn og Fjordane.

4. Fylkestinget vil understreke at folketal og geografisk utstrekning ikkje må vere til hinder for etablering av Vestlandsregionen i ein ny regionstruktur, og at generalistprinsippet for oppgåvedeling mellom statlege og regionale ansvarsområde må kunne fråvikast i ein regionstruktur med svært ulikt innbyggjartal i dei nye regionane. Fylkestinget ber om at oppgåvedifferensiering vert lagt inn i mandatet til ekspertutvalet som skal vurdere overføring av nye statlege oppgåver til regionalt folkevalt nivå.
5. Hordaland fylkesting legg til grunn at fondsmidlane omtala i punkt 7 bør brukast til fylkeskommunale/regionale investerings- og driftsoppgåver innan dagens grenser for Sogn og Fjordane.

Punkt 1 og 4 blei vedtekte med 34 stemmer mot 23 stemmer. Punkt 2 blei vedteke med 38 stemmer mot 19 stemmer. Punkt 3 og 5 blei vedtekte med 31 stemmer mot 26 stemmer.

1.4.13 Sogn og Fjordane

VEDTAK GJORT I FYLKESTINGET

På bakgrunn av intensjonsplanen og resultatet frå høyringa gjorde fylkestinget i Sogn og Fjordane 8. desember 2016 dette vedtaket:

1. Fylkestinget i Sogn og Fjordane er positiv til at det vert etablert ein sterk og attraktiv folkevald vestlandsregion med høg kvalitet i tenestene til innbyggjarane og ei framtidsetta samfunnsutvikling.
2. Fylkestinget legg til grunn at eit fleirtal i Stortinget i handsaminga av Meld. St. 22 (2015–16) tidlegare i år har sagt at tal folkevalde regionar skal reduserast vesentleg. Fylkestinget vil at Sogn og Fjordane vert ein del av ein større region, og syner i denne samanheng til intensjonsplanen av 15.09.2016 og den gjennomførte høyringsprosessen. Fylkestinget syner særleg til dei innkomne uttalanane frå kommunane. Fylkestinget vil, med grunnlag i inndelingslova, søkje statleg styresmakt om samanslåing med grunnlag i intensjonsplanen. Det er ein føresetnad at Hordaland og Rogaland fylkeskommunar søker tilsvarende. Fylkestinget vil nemne opp sine representantar til fellesnemnda i april 2017, jf. inndelingslova § 26. Fylkestinget vil då også ta stilling til kva mandat og avgjerdsmynde fellesnemnda bør få.

3. Fylkestinget understrekar at det er heilt uakseptabelt å dele noverande Sogn og Fjordane mellom ulike regionar.
4. Fylkestinget legg intensjonsplanen av 15.09.16 til grunn for ein ny vestlandsregion, med følgjande presiseringar:
 - a. Det er ein viktig føresetnad at krava om oppgåver som er fremja i kapittel 10 i intensjonsplanen vert følgde opp frå sentrale styresmakter både når det gjeld eksisterande og nye oppgåver.
 - b. Den framtidige administrasjons- og tenestestrukturen må byggje på desentralisering, maktspreiing og prinsippet om å ta heile regionen i bruk. Tilsette må gjennom ein brukarnær og desentralisert struktur kunne utføre sine oppgåver innanfor alle sentrale fagområde og sektorar, sjølv om dei ikkje arbeider der den administrative leiinga har hovudsete. Ved framtidig rekruttering må dette prinsippet stå sentralt.
 - c. Fylkestinget i Sogn og Fjordane føreset at Vestlandsregionen skal ha nynorsk som administrasjonsspråk. Fylkestinget i Sogn og Fjordane føreset at Vestlandsregionen gjer vedtak om at staten bruker nynorsk til regionen.
 - d. Dersom dei nye folkevalde regionane (nasjonalt) får svært ulike innbyggjartal, må Stortinget kunne fråvike generalistprinsippet for oppgåvedeling mellom staten og regionane.
 - e. Ekspertutvalet som i 2017 skal opprettast i samband med regionreforma, må leggje til rette for at Stortinget kan overføre viktige samfunnsoppgåver frå statleg til regionalt folkevalt nivå. Både rolla som samfunnsutviklar og rolla som leverandør av offentlege tenester og velferdsytingar må styrkast. Fylkeskommunane må vere godt representerte i nemnde utval.
 - f. Fylkesmannsembetet på Vestlandet må få ei organisering og ei regional inndeling som samsvarer med det folkevalde regionale nivået sin geografiske struktur.
 - g. Fylkesmannsembetet må få ei desentralisert forvaltning lokalisert i dagens fylke, med leiding frå Sogn og Fjordane.
 - h. Vi syner elles særleg til premissane i intensjonsplanen sitt kapittel 10, som også er omtala tidlegare i dette vedtaket.
5. Dersom dei andre fylkeskommunane gjennom vedtak på fylkestinga i desember 2016, ikkje går inn for etablering av ein vestlandsregion, går fylkestinget inn for at det oppnemnde forhandlingsutvalet for regionreforma får fullmakt til å starte og gjennomføre ny dialog og forhandlingar om

alternativ ny regionløyising: Samanslåing av fylkeskommunane Sogn og Fjordane og Hordaland, der det også vert opna opp for å invitere Møre og Romsdal inn i forhandlingar om ei slik løyising. Slike eventuelle forhandlingar føreset at Møre og Romsdal, innan utgangen av 2016, stadfestar at dei vil vere med og forhandle om ein intensjonsplan med ein struktur og eit detaljeringsnivå tilsvarande planen av 15.09.16. Møre og Romsdal må òg akseptere ei framdrift som gjev grunnlag for nye fylkestingsvedtak innan utgangen av januar 2017. Dette føreset at også Hordaland aksepterer ein slik invitasjon.

Dette føreset også at ein på statleg side aksepterer at vi får høve til å gjere nye fylkestingsvedtak innan utgangen av januar 2017. I dette tilfellet gjeld pkt. 2, 2. og 3. avsnitt, og pkt. 4 tilsvarande, men då tilpassa dei fylkeskommunar som vert med på ei slik subsidiær løyising.

Punkt 1 blei vedteke med 19 stemmer mot 12 stemmer, punkt 2 blei vedteke med 20 stemmer mot 11 stemmer, punkt 3 og 4 blei vedteke med 20 stemmer mot 11 stemmer, og punkt 5 blei vedteke med 21 stemmer mot 10 stemmer.

Etter vedtaket gjekk Sogn og Fjordane fylkeskommune i samtale med Hordaland fylkeskommune for å forhandle fram ein intensjonsplan om samanslåing. På bakgrunn av intensjonsplanen gjorde fylkestinget i Sogn og Fjordane 3. februar 2017 dette vedtaket:

1. Om den nasjonale regionreforma får som utfall at tal fylke/regionar vert ført vidare på tilnærma dagens nivå, og Stortinget ikkje finn grunnlag for å overføre viktige samfunnsoppgåver frå statleg til regionalt folkevalt nivå, vil fylkestinget at Sogn og Fjordane held fram og vert vidareutvikla som eige fylke / eigen region frå 2020.
2. Om Stortinget vedtek ei nasjonal regionreform som reduserer tal fylke/regionar til om lag 10, og legg til rette for styrking og overfører makt og oppgåver/funksjonar til det regionale folkevalde nivået, søker fylkestinget – i samsvar med inndelingslova – om at Sogn og Fjordane og Hordaland vert slegne saman til ein ny, folkevald region frå 2020 – Vestlandet/Vestlandsregionen. Fylkestinget legg til grunn at fylkestinget i Hordaland søker tilsvarande. Fylkestinget legg i dette tilfellet den framforhandla intensjonsplanen av 17.01.17 til grunn som rammeverk for Vestlandet/Vestlandsregionen, med følgjande presiseringar:
 - a. Den framtidige administrasjons- og tenestestrukturen i den nye regionen skal byggje på desentralisering, maktspreiing og prinsippet om å ta heile regionen i bruk. Tilsette skal

gjennom ein brukarnær og desentralisert struktur kunne utføre oppgåver innanfor alle sentrale fagområde og sektorar, sjølv om dei ikkje arbeider der den administrative leiinga har hovudsete. Ved framtidig rekruttering skal dette prinsippet stå sentralt.

- b. Ekspertutvalet som skal opprettast i samband med regionreforma, må leggje til rette for at Stortinget kan overføre nye og viktige oppgåver frå statleg til regionalt folkevalt nivå. Fylkeskommunane må vere godt representerte i ekspertutvalet.
- c. Dersom nye folkevalde regionar får svært ulikt innbyggjartal, må Stortinget vurdere å fråvike generalistprinsippet for oppgåvedeling mellom forvaltningsnivåa.
- d. Det nye fylkesmannsembetet må få ei organisering og regional inndeling som samsvarer med det folkevalde regionale nivået sin geografiske struktur. Det vert òg lagt til grunn at embetet skal ha ei desentralisert forvaltning lokalisert i dagens fylke, i vårt tilfelle med leiing frå Sogn og Fjordane.
- e. Fylkestinget stiller seg positiv til at kommunar i Rogaland og Møre og Romsdal, som eventuelt ønskjer å bli ein del av den nye folkevalde regionen på Vestlandet, søker om dette.

Punkt 1 blei vedteke med 19 stemmer mot 12 stemmer. Punkt 2 blei vedteke med 28 stemmer mot 3 stemmer. Fylkeskommunen legg til grunn at intensjonsplanen, med dei vilkåra planen er tufta på, blir lagt til grunn i det vidare arbeidet med regionreforma.

1.4.14 Møre og Romsdal

VEDTAK GJORT I FYLKESTINGET

På bakgrunn av saksframlegg frå fylkesrådmannen gjorde fylkestinget i Møre og Romsdal 13. desember 2016 dette vedtaket:

1. Møre og Romsdal fylkeskommune ønskjer at Møre og Romsdal, med eventuelle grensejusteringar, held fram som eigen region frå 1.1.2020.
2. Møre og Romsdal som eigen region er den løysinga som best svarar på måla i regionreforma når det gjeld regional vekst, samhandling og funksjonelle regionar.
3. Møre og Romsdal fylkeskommune vil arbeide for at dei opplevde problema knytte til fylkesgrensene som hemmande for samarbeid med kunnskapsmiljø og næringsklynger vert redusert. Fylkestinget ber fylkesrådmannen komme attende til dette i arbeidet med revidert fylkesplan og tilhøyrande handlingsprogram.

4. Møre og Romsdal fylkeskommune vil ikkje stille seg i vegen for Ringdal sin søknad om overføring til Trøndelag.

Punkt 1 og 3 blei begge vedteke samrøystes. Punkt 2 blei vedteke med 40 stemmer mot 7 stemmer. Punkt 4 blei vedteke med 42 stemmer mot 5 stemmer.

1.4.15 Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag

Stortinget vedtok 8. juni 2016 å slå saman Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fylke til Trøndelag fylke med verknad frå 1. januar 2018, jf. Innst. 361 L (2015–2016) og Prop. 130 LS (2015–2016). Forslaget frå regjeringa var i tråd med søknaden frå Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fylkeskommunar av 27. april 2016 om samanslåing til Trøndelag fylke.

1.4.16 Nordland

VEDTAK GJORT I FYLKESTINGET

På bakgrunn av saksframlegg frå fylkesrådmannen gjorde fylkestinget i Nordland 5. desember 2016 dette vedtaket:

Nordland fylkesting legg vekt på at de nye regionene fra 2020 må få en sentral rolle som samfunnsutviklere og regionale utviklingsaktører.

Det er viktig at de nye regionene får en funksjonell størrelse i forhold til de tjenester som skal produseres.

1. Med bakgrunn i geografi, næringsstruktur, funksjonalitet, infrastruktur, antall kommuner og andre samarbeidsaktører, foreslår Nordland fylkesting;
 - primært at: Nordland blir en ny region
 - sekundært at: Nordland blir en ny region, med en grensejustering mellom Sør-Troms og Nordland slik at Midtre Hålogaland inngår i region Nordland.

Fylkestinget ber fylkesrådet inngå forhandlinger med fylkesrådet i Troms med sikte på å fremme en intensjonsavtale om etablering av en ny region.

2. For at regionene skal kunne bli gode samfunnsutviklere, vil fylkestinget spesielt fremheve viktigheten av at de nye regionene får økt myndighet og oppgaver knyttet til planlegging, kompetanseutvikling, infrastruktur og næringsutvikling.
3. Fylkestinget viser til vedtak i KS sitt hovedstyre i sak 14/80 Plattform for regionalt folkestyre. Fylkestinget støtter KS i at: Folkevalgte regioner bør få overført oppgaver innenfor følgende områder:
 - a. Statens vegvesens regionapparat/fylkesavdelinger
 - b. Kulturrådet og tildelinger til regionale formål fra Kulturdepartementet

- c. Kjøp av regionale jernbanetjenester
 - d. Deler av Forskringsrådets programmer
 - e. Konesjonsopp-gaver og veiledningsopp-gaver fra NVE og annen naturressurforvaltning av regional karakter
 - f. De deler av BUF-etat som ikke kan legges til kommunene
 - g. Miljø/klima
 - h. Landbruk
 - i. Prosjektskjønnsmidler
4. Fylkestinget anmoder Stortinget om å endre vedtaket om å overføre ansvaret for tannhelsetjenesten til kommunene. Etter fylkestingets mening vil regionene være langt bedre rustet til å ivareta ansvaret for tannhelsetjenesten i fremtiden enn kommuner med store variasjoner i befolknings- og ressursgrunnlag.
 5. Forslagene i Meld. St. 22 (2015–2016) om tilbakeføring av arbeidsoppgaver innen fiskeriforvaltning og forskning oppfattes som klare tilbakeskritt i forhold til utvikling av nye regioner, og kan ikke aksepteres.
 6. Hvis de nye regionene skal kunne bli reelle regionale utviklingsaktører, er det en forutsetning at alle regioner får tilført midler til regionalt utviklingsarbeid. Den reduksjonen som har blitt foretatt de siste årene må snus.
 7. Fylkestinget går inn for at regionen skal være del av forvaltningsområdet for samisk språk, dvs at alle har rett til å bli betjent på samisk når de henvender seg til regionen.
 8. Den folkevalgte regionen må få en formell rolle i utvikling og implementering av Nordområdepolitikken for å kunne sette premissene for utvikling i regionen.

Punkt 1 første ledd blei vedteke med 36 stemmer mot 9 stemmer. Punkt 1 andre ledd blei vedteke med 33 stemmer mot 12 stemmer. Punkt 1 tredje ledd blei vedteke med 29 stemmer mot 16 stemmer. Punkta 2–8 blei vedtekne med 36 stemmer mot 9 stemmer.

1.4.17 Troms

VEDTAK GJORT I FYLKESTINGET

På bakgrunn av saksframlegget og grunnlagsmaterialet frå fylkesrådmannen gjorde fylkestinget i Troms 13. desember 2016 dette vedtaket:

1. Fylkestinget i Troms har behandlet sak om vurdering av sammenslåing av fylker til en større region.
2. Fylkestinget mener regionreformen skal bidra til styrking av demokratiet på regionalt nivå. Delta-kelse og demokrati er grunnleggende verdier. De som erfarer konsekvensene av offentlig politikk, skal kunne øve innflytelse på politikken. At folkevalgte har et ansvar for å legge til rette for sam-

funnsutvikling, har en demokratisk egenverdi og innebærer også maktspredning.

3. Fylkestinget mener at sammenslåing av fylker må skje på bakgrunn av frivillighet, ut fra vedtak fattet i de respektive fylkestingene. Troms fylkesting vil med bakgrunn i en henvendelse fra Nordland fylkesting be fylkesrådet gjennomføre samtaler med Nordland og involvere partiene i Troms fylkesting underveis i prosessen.
4. Fylkestinget mener at Troms har gode forutsetninger for fremtidig verdiskaping og vekst, særlig på bakgrunn av fylkets sterke kompetansemiljøer, muligheter innenfor næringslivet, demografisk utvikling og knutepunktsfunksjon innenfor samferdsel, tjenesteyting med videre. Fylkestinget ser at et sterkere samspill i Nord-Norge vil ha stor verdi, men mener at Troms vil være et fullgodt alternativ som en egen region.
5. Fylkestinget stiller som ufravikelig krav at regionalt folkevalgt nivå tilføres makt og myndighet. En styrking av regionalt folkevalgt nivå må ivaretas innenfor et av følgende alternativer:
 - a. En felles region i Nord-Norge
 - b. Troms som selvstendig region, med en eventuell grensejustering mellom Sør-Troms og nordre Nordland, jf. pkt. 6
 - c. En region for Troms og Finnmark med en vurdering av grensejustering mellom Sør-Troms og nordre Nordland, jf. pkt. 6
6. Fylkestinget mener at en ny region bør utformes på en måte som tar hensyn til at dagens grense mellom Troms og nordre Nordland går gjennom det som i flere sammenhenger er en funksjonell region, blant annet innenfor samferdselssektoren og kompetansesektoren. Det naturlige geografiske skillet ved Tysfjord peker seg ut som et aktuelt alternativ med hensyn til å trekke grensa mellom Troms og Nordland.
7. Fylkestinget støtter ikke et alternativ med å overføre dagens Nord-Troms kommuner til Finnmark. Det vises til at disse kommunene har sterk tilknytning til det øvrige Troms og Tromsø. Det er lav dagpendling og ikke en sammenhengende bo- og arbeidsmarkedsregion over fylkesgrensa. Tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark inneholder i all hovedsak automatisk gjeldende virkemidler. Tiltakssonen kan og må videreføres med dagens soneinndeling, uavhengig av hvor de geografiske grensene for fylke eller framtidig region trekkes.
8. Fylkestinget stiller som forutsetning at nytt regionalt folkevalgt nivå tilføres makt og oppgaver. Dette nivået må få et klart definert ansvar for de oppgaver/sektorer som er viktige for den regionale utviklingen, og for samordningen av

- disse oppgavene med kommunenes og statens virksomhet i regionen.
- a. Dette innebærer nye oppgaver og utvidet makt og ansvar innenfor samferdsel og næringsutvikling, samt at regional planlegging gjøres mer forpliktende. Den folkevalgte regionen må forvalte virkemidler tilpasset de utfordringene og mulighetene som regionen står overfor.
 - b. Den folkevalgte regionen må få en formell rolle i utvikling og implementering av Nordområdepolitikken for å kunne sette premisene for utvikling i egen region. Gjennom den folkevalgte regionen må det satses på å bygge opp og forsterke kompetansemiljøene og engasjementet inn mot Barentssamarbeidet og arktiske spørsmål. Den folkevalgte regionen må forvalte regionale virkemidler for å hente ut vekstpotensialet i nordområdene.
 - c. Sammen med overføring av oppgaver og myndighet må det følge med ressurser til folkevalgte regioner som gjør at oppgavene kan ivaretas og utvikles.
9. Fylkestinget mener det er viktig å se regionreformen og kommunereformen i sammenheng. Fylkestinget konstaterer at det i overskuelig framtid ikke ligger an til en kommunestruktur bestående av store regionkommuner. Denne erkjennelsen må legges til grunn når det gjelder oppgavefordeling mellom nivåene. Fylkestinget forutsetter at folkevalgte regioner beholder ansvar for viktige velferdstjenester som videregående opplæring, fagskoler, kollektivtransport og tannhelse, uavhengig av antall folkevalgte regioner Stortinget vedtar.
 10. Fylkestinget mener en sammenslåing av fylker fordrer en forsterket innsats på regionens interne kommunikasjoner. Ullsfjordforbindelsen og Kvænangsfjellet blir viktige for å bedre regionens interne forbindelser. Fylkestinget forutsetter en forsert innsats for å realisere disse prosjektene. En stor region må knyttes sammen av et effektivt fly-, buss- og båttilbud. Det er behov for en ekstraordinær statlig bevilgning av midler til å ta igjen vedlikeholdsetterslep på dagens fylkesveger.
 11. Fylkestinget forutsetter at statens regionale inndeling i størst mulig grad endres i samsvar med inndelingen i nye folkevalgte regioner. Dette gjelder blant annet statens vegvesen og andre regionale transportetater, fylkesmannsembetet, NVE med flere. Dette er viktig for de folkevalgte regionene sin samordningsoppgave i den regionale samfunnsplanleggingen.
 12. Statlige arbeidsplasser av et betydelig omfang må flyttes til regionen. I tillegg må det utredes å lokalisere ledelse av direktorat(er) som er viktig for regional utvikling i den nye regionen.
 13. Fylkestinget legger til grunn at den nye regionens administrasjonssenter skal være Tromsø. Der som det blir vedtatt sammenslåing, må det arbeides videre med å utrede distribuerte løsninger for å ivareta nødvendig nærhet til brukere og samarbeidspartnere for fagetatene i Vadsø og eventuelt i Bodø. Det må bygges videre på etablerte, sterke fagmiljøer.
 14. Dersom det blir vedtatt sammenslåing mellom fylkene skal det utredes om verdiene av eierskap til kraftselskap skal knyttes til aktivitet innenfor nåværende fylkesgrenser. Vedtak om løsning for disponering av slike ressurser må fattes i det fylkesting som i dag har eierskap.
 15. Fylkestinget forutsetter at Finnmarksloven også etter en eventuell sammenslåing av fylker skal omfatte det geografiske området – dagens Finnmark – som loven gjelder for i dag.
 16. Fylkestinget går inn for at den nye regionen skal være del av forvaltningsområdet for samisk språk, dvs. at alle har rett til å bli betjent på samisk når de henvender seg til regionen.
 17. Fylkesrådet bes arbeide videre opp mot regjeringen og Stortinget ut fra vedtaket i denne sak.
- Punkt 1 blei vedteke med 34 stemmer mot 2 stemmer. Punkt 2, 3 (første setning), 8, 9, 13, 15 og 16 blei alle vedtekne med 31 stemmer mot 5 stemmer. Punkt 4, 6, 7, 10, 11, 12, 14 og 17 blei alle vedtekne samrøystes. Punkt 3 (andre setning) og 5 blei vedtekne med 29 stemmer mot 7 stemmer.

1.4.18 Finnmark

VEDTAK GJORT I FYLKESTINGET

På bakgrunn av saksframlegg frå fylkesrådmannen og grunnlagsmateriale gjorde fylkestinget i Finnmark 7. desember 2016 dette vedtaket:

1. Fylkestinget vedtar at Finnmark skal bestå som egen region
2. Finnmark som egen region begrunnes med:
 - Opprettholdelse av desentrale strukturer
 - Vektlegging av nærhetsprinsippet når det gjelder folk og offentlige etater og institusjoner
 - Reell demokratiutvikling
 - Suverenitetshevdelse, med vekt på vår grense til Russland
 - Eierforholdet til land og vann i Finnmark
 - Den sterke identitetsfølelsen finnmarkingene har til eget fylke

3. Fylkestinget understreker på det sterkeste at regionalt folkevalgt nivå må tilføres nye oppgaver og myndighet
 - Det må følge med ressurser ved overføring av oppgaver og myndighet
 - Det må utredes muligheter for å lokalisere statlige direktorater og arbeidsplasser til regionalt folkevalgt nivå når det er viktig for regional utvikling
 - Statens regionale inndeling må etableres i samsvar med inndelingen til folkevalgte regioner
4. Generalistprinsippet må beholdes
5. Fylkestinget mener at Finnmark har gode forutsetninger for vekst basert på naturressurser og sterke kompetansemiljøer
6. Finnmark må framover få en formell utviklerrolle i utøvelsen av nordområdepolitikken
7. Fylkestinget mener at sammenslåing av fylker må skje på bakgrunn av frivillighet.

Vedtaket blei gjort med 25 stemmer mot 10 stemmer.

1.5 Forslag til ny inndeling av regionalt folkevalt nivå

1.5.1 Tiltråding frå regjeringa

I tråd med avtalen om regionreform, inngått mellom Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre 22. februar 2017, og som oppfølging av Meld. St. 22 (2015–2016) og Innst. 377 S (2015–2016), føreslår regjeringa at følgjande fylkeskommunar blir slått saman:

- Hordaland og Sogn og Fjordane
- Aust-Agder og Vest-Agder
- Vestfold og Telemark
- Oppland og Hedmark
- Buskerud, Akershus og Østfold

Vidare føreslår regjeringa at Rogaland fylkeskommune, Møre og Romsdal fylkeskommune og Oslo kommune blir vidareført som i dag, i tråd med avtalen. I hovudstadsområdet vil regjeringa greie ut om etablering av eit hovudstadsråd vil bidra til eit meir effektivt arbeid med areal og transport i Oslo-regionen.

I avtalen om regionreform blir regjeringa bede om å gjennomføre ein eigen prosess der det blir brukt litt tid på å finne ei inndeling i Nord-Noreg for å få til eitt eller to fylke. Endringar i fylkesstrukturen i Nord-Noreg skal tre i kraft frå 1. januar 2020, samstundes med gjennomføringa av regionreforma.

I avtalen blir det vist til at det i etterkant av regionreforma vil vere kommunar som på grunn av til dømes bu- og arbeidsmarknaden vil ynskje å bytte fylke. Samarbeidspartia er samde om at det må se-
tjast i gong eit arbeid/utval som ser på grensene mel-

lom dei nye fylka. Regjeringa vil kome tilbake til oppfølginga av saka etter at Stortinget har handsama proposisjonen.

Nye Trøndelag fylkeskommune vil tre i kraft frå 1. januar 2018, jf. Prop. 130 LS (2015–2016) og Innst. 361 L (2015–2016). Regjeringa tilrår at andre endringar i fylkesinndelinga tek til å gjelde frå 1. januar 2020, samstundes med gjennomføring av kommunereforma.

1.5.2 Overordna vurderingar

Regjeringa meiner at føresetnadene for å fylle ei strategisk rolle som samfunnsutviklar og møte utfordringane i samfunnet er tett knytte til regional struktur. Ny struktur er òg ein føresetnad for å overføre nye oppgaver til regionalt folkevalt nivå.

I avtalen mellom Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre er det semje om at regionreforma skal

- styrkje lokaldemokratiet og medverke til å desentralisere makt ved at oppgaver og ansvar blir flytta frå stat til folkevalde på regionalt nivå. Avtalepartane viser her til Meld. St. 22 (2015–2016) og semja om å setje ned eit ekspertutval som kan sjå på ytterlegare oppgaveflytting når regionreforma er gjennomført.
- redusere byråkratiet og medverke til ei meir effektiv offentlig forvaltning. Færre fylkeskommunar skal samla sett føre til færre tilsette i administrative stillingar, færre heiltidspolitikarar på regionalt nivå og meir ressursar til tenester som kjem innbyggjarar og næringsliv til gode.

1.5.2.1 MEIR FUNKSJONELLE EININGAR

Det går fram av proposisjonen at regjeringa meiner at framlegget til ny fylkesstruktur legg grunnlag for betre å kunne sjå større funksjonelle område i samanheng. Større fylkeskommunar vil kunne øve innverknad på og sjå større heilskap i løysing av oppgaver som strekkjer seg over større geografiske område, til dømes arealbruk, kommunikasjon og korleis ein møter kompetansebehova i arbeidslivet. Dette legg grunnlag for å utvikle overordna utbyggingsmønster for busetjing, næringsutvikling og infrastruktur, for betre å sikre klima- og miljøomsyn i planlegging og forvaltning, og for å leggje til rette for utvikling av kultur, kompetanse og næring i samarbeid med kommunane og regional statsforvaltning.

Regjeringa meiner framlegget til ny struktur gjev meir funksjonelle fylkeskommunar med omsyn til utvikling av viktige bu- og arbeidsmarknadsregionar. Regjeringa meiner den nye strukturen kan styrkje samspelet mellom dei ulike byane og tettstadene i kvart fylke.

I proposisjonen blir det vist til at framlegget til ny fylkesinndeling vil føre til fylkeskommunar som om-

fattar større transportknutepunkt og samanhengande kommunikasjonsstruktur. Regjeringa meiner inndelingane gjev eit godt grunnlag for vidareutvikling av infrastruktur i ulike delar av landet. Struktura legg òg grunnlag for å overføre ytterlegare ansvar innan samferdsel til regionalt folkevalt nivå.

Utfordringane blir meir samansette når fleire innbyggjarar og samarbeidspartar, fleire omsyn og større mangfald av interesser fell inn under ansvarsområdet til fylkeskommunen. Regjeringa meiner dette gjev større politisk spelerom, mellom anna ved at fleire utfordringar kan sjåast i samheng. Dette kan òg skape auka interesse for og vitalisere fylkesdemokratiet. Framlegget som regjeringa kjem med, inneber at fleire kommunar vil vere del av ein ny fylkeskommune som er meir relevant for utviklinga deira enn i dag.

1.5.2.2 BETRE SAMSPEL MED STATEN

Større fylkeskommunar vil i auka grad leggje til rette for betre samordning og samarbeid med regionale statlege etatar og aktørar som i dag ikkje følgjer fylkesgrensene. Staten regionalt er avgjerande for utviklinga i det einskilde fylke. Statlege organ har ansvar for og plikt til å delta i regionale planprosessar og til å følgje opp vedtekte planar. Dette blir enklare når det er færre aktørar og regionale planar å ta omsyn til.

I Meld. St. 22 (2015–2016) varsla regjeringa ein gjennomgang av dei statlege regiongrensene i lys av dei nye grensene for regionalt folkevalt nivå. I kapittel 6 i proposisjonen gjer regjeringa nærare greie for den varsla gjennomgangen.

1.5.2.3 AUKA KAPASITET OG KOMPETANSE OG MEIR TIL TENESTER

I proposisjonen blir det peika på at reforma inneber at ein samla sett får større fylkeskommunar med potensial til å utvikle sterkare fagmiljø på fleire område og dermed styrkje kapasiteten og kompetansen i organisasjonen. Det vil gje enklare rekruttering til større og solide fagmiljø som vil støtte opp om fylkespolitikarane i arbeidet med å setje saker på dagsordenen overfor omverda og samarbeidspartnarar. Ein ny organisasjon gjev òg høve til nytenking. Større fagmiljø, meir kompetanse og auka kapasitet vil gjere regionalt folkevalt nivå betre i stand til å møte nye krav til tenesteyting og utvikling av samfunnet i framtida.

Regjeringa meiner framlegget til ny inndeling av regionalt folkevalt nivå vil innebere reduserte utgifter til administrasjon.

1.5.3 Fylkesvise vurderingar

1.5.3.1 ØSTFOLD, AKERSHUS OG BUSKERUD

I proposisjonen vert det gjeve ein omtale av demografi, geografi, transport og pendling i fylka. Det vert vidare gjeve omtale av samarbeid mellom fylkeskommunane. Det vert òg gjeve ein omtale av statlege institusjonar i fylka.

Regjeringas vurdering

Regjeringa føreslår i proposisjonen å slå saman Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommunar. Dei tre fylka har likskapstrekk, felles kjenneteikn og felles utfordringar, ikkje minst med tanke på nærleiken til Oslo og at mange av innbyggjarane er ein del av arbeidsmarknaden i hovudstadsregionen. Eit samla Buskerud, Akershus og Østfold kan leggje felles planar for ein balansert og fleirkjerna struktur for å styrkje lokalsentera i ulike delar av det nye fylket. Dette kan forenkle samarbeidet mellom stat og regionalt folkevalt nivå om dei store linjene for samfunnsutviklinga på det sentrale Austlandet. Eit stort fylke vil òg inkludere store delar av transportarbeidet, noko som vil forenkle samarbeidet med Oslo om å finne koordinerte løysingar.

Ei samanslåing vil leggje til rette for betre utnytting av utviklings- og plankompetanse i eit område med felles areal- og transportutfordringar. Eit felles fylkesting med felles fagadministrasjon vil kunne sjå fleire område og problemstillingar i samheng.

Ei innvending mot samanslåinga av Buskerud, Akershus og Østfold er at den nye fylkeskommunen i liten grad fell saman med etablerte statlege regionstrukturar. Dei statlege grensene er historisk grunngevrne, og ny infrastruktur og nye og forsterka pendlingslingsmønstre gjer at andre inndelinger kan vere meir naturleg framover. Regjeringa har vedteke eitt felles fylkesmannsembete for dei tre fylka og Oslo. Regjeringa vil etter at Stortinget har vedteke ny struktur, gjennomgå statens regionale strukturar i lys av den nye inndelinga for regionalt folkevalt nivå.

Regjeringa føreset at den nye fylkeskommunen inngår i eit tett samarbeid med Oslo og randkommunane rundt Oslo om areal og transport.

Regjeringa legg vekt på desse argumenta som særskilt grunngevr samanslåinga av Buskerud, Akershus og Østfold:

- Store delar av det sentrale Austlandet er samantvovne til ein felles bu- og arbeidsmarknadsregion der mykje rettar seg inn mot Oslo. Funksjonaliteten i transportsystema på Austlandet er i dag først og fremst knytt til korridorane inn og ut frå Oslo. Ei samanslåing av Buskerud, Akershus og Østfold inneber at store delar av det sentrale Austlandet blir samla i eitt fylke. Saman med etableringa av ein felles fylkeskommune for Tele-

mark/Vestfold og Hedmark/Oppland vil intercitiytriangelet og dei store vegane no omfatte tre fylkeskommunar samanlikna med dagens sju fylkeskommunar. Ein reduksjon i talet på avgjerdstakarar vil forenkle samarbeidet om samfunnsutviklinga på Austlandet, medrekna utviklinga av dei strategiske transportkorridorane på Austlandet.

- Samanslåing av Buskerud, Akershus og Østfold vil forsterke arbeidet for å utvikle ein fleirkjerna by- og senterstruktur i dette området. I ein felles fylkeskommune vil regionalt folkevalt nivå arbeide målretta for å ta ein større del av veksten utanfor Oslo tettstad. Utviklinga av sterkare lokale arbeidsmarknader er viktig for å demme opp for utbyggingspresset i Oslo og næraste omland og vil også vere eit tiltak for å nå transportpolitiske mål.
- Ei samanslåing kan leggje til rette for utvikling av eit felles administrasjonsselskap for kollektivtransporten i pendlingsområdet til Oslo på både aust- og vestsida av Oslo. Dette vil gi betre føresetnader for heilskaplege grep for å møte utfordringane knytte til framkomstforhold og klima.
- Fylket vil omfatte distriktsområde med spreidd busetnad og store reiseavstandar. Det gjeld særskilt indre strok av Buskerud og Østfold, som står overfor andre utfordringar enn dei meir sentrale delane av fylket. Fylkeskommunen vil ha grunnlag for å utvikle sterke og spissa fagmiljø for å fremje særskilte satsingar for distriktsområda i fylket, til dømes innanfor jord- og skogbruk og reiseliv.

1.5.3.2 HEDMARK OG OPPLAND

I proposisjonen vert det gjeve ein omtale av demografi, geografi, avstander, pendling og transport. Det vert vidare omtalt samarbeid mellom fylkeskommunane. Det vert òg gjeve ein omtale av statlege institusjonar i fylka.

Regjeringas vurdering

Regjeringa føreslår i proposisjonen å slå saman Oppland og Hedmark fylkeskommunar.

Fylkeskommunane har allereie etablert eit omfattande samarbeid. Éin felles fylkeskommune som dekkjer begge innlandsfylka, vil støtte opp under utviklinga av dei naturgjevne og kompetansemessige fortrinna dei to fylka har, og det vil leggje grunnlag for felles satsingar innanfor område som reiseliv, jord- og skogbruk og tilhøyrande næringar. Etablering av éin fylkeskommune kan òg styrkje arbeidet med å utvikle relevant kompetanse i alle delar av det nye fylket, gjennom utvikling av eigne fagskular og vidaregåande skular, og gjennom nært samarbeid med institusjonane for høgare utdanning som begge

fylka er ein del av. Fylkeskommunen blir stor i areal, men avstandane frå sentera rundt Mjøsa til ytterpunktta er ikkje lengre enn at tur-/returreiser kan gjennomførast på ein dag.

Regjeringa legg vekt på desse argumenta som særskilt grunnleggjande tilrådinga:

- Dei to fylka har felles kjenneteikn og står overfor fleire overskridande utfordringar og interesser som bør handsamast i tilsvarende perspektiv, til dømes innanfor kompetanse- og utdanningspolitikk, folkehelse, samferdsel og kultur. Fylka har relativt lik næringsstruktur med mange av dei same moglegheitene og utfordringane. Eit felles perspektiv på næringsutvikling kan styrkje krafta og mobiliseringa i utviklingsarbeidet. Ikkje minst har fylka stort skog- og landbruksareal med tilhøyrande sysselsetjing, og ei rekkje bio-baserte næringsaktørar og viktige kompetansemiljø har etablert seg. Fylka omfattar òg nokre av dei viktigaste fjell- og naturområda i landet, med unike kvalitetar. Ei samanslåing vil leggje til rette for felles forvaltning av områda der satsinga på turisme og naturopplevingar kan koordinerast og forsterkast.
- Ei samanslåing vil innebere at Mjøsregionen ikkje lenger blir delt av fylkesgrensene. Etablering av éin felles fylkeskommune kan styrkje området som ein integrert bu- og arbeidsmarknadsregion. Utviklinga av ein «innlandsby» sett saman av byar og tettstader som Hamar, Lillehammer, Gjøvik, Brumunddal, Moelv, Raufoss og Elverum, vil utgjere ei motvekt til Oslo-området og bli ein sterkare motor som kan gje vekstimpulsar til heile Innlandet. Ein ny «innlandsby» på meir enn 180 000 innbyggjarar vil kunne hevde seg i konkurransen om bedriftsetableringar og attraktiv arbeidskraft.
- Særskilt har kommunane på Hadeland og i Glåmdal mykje pendling mot Oslo og Akershus, men omfanget er mindre enn for kommunane nærare Oslo. Regjeringa legg vekt å på byggje opp under Innlandet si eiga utviklingskraft og ei senterutvikling som kan støtte opp under ein fleirkjerna struktur på Austlandet.
- Ei samanslåing vil leggje til rette for betre samhandling med regional stat i og med at begge fylka i dag er del av dei same statlege regionstrukturane. Regjeringa har vedteke eitt fylkesmannsembete for dei to fylka. Fylka vil òg ha den same geografien som Sykehuset Innlandet og den nye Høgskolen i Innlandet.

1.5.3.3 TELEMAR OG VESTFOLD

I proposisjonen vert det gjeve ein omtale av demografi, geografi, reiseavstander, pendling og transport. Vidare vert det omtalt samarbeid mellom fyl-

keskommunane. Det vert òg gjeve ein omtale av statlege institusjonar i fylka.

Regjeringas vurdering

Regjeringa føreslår å slå saman Telemark og Vestfold. Fylket vil få eit innbyggjartal på 410 000, noko som ikkje er så langt unna folketalet i Trøndelag. Fylket vil liggje strategisk plassert mellom det sentrale Austlandet og Sørlandet, med gode kommunikasjonar. Samanslåinga vil byggje opp under ein heilskapleg politikk for område som har kvalitetar som utfyller kvarandre. Fylka har ein by- og næringsstruktur som byr på moglegheiter for framtidig vekst og utvikling. Størstedelen av innbyggjarane i dei to fylka bur og arbeider i byar og tettstader langs kysten og er kommunikasjonsmessig godt kopla saman.

Eit samla Telemark og Vestfold kan støtte opp om ein fleirkjerna struktur på Austlandet. Saman vil fylkeskommunane kunne jobbe målretta for å ta ein større del av veksten på det sentrale Austlandet.

Regjeringa legg vekt på desse argumenta som særskilt grunnleggjande tilrådinga:

- Telemark og Vestfold blir eit fylke som er kjenneteikna av fleire byar som er vovne saman med ein solid infrastruktur. Vestfold-byane og Grenlandsområdet utfyller kvarandre, og ein ny fylkeskommune vil gje grunnlag for ein samordna politikk som byggjer opp under fortrinn og kvalitetar i dei ulike områda.
- Med tanke på kommunikasjon og næringsøkonomi er dei sentrale delane av Austlandet meir integrerte enn andre område av landet. Særleg i Vestfold er det mykje pendling mot Drammen, Asker, Bærum og Oslo. Samstundes utgjer Vestfold-byane eigne bu- og arbeidsmarknadsregionar med mykje intern pendling. Regjeringa legg vekt på å styrkje området si eiga utviklingskraft og senterutvikling for å støtte opp under ein fleirkjerna struktur på Austlandet.
- Samanslåinga vil leggje til rette for betre samhandling med regional stat og viktige kompetanseinstitusjonar. Høgskolen i Sørøst-Norge dekkjer begge fylka og vil vere ein viktig ressurs og samarbeidspart for den nye fylkeskommunen. Samanfallet med regional stat blir forsterka ved at regjeringa vil etablere eitt fylkesmannsembete for Telemark og Vestfold.

1.5.3.4 VEST-AGDER OG AUST-AGDER

I proposisjonen vert det gjeve ein omtale av demografi, geografi, avstander, pendling og transport i fylka. Det vert vidare omtalt samarbeid mellom fylkeskommunane.

Det vert òg gjeve ein omtale av statlege institusjonar i fylka.

Regjeringas vurdering

Regjeringa føreslår i proposisjonen å slå saman Aust-Agder og Vest-Agder fylkeskommunar og følgjer dermed opp fylkestingsvedtaka frå desember 2017 i dei to fylka. Fylka har felles band og institusjonar, felles kjenneteikn og utfordringar. Ein samla fylkeskommune vil skape betre samanfall mellom dei utfordringane som skal handterast, og det politiske styringssystemet. Ein fylkeskommune i Agder vil støtte opp om samfunnsutviklinga i regionen og leggje til rette for samhandling med næringsliv, frivillige organisasjonar, kommunar, kompetanseinstitusjonar og regional statsforvaltning.

Regjeringa legg vekt på desse argumenta som særskilt grunnleggjande tilrådinga:

- Dei to fylka har felles kjenneteikn og står overfor overskridande utfordringar som bør løysast i tilsvarande perspektiv, til dømes innan kompetansepolitikk, folkehelse, samferdsel og kultur. Fylka har relativt lik næringsstruktur som står overfor mange av dei same moglegheitene og utfordringane, og har eit næringsøkonomisk interessefellesskap. Felles perspektiv kan styrkje krafta og mobiliseringa i utviklingsarbeidet og motverke suboptimale løysingar.
- Den nye fylkeskommunen vil omfatte fleire større byar, felles infrastruktur og større institusjonar som til dømes Universitetet i Agder, Sørlandet sjukehus, Kjevik flyplass og kulturinstitusjonar. Byane og institusjonane tilfører regionen kraft og utvikling.
- Eitt Agder-fylke vil dekkje samanhengande bu- og arbeidsmarknader og dermed leggje til rette for ei felles by- og tettstadsutvikling som i dag er splitta opp av fylkesgrensa i Kristiansand-regionen. Eitt Agder kan gje ein meir samordna areal- og transportpolitikk.
- I Agder dekkjer nær sagt alle statlege strukturar begge dei noverande fylka. Tilsvarande gjeld for mange organisasjonar. Større grad av samanfall med regional stat og andre organisasjonar vil styrkje og forenkla føresetnadene for å sikre samhandling og dialog i arbeidet for samfunnsutvikling der ulike sektorar og interesser må sjåast i samanheng.

1.5.3.5 ROGALAND

I proposisjonen vert det gjeve ein omtale av demografi, geografi, reiseavstander og transport i fylket. Vidare vert det gjeve ein omtale av samarbeid med andre fylkeskommunar. Det vert òg gjeve ein omtale av statlege institusjonar i fylket.

Regjeringas vurdering

Regjeringa føreslår i proposisjonen å halde på Rogaland som eigen fylkeskommune. Fylket har ei stor folkemengd. Folkerike område både på Nord-Jæren og Haugalandet blir bygde stadig tettare saman. Med samspel mellom byområda og distrikta har Rogaland utviklingskraft for vidare vekst i denne delen av landet.

Regjeringa legg vekt på desse argumenta som særskilt grunnleggjande tilrådinga:

- Rogaland utgjer ei eiga eining for fleire statlege institusjonar, under dette politidistrikt og fylkesmannsembete. Når det gjeld anna regional statsforvaltning som har mykje samhandling med fylkesmann og fylkeskommune, inngår fylket som hovudregel saman med Hordaland og Sogn og Fjordane. Regjeringa meiner Rogaland som eigen fylkeskommune vil leggje til rette for god samhandling mellom regional stat og fylkeskommune. Regional statsforvaltning på Vestlandet vil etter dette framlegget i hovudsak ha samhandling med berre to fylkeskommunar.
- Fylket omfattar større byar og distrikt med rike naturressursar i sjø og på land. Fylket har viktige kompetansmiljø innan industri, primærnæringar og reiseliv, større sjukehus, større lufthamner på Sola og Haugesund/Karmøy, universitet i Stavanger og høgskulelokalisering i Haugesund. Fylket har mange innbyggjarar og er på mange vis ein komplett region med byar og institusjonar som tilfører regionen kraft og utvikling langs mange dimensjonar og på fleire område. Det legg til rette for å utvikle samspelet og dynamikken i fylket vidare.

1.5.3.6 HORDALAND OG SOGN OG FJORDANE

I proposisjonen vert det gjeve ein omtale av demografi, geografi, reiseavstander, transport og pendling. Vidare vert det omtalt samarbeid mellom fylkeskommunane. Det vert òg gjeve ein omtale av statlege institusjonar i fylka.

Regjeringas vurdering

Regjeringa føreslår i proposisjonen å slå saman Sogn og Fjordane og Hordaland og følgjer dermed opp fylkestingsvedtaka frå februar 2017 i dei to fylka. Ei samanslåing vil samle kompetansen, kapasiteten og merksemda om samfunnsutvikling i eit område som har felles fortrinn og interesser. Sogn og Fjordane og Hordaland kan saman styrkje arbeidet innanfor næringar der fylka har eit spesielt stort fortrinn og potensial. Dette gjeld blant anna innan petroleum, fiskeri, havbruk, landbruk, prosessindustri, reiseliv og fornybare energiressursar. Ein ny fylkeskommune vil ha eit regionalt og nasjonalt kraftsenter i Bergen

og vil omfatte distrikt og mindre byar i Sogn og Fjordane og dei andre delane av Hordaland, som har mange samanfallande utfordringar.

Regjeringa legg vekt på desse argumenta som særskilt grunnleggjande tilrådinga:

- Hordaland og Sogn og Fjordane vil bli eit fylke med føresetnader for utvikling langs mange dimensjonar og på fleire område. Den nye fylkeskommunen vil omfatte storbyen Bergen og mindre byar og distrikt. Ei samanslåing kan forsterke samspelet og dynamikken mellom storbyen og resten av regionen, og det blir lettare å sjå utfordringar og fortrinn i samanheng. Fylket vil omfatte store naturressursar på land og til havs, viktige utdannings- og forskingsinstitusjonar og eit variert næringsliv. Både Hordaland og Sogn og Fjordane har eit interessefellesskap som bør avspeglast i éin folkevald region som kan støtte opp under utviklinga i bedrifter og verksemdar. Felles perspektiv kan styrkje krafta og mobiliseringa i utviklingsarbeidet.
- Ein samanslått fylkeskommune vil, samanlikna med i dag, omfatte eit meir samansett næringsliv og ha ein næringsstruktur som gjer at regionen får fleire bein å stå på. Hordaland er sårbart for konjunkturane innan oljenæringa.
- Sogn og Fjordane og Hordaland (utanom Bergens-området) har fleire felles kjenneteikn og felles utfordringar. Primærnæringane står relativt sterkt, det same gjer reiselivet, og det er store industristader i begge fylka. Fiskeri og havbruk er viktige langs kysten, og begge fylka har store grønne energiressursar. Avstandane er relativt store, og det kan vere lang transportveg til marknadene. Begge fylka har kommunar med utfordringar i form av svak utvikling i og skeiv samansetjing av folkesetnaden. Ein ny og samla fylkeskommune vil kunne forsterke innsatsen for å møte utfordringane.
- Reiseavstandane i fylket vil bli relativt store, men reforma vil i seg sjølv ikkje verke inn på stadbundne tenester som krev nærleik til innbyggjarane. Tvert imot vil større fagmiljø, større innkjøpsorganisasjonar og vinstar i form av reduserte utgifter til administrasjon og støttetjenester kunne gje eit styrkt og desentralisert skuletilbod, lokalt kulturliv og båt- og bussruter til stadene der innbyggjarane bur.
- Samarbeid og samhandling med regional statsforvaltning er viktig for rolla som samfunnsutviklar. Viktige samarbeidspartar for den nye fylkeskommunen vil ha same grenser som Hordaland og Sogn og Fjordane. Sogn og Fjordane og Hordaland inngår alltid i same statlege region i etatar der regionen dekkjer større område enn dei to fylka, og da som regel saman med Rogaland,

til dømes i regionane til Statens vegvesen. Regional stat får færre fylkeskommunar å samhandle med.

1.5.3.7 MØRE OG ROMSDAL

I proposisjonen vert det gjeve ein omtale av demografi, geografi, reiseavstander og pendling i fylket. Vidare vert samarbeid med andre fylkeskommunar omtalt. Det vert òg gjeve ein omtale av statlege institusjonar i fylket.

Regjeringas vurdering

Regjeringa føreslår i proposisjonen å halde på Møre og Romsdal som eigen fylkeskommune. Regjeringa ser det slik at Møre og Romsdal ikkje har tydelege funksjonelle koplingar verken til Sogn og Fjordane eller til Trøndelag. Regjeringa meiner banda er sterkare, og samhandlinga innan fylket viktigare og meir omfattande, enn mellom Nordmøre og Trøndelag eller mellom Sunnmøre og Sogn og Fjordane. Regjeringa ønskjer derfor å byggje opp under ein struktur som kan styrkje den eininga som Møre og Romsdal i dag utgjer.

Regjeringa legg vekt på desse argumenta som særskilt grunngeve tilrådinga:

- Fylkesmannsembetet for Møre og Romsdal skal stå ved lag i den nye inndelinga. Når det gjeld anna regional statsforvaltning som har samhandling med fylkesmann og fylkeskommune, inngår fylket som hovudregel saman med Trøndelag. Regjeringa meiner framlegget i proposisjonen vil ta omsyn til samhandlinga mellom regional stat og fylkeskommunen. Regional statsforvaltning i Midt-Noreg vil etter dette framlegget i hovudsak ha samhandling med berre to fylkeskommunar.
- Fylket omfattar tre større byar, felles infrastruktur, sjukehus, flyplassar og fleire høgskular og FoU-miljø. Møre og Romsdal har byar og institusjonar som tilfører denne delen av landet kraft og utvikling langs mange dimensjonar og på fleire område. Det legg til rette for å utvikle samspelet og dynamikken i fylket vidare.
- Regjeringa ser at Nordmøre har felles strukturelle kjenneteikn og kommunikasjonar mot Trøndelag. Regjeringa har òg merkt seg at mange av kommunane ønskjer at heile eller delar av Møre og Romsdal bør inngå i eit nytt fylke saman med Trøndelag. For dei fleste av kommunane på Nordmøre er likevel pendlinga og samhandlinga med Romsdal meir omfattande enn mot Trøndelag. Dei to mest folketunge distrikta, Romsdal og Sunnmøre, er i liten grad orienterte mot Trøndelag. Romsdal og Sunnmøre er i større grad ein del av Vestlandet. Særleg gjeld dette Sunnmøre. Alternativet til å halde på Møre og Romsdal som eigen fylkeskommune ville dermed vere å dele

fylket. Regjeringa vurderer det slik at dei tre distrikta i fylket blir bygde stadig tettare saman med omsyn til kommunikasjonar, og det er meir som sameiner enn som skil dei ulike delane av fylket.

1.5.3.8 NORD-TRØNDELAG OG SØR-TRØNDELAG

Stortinget vedtok 8. juni 2016 å slå saman Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fylke til Trøndelag fylke med verknad frå 1. januar 2018, jf. Innst. 361 L (2015–2016) og Prop. 130 LS (2015–2016).

Regjeringas vurdering

Arbeidet med å slå saman Trøndelags-fylka er godt i gang. Regjeringa ser eit samla Trøndelag som ein funksjonell og naturleg ny fylkeskommune. Regjeringa gjer ikkje i proposisjonen framlegg om endringar i det vedtaket som Stortinget allereie har gjort ved handsaminga av Prop. 130 LS (2015–2016), jf. Innst. 361 L (2015–2016).

1.5.3.9 NORD-NOREG

I proposisjonen vert det gjeve ein omtale av demografi, geografi, reiseavstander, transport og naturessursar, samt om nordområda som Noregs viktigaste utenrikspolitiske interesseområde. Vidare vert samarbeid mellom fylkeskommunane omtala. Det vert òg gjeve ein omtale av statlege institusjonar i fylka.

Regjeringas vurdering

I tråd med avtalen om regionreforma inngått mellom Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre gjer regjeringa framlegg om at Nord-Noreg blir delt inn i eitt eller to fylke. Dette vil styrkje balansen mellom fylka på landsbasis og støtte opp under samfunnsutviklingsarbeidet i Nord-Noreg. I tråd med avtalen vil regjeringa vurdere spørsmålet om fylkesstrukturen i nord nærare før det kjem framlegg om ei ny inndeling. Endringar i fylkesstrukturen i Nord-Noreg skal ta til å gjelde frå 1. januar 2020 – samstundes med gjennomføringa av regionreforma.

Trongen for vidare vurdering av ny inndeling er særleg grunngeven i to omsyn – som kan stå i motstrid når det gjeld Nord-Noreg. På den eine sida er målet å byggje fylkeskommunar som kan ta ei sterkare samfunnsutviklarrolle. I dette ligg det at fylkesinndelinga skal leggje rammer for innsats for positiv samfunnsutvikling ut frå felles fortrinn og interesser, betre samhandling med staten og andre regionale aktørar for mobilisering og samordning av innsats for positiv utvikling i landsdelen. Inndelinga skal òg leggje grunnlag for å overføre nye oppgåver både på kort og på lang sikt. Det er dermed eit spørsmål om å sikre geografisk funksjonalitet, tilstrekkeleg kapasitet og kompetanse til nye oppgåver og ansvar og god

samhandling med regional stat og andre regionale aktørar. På den andre sida er spørsmålet kva for særlege omsyn ein må ta til dei store avstandane i landsdelen, det vil seie konsekvensar for å utøve fylkeskommunane si samfunnsutviklerrolle og dialogen og kontakten med kommunar, næringsliv og andre.

Det vert i proposisjonen vist til at Kommunal- og moderniseringsdepartementet legg opp til å fremme ein proposisjon om saka seinast våren 2018.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil i dialog med fylkeskommunane vurdere korleis arbeidet med framlegg om samanslåingar til eitt eller to fylke i Nord-Noreg skal organiserast.

1.5.3.10 OSLO

Det vert i proposisjonen gjeve ein omtale av Oslo som både kommune og fylke, med både kommunale og fylkeskommunale oppgåver. Det vert òg peikt på Oslo som sentrum i hovudstadsregionen, pendling, samt utgreiingar om styringsutfordringane, særskilt utfordringar med å utvikle ein heilskapleg areal- og transportpolitikk.

Samferdselsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementets vurdering

Regjeringa meiner at fylkes- og kommunegrensene i Oslo og Akershus skaper utfordringar for ein samordna areal- og transportpolitikk i hovudstadsregionen. Oslo er navet i ein funksjonell region der fleire hundre tusen menneske pendlar og innbyggjartalet veks. Avgjerder som Oslo, omkringliggjande kommunar og Akershus fylkeskommune tek i areal- og transportpolitikken, har konsekvensar ut over eigne grenser. Isolert sett talar dette for å slå saman Oslo og Akershus.

Samstundes meiner regjeringa at Oslo har fordelar av å kunne sjå kommunale og fylkeskommunale oppgåver i samheng. Innanfor opplæringsfeltet kan kommunen sjå utdanningsløpet frå grunnskule til vidaregåande opplæring i samheng. Innanfor areal og transport har Oslo ein fordel av å ha ansvaret for både kollektivtransporten og arealavgjerdsmakta. I byområda må til dømes arealbruk, bustadbygging, parkeringspolitikk og drift og investeringar i kollektivtransport og veg sjåast i nær samheng for å nå transport- og miljøpolitiske mål. Oslo har ein openberr fordel av å ha hand om desse oppgåveområda. Generelt sett er etablering av byvekstavtalar i dei ni største byane, mellom anna Oslo/Akershus, det viktigaste verkemidlet for å løyse areal- og transportutfordringane i dei store byområda.

Regjeringa føreslår at Oslo held fram som eige fylke. Samstundes meiner regjeringa at det er nødvendig å effektivisere og forbetre samordninga av arbeidet med areal og transport i Osloregionen. Det er òg nødvendig at kommunane i bybandet deltek på ein

betre måte. Derfor vil regjeringa greie ut ulike løysingar som kan medverke til eit meir effektivt arbeid med areal og transport i Osloregionen. Dette skal òg involvere dei store kommunane rundt Oslo i større grad. Utgreiinga skal m.a. vurdere moglegheiter for forenkling av noverande løysingar, og etablering av nye, permanente organ, som til dømes eit hovudstadsråd.

Eit mogleg hovudstadsråd må koordinerast og sjåast i samheng med styringssystemet for byvekstavtalen. Det blir lagt til grunn at eit eventuelt hovudstadsråd vil ha medlemmer frå Oslo kommune, den komande fylkeskommunen rundt Oslo, kommunane i bybandet og kommunar med regionale byar som er definerte i regional plan for Oslo og Akershus, og statlege styresmakter.

Det blir lagt til grunn at eit eventuelt hovudstadsråd skal vere eit samarbeidsorgan og få sin avgjerdskompetanse delegert frå deltakande kommunar og fylkeskommune.

Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget med orientering om framdrifta i arbeidet med utgreiinga av eit hovudstadsråd våren 2018. Dersom det blir vedtatt at eit hovudstadsråd skal opprettast, bør det takast sikte på at rådet blir etablert 1. januar 2020, samstundes med regionreforma.

1.5.4 Justering av fylkesgrenser

I avtalen mellom Høgre, Framstegspartiet, Venstre og Kristeleg Folkeparti blir det vist til at det i etterkant av regionreforma vil vere kommunar som på grunn av til dømes bu- og arbeidsmarknaden vil ynskje å bytte fylke. Det kan òg vere grenser mellom dei nye fylka som må endrast på grunn av tilhøyriheita til kommunar eller av andre grunnar. Samarbeidspartia er derfor einige om at det må setjast i gong eit arbeid/utval som ser på grensene mellom dei nye fylka. Regjeringa vil kome tilbake til oppfølginga av saka etter at Stortinget har handsama proposisjonen.

1.6 Gjennomgang av statlege regionale strukturar

I Meld. St. 22 (2015–2016) står det at regjeringa vil gjennomgå dei statlege regionale grensene i lys av dei nye fylkesgrensene.

Eit breitt fleirtal i Stortinget støttar regjeringa sine vurderingar og den varsla gjennomgangen av regional stat i lys av nye regiongrenser, jf. Innst. 377 S (2015–2016).

I Meld. St. 29 (2016–2017) Perspektivmeldinga 2017 står det at eit godt samspel mellom statleg sektoradministrasjon og den kommunale og fylkeskommunale forvaltninga er ein føresetnad for effektiv forvaltning og god ressursutnytting. Større og færre fylkeskommunar vil leggje til rette for at statens regi-

onale struktur i større grad kan vurderast samordna med dei nye fylkesgrensene. I meldinga seier Finansdepartementet at ein naturleg hovudregel etter regionreforma kan vere at regional statleg forvaltning blir samordna med den nye inndelinga av fylkeskommunane.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet meiner dei etablerte inndelingsomsyna i staten må liggje til grunn for den varsle gjennomgangen: kostnadseffektivitet, brukarretting, kompetanse og samordning.

Samstundes må utgangspunktet vere at omsynet til samhandling skal ha større vekt enn i dag.

Målet om meir samanfallande grenser må bli balansert mot den aktuelle statsetaten si evne til å sikre sektorspesifikke omsyn og mål, og mot kostnadene ved ei endring.

Ei avgjerd om eventuell ny regional inndeling av den einskilde statlege etaten må ta omsyn til særlege tilhøve som gjeld for den konkrete etaten, mellom anna knytte til eventuelle pågåande omorganiseringsprosessar og andre relevante faktorar.

Regjeringa vil rette søkjelyset mot dei etatane som har mest samhandling med fylkeskommunen og Fylkesmannen, der regionale avklaringar og dialog er nødvendig mellom anna for samhandlinga med kommunane. Fylkesmannen har ansvar for å samordne den regionale staten overfor kommunane og fylkeskommunane. Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil setje i gang arbeidet med å konkretisere gjennomgangen hausten 2017, med føresetnad om ei ny inndeling på om lag ti fylkeskommunar.

1.7 Konsekvensar ved ny fylkesstruktur

Det vil vere både direkte og indirekte konsekvensar ved å vedta endringar i fylkesstrukturen, både for dei aktuelle fylkeskommunane og andre organisasjonar.

1.7.1 *Prosess etter vedtak i Stortinget*

Kommune- og fylkesgrenser blir regulerte av lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova). I etterkant av handsaminga av proposisjonen i Stortinget vil departementet kalle inn til felles fylkestingsmøte for alle fylkeskommunane det er vedteke å slå saman. På slike fellesmøte skal desse sakene drøftast, jf. inndelingslova § 25: forslag til namn, kor mange medlemmer i det nye fylkestinget, kriterium for samansetjing og funksjonar til fellesnemnd, val av revisor for fellesnemnda og oppretting av eventuelle andre fellesorgan for å sikre gjennomføringa av samanslåinga.

Dersom det er andre saker som er viktige for å gjennomføre den aktuelle samanslåinga, bør det diskutertast i møtet. På fellesmøte kan ein òg drøfte om fylket skal ha eit offisielt samisk namn.

Etter fellesmøtet må dei aktuelle fylkeskommunane gjere formelle vedtak, som vil vere grunnlaget for arbeidet i departementet med å førebu kongeleg resolusjon for kvar einskild samanslåing. Dersom fylkeskommunane allereie har gjort dei nødvendige vedtaka, kan departementet gjere unntak frå kravet om felles fylkestingsmøte.

Departementet vil utbetale eingongskostnader etter at Stortinget har handsama denne proposisjonen.

1.7.2 *Rettleiing, oppfølging og støtte*

Departementet, statlege etatar og kommuner har utarbeidd fleire rettleiarar for kommunesamanslåing. Rettleiarane vil òg vere nyttige for fylkeskommunar som skal slå seg saman.

Nokre tilhøve vil òg skilje samanslåingar på kommune- og fylkesnivå. Dei økonomiske verkemidla har noko ulik innretting.

Det vert påpeika i proposisjonen at fylkeskommunane vil ha nytte av erfaringar frå gjennomførte kommunesamanslåingar.

Departementet har i samarbeid med KS, Unio, LO, YS og Akademikerne etablert eit oppfølgingstilbod for kommunar som skal slå seg saman. Ein tek sikte på å gje eit tilbod om seminar for fylkeskommunar som skal slå seg saman.

1.7.3 *Eingongskostnader ved fylkessamanslåing*

Regjeringa presenterte i proposisjonen om samanslåinga av Sør- og Nord-Trøndelag (Prop. 130 LS (2015–2016)) ein modell der samanslåingar som blir vedteke av Stortinget, utløyser ei utbetaling på mellom 30 og 60 mill. kroner til dekking av eingongskostnader.

Støtte til eingongskostnader blir utbetalt ved etablering av nye fylkeskommunar og ikkje dersom det berre blir gjennomført grensejusteringar.

1.7.4 *Gjennomføring av val*

Kapittel 7 i proposisjonen omtalar dei konsekvensane endringar i administrativ inndeling på regionalt folkevalt nivå har for gjennomføringa av fylkestingsval og stortingsval. Departementet skisserer korleis vala i 2019 og 2021 kan bli gjennomførte utan større endringar i regelverk.

Regjeringa har beslutta å setje ned eit nytt vallovutval som blant anna skal sørge for vidare utgreiing av desse problemstillingane og føreslå tilpassingar i valordninga.

1.7.4.1 FYLKESTINGSVAL

Konsekvensar av ny fylkesstruktur for val til fylkesting

Val til fylkesting er regulert av vallova med forskrifter. Ved fylkestingsval utgjer kvart fylke eitt val-

distrikt. Veljarane stemmer på lister og kandidatar for heile valkrinsen under eitt, og dei folkevalde blir rekna som representantar for alle innbyggjarane i fylket.

Ny fylkesstruktur vil føre til at mange av fylka blir større, både i areal og i innbyggjartal. Det vil òg kunne bli større skilnader mellom dei ulike fylka.

Konsekvensar for geografisk representasjon – lokale interesser

Både veljarane og partia reknar ei god geografisk fordeling av representantane som eit gode.

Det er ingen mekanismar i valordninga som regulerer kor mange kandidatar som blir valde frå ulike delar av fylket.

Ein viktig dimensjon i valordninga er kor mange representantar som skal veljast. Det har direkte innverknad på representativiteten, både partipolitisk og geografisk. Dersom talet på representantar som skal veljast i ein valkrins aukar, vil eit parti trenge færre stemmer for å bli representert. Det er òg enklare å ta omsyn til geografi når det er fleire som skal veljast. Folkevalde organ med høgt medlemstal kan derfor gje høve til brei politisk deltaking og sikre større representativitet. Det kan òg medverke til økt politisk kapasitet og gje meir rom for politisk spesialisering for representantane. Samstundes kan store folkevalde organ føre til meir tungroddede avgjeringsprosessar, og dei vil vere meir kostbare enn fylkesting med færre representantar.

Det er fylkeskommunane som avgjer kor mange representantar som skal veljast i valdistriktet. Kommunelova § 7 regulerer kva som er det minste talet på medlemmer eit fylkesting skal ha. Minstetalet er knytt til kor mange innbyggjarar fylket har.

Ved samanslåingar av fylke vil fleire av dei nye einingane hamne i den kategorien med høgast minstekrav. Fleire av dei nye fylkeskommunane kan få dobla eller tredobla talet på innbyggjarar. Minstekrava vil dermed bli mindre relevante, og ein bør vurdere å innføre nye intervall i kommunelova § 7 for tilhøvet mellom folketal og medlemmer i fylkestinget som er betre tilpassa ny fylkesstruktur.

Ved å stille minimumskrav til kor mange medlemmer fylkestinget skal ha, sikrar ein at tinget får ein viss grad av politisk og geografisk representativitet.

Sjølv om valordninga ikkje sikrar direkte representasjon av ulike delar av valdistriktet, vil partia framleis ha insentiv til å sikre geografisk spreiding på kandidatane.

Veljarane har òg høve til å påverke partia si rangering av kandidatar gjennom personstemmer.

Dersom veljarane i større grad enn i dag nyttar høvet til å påverke kandidatvalet og i større grad gjev personstemmer, kan denne ordninga bli viktigare framover.

Konsekvensar for dei politiske partia

Etter vallova § 6-1 kan same parti eller gruppe berre stille éi liste i kvart valdistrikt, og det er berre eitt partiledde som får partistøtte i kvart valdistrikt. Samanslåing av fylke til større einingar fører dermed til at partia må omorganisere seg.

Partia får utbetalt statleg tilskot (partistøtte) på statleg, fylkeskommunalt og kommunalt nivå. Reglane for utbetaling av partistøtte blir regulerte av partilova. Det følger av partilova § 12 (1) at ein fylkesorganisasjon for eit parti kan søkje om støtte. Støtta til det samanslåtte partiledde vil svare til summen av støtta til dei to tidlegare partiledde.

Partiledde kan slå seg saman og søkje støtte som samanslått partiledde frå det tidspunktet samanslåinga er vedteken.

Partiledde må seinast slå seg saman frå det tidspunktet fylkessamanslåinga blir sett i verk.

Departementets vurdering om gjennomføring av val til fylkesting 2019

I proposisjonen vert det vist til at valet til nye fylkeskommunar i 2019 kan gjennomførast med den valordninga for fylkestingsval som gjeld i dag. Som nemnt i Meld. St. 22 (2015–2016) vil det vere naturleg å føre vidare hovudprinsippa som i dag gjeld for fylkestingsval. Kvar nye fylkeskommune vil utgjere eitt valdistrikt.

Etter inndelingslova § 17 kan Kongen gje nærare reglar for å sikre gjennomføring av vedtak om grenseendring etter denne lova. I Ot.prp. nr. 41 (2000–2001) blir denne heimelen tolka slik at han opnar for manntalsføring og gjennomføring av kommunestyreval som om samanslåinga allereie var gjennomført, i kommunesamanslåingar der samanslåinga enno ikkje er sett i verk. Denne heimelen blir mellom anna brukt ved gjennomføring av ekstraordinært val til kommunestyre i nye Færder kommune. Ut frå målet til regjeringa om at både ny kommunestruktur og ei ny inndeling for fylkeskommunane kan tre i kraft frå 1. januar 2020, legg departementet her den same vurderinga til grunn for samanslåingar av fylke. Dette vil altså seie at val til fylkesting i 2019 vil bli gjennomførte som om samanslutninga av fylka allereie var gjennomført. Fylkeskommunane vil da ha eitt valstyre, og dette kan peikast ut av fellesnemnda i fylkeskommunen. Departementet vil sørge for nødvendige endringar av regelverk i forkant av valet i 2019.

Slik departementet ser det, bør ein før valet i 2019 vurdere å justere minstekrava til kor mange representantar fylkestinga må ha.

Når Stortinget har vedteke ny fylkesstruktur, bør det gjerast ein heilskapleg gjennomgang av valordninga der ein greier ut dei nærare konsekvensane av

ny fylkesstruktur. Dette vil inngå i arbeidet til vallovutvalet.

1.7.4.2 STORTINGSVAL

Konsekvensar av ny fylkesstruktur for stortingsval

Stortingsval er regulert av Grunnlova og vallova med forskrifter.

Grunnlova slår fast at det skal vere 169 mandat, og at det skal vere 19 valdistrikt. Vidare står det at det skal vere eitt utjamningsmandat frå kvart valdistrikt. For å fange opp demografiske endringar skal mandata fordelast mellom valdistrikta kvart 8. år etter ein viss formel. Mandata blir fordelte mellom valdistrikta basert på folketal og areal. Dagens fordeling blei gjort i 2012, og neste gong dette skal skje, er i 2020, med verknad frå stortingsvalet i 2021. Grunnlova regulerer ikkje kva som skal utgjere valdistrikta – det er vallova som slår fast at fylka er valdistrikt.

150 av mandata blir valde som distriktsmandat. Dei siste 19 representantane blir valde som utjamningsmandat, eitt frå kvart valdistrikt.

Bakgrunnen for at sentrale reglar er fastsette i Grunnlova, er at dei utgjør grunnleggjande element i valordninga. Dersom ein endrar på desse elementa, vil den politiske og geografiske balansen i Stortinget bli endra.

I proposisjonen blir det peika på at endringa av fylkesstruktur som her blir føreslått, vil ha direkte konsekvensar for valordninga ved stortingsval, sidan fylka utgjør valdistrikta. Anten må talet på valdistrikt reduserast og tilpassast den nye fylkesstrukturen, eller så må dagens 19 valdistrikt vidareførast utan kopling til fylka.

I Noreg har valdistrikta til stortingsval tradisjonelt vore samanfallande med einingane på det regionale folkevalde nivået. I andre land er det ikkje i same grad samsvar mellom folkevalde einingar på lågare nivå og valdistrikt til nasjonalforsamlinga. Verken i Sverige eller i Danmark har ein tilsvarende samanfall som i Noreg.

Gjennomføring av val til Stortinget i 2021

Utan endring av Grunnlova vil stortingsvalet i 2021 bli gjennomført med 19 valdistrikt. Det er vallova som avgjer at fylka er dei 19 valdistrikta. Den mest naturlege løysinga er å føre vidare den valdistriktsinndelinga som er etablert i dag, til 2021. Det vil krevje tilpassingar i valregelverket, men vil vere mogleg å gjennomføre utan større endringar. Dette vil gje eit føreseieleg utfall når det gjeld geografisk og partipolitisk representasjon.

Proposisjonen viser til at det likevel vil vere nødvendig med ei utgreiing om korleis valdistrikta skal delast inn på lengre sikt.

Det skal gjerast ei ny mandatfordeling mellom fylka før stortingsvalet i 2021. Mindre justeringar som kjem av kommunesamanslåingar og endringar i innbyggjartal, vil dermed bli fanga opp.

Det er allereie teke grep for å sikre at framgangsmåten ved kommunesamanslåingar på tvers av dagens fylkesgrenser skal vere føreseieleg. Departementet har lagt ei prinsippavgjerd til grunn, og denne sørgjer for at kommunane i samanslåingsvedtaket blir knytte til eitt av dagens fylke.

Konsekvensar for veljarane

Ei slik overgangsordning vil føre til at veljarane i 2019 og 2021 får ulike valdistrikt å halde seg til. Ved fylkestings- og kommunevalet i 2019 vil dei ha stemmerett i det nye fylket, medan dei i stortingsvalet i 2021 vil ha stemmerett i det opphavlege fylket.

Konsekvensar for dei politiske partia

Partia er i dag organiserte etter folkevalde forvaltningsnivå, og fylkesledda er ansvarlege for å nominere lister til stortingsval og fylkestingsval.

Dersom valet i 2021 blir gjennomført med dagens fylkesinndeling som valdistrikt, må partia stille lister i tråd med denne inndelinga. For parti som allereie har tilpassa seg ny fylkesstruktur for valet i 2019, vil dette kunne vere krevjande. Vallova legg ingen føringar på kva partiledde som nominerer liste i eit valdistrikt. Eit nytt fylkespartiledde kan dermed framleis ha ansvar for nominasjonen i fleire valdistrikt, så lenge partileddet sørgjer for å stille ei liste i kvart valdistrikt.

Partia kan velje å stille med dei same listene i fleire valdistrikt. Ein kandidat som blir valt frå fleire valdistrikt, må gje melding om kva for val han eller ho vil ta imot, jf. vallova § 11-9. Om partia stiller ulike lister i kvart valdistrikt, vil det vere mest forståeleg for veljarane og mest likt tidlegare praksis. I tillegg vil det gjere det meir føreseieleg kven som blir vald. For somme parti kan det vere meir tenleg å stille med like lister i fleire valdistrikt. For parti som er komne langt i integreringa, slik det truleg vil kunne vere i Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag, kan partiet velje å stille «ei liste».

Praktiske og administrative konsekvensar

Det er ei rekkje praktiske og administrative tilhøve å ta stilling til ved ei overgangsløysing. Eitt av spørsmåla vil vere om det skal vere valstyre i kvart valdistrikt som i dag, eller om det kan vere eit felles valstyre som har ansvar for fleire valdistrikt. Departementet vil fremje forslag til praktisk innretning av dei administrative tilhøva i god tid før stortingsvalet i 2021.

Grunnlovsforslag om endring av valordninga

Det er hausten 2016 fremja tre grunnlovsforslag om endringar i valordninga med bakgrunn i endringar i fylkesstruktur og regionreform. Dette vil seie at dei føreslåtte endringane kan få verknad frå valet i 2021 dersom dei blir vedtekne av Stortinget. Dei føreslåtte endringane går ut på å redusere talet på valdistrikt og å endre talet på utjamningsmandat. Det er òg eit framlegg om å flytte føresegner i Grunnlova til vallova for å gjere det lettare å tilpasse valordninga til den nye inndelinga av fylkeskommunane.

Framlegga kom før regjeringa sitt forslag til ny inndeling av fylkeskommunane og er såleis ikkje baserte på konkrete vurderingar av den strukturen som det no blir gjort framlegg om. Unntaket er framlegget om å gjere endringar i talet på valdistrikt for å fange opp samanslåinga av Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag.

Endring i fylkesstrukturen får direkte konsekvensar for valordninga for stortingsval. Anten må talet på valdistrikt reduserast gjennom ei grunnlovsendring, eller så må vallova endrast slik at det ikkje lenger er fylka som utgjør valdistrikta. Dette er eit spørsmål som bør greiast ut grundig, både prinsipielt og med omsyn til geografiske og partipolitiske konsekvensar.

Departementet vil ikkje tilrå endringar i Grunnlova no, ettersom dette handlar om grunnleggjande spelereglar i demokratiet vårt. Departementet vil heller tilrå ei grundig og brei utgreiing av valordninga, og viser til at det vil bli sett ned eit lovutval som får dette i oppdrag.

Dersom Stortinget likevel ønskjer å vedta endringar i valordninga no, vil det vere mogleg, ettersom det blei fremja forslag før utgangen av 2016-sesjonen. Eit vedtak om å endre føresegna i Grunnlova om val til Stortinget kan da få verknad frå valet i 2021. For å sikre ein forsvarleg prosess må ein likevel rekne med at det vil gå ein del tid frå endringa blir vedteken, til ho blir sett i kraft. Dei politiske partia må få tilpasse seg ny struktur, valadministrasjonen må endrast, det må gjerast fleire endringar i vallova med forskrifter, og det må gjerast endringar i valadministrasjonssystemet som blir brukt til gjennomføring av val og valoppgjær. Av omsyn til dette tilrår departementet i proposisjonen at eit grunnlovsvedtak om reduksjon i talet på valdistrikt ikkje blir gjort seinare enn våren 2018 dersom det skal ha verknad ved stortingsvalet i 2021.

Når det gjeld framlegget om å endre talet på valkrinsar til 18 for å fange opp samanslåinga av Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag, ser departementet at denne saka er noko annleis. Vedtak om samanslåing blei gjort 8. juni 2016 og vil ta til å gjelde allereie frå 1. januar 2018. Det er nødvendig å sjå samanslåinga av Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag i samanheng

med denne reforma, slik at ein får ein samla gjennomgang av endringane som følgjer av reforma. Ei endring av Grunnlova som truleg vil bli mellombels, er ikkje tilrådeleg slik departementet vurderer det.

Når det gjeld framlegget om å flytte reglar frå Grunnlova til vallova, vurderer departementet det slik at dette spørsmålet fortener ei større utgreiing. Det er gode grunnar til at føresegna ligg i Grunnlova, fordi desse reglane verkar direkte inn på maktbalansen i Stortinget.

1.7.5 *Inntektssystemet*

Dei frie inntektene blir fordelte gjennom inntektssystemet.

Endringar i fylkesinndelinga og nye oppgåver til regionalt folkevalt nivå inneber at inntektssystemet bør bli tilpassa den nye strukturen og dei nye oppgåvene. Hovudprinsippet er at dei frie inntektene skal fordelast etter dei faste kriteria i inntektssystemet.

Departementet tek sikte på å presentere eit framlegg til revidert inntektssystem i kommuneproposisjonen for 2020.

1.7.6 *Fylkes- og kommunenummer*

I proposisjonen blir det vist til at Noreg i dag er geografisk delt inn i eit logisk hierarkisk system som vil bli påverka av ei samanslåing av to eller fleire fylke. Departementet gjorde i Prop. 130 LS (2015–2016) greie for ulike modellar som ville vere aktuelle for samanslåinga av Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag til nye Trøndelag fylke. Departementet kom etter ei heilskapleg vurdering til at den beste løysinga ville vere at det nye fylket fekk eit nytt nummer. Departementet har vedteke at nye Trøndelag vil få fylkesnummer 50. Som ei følgje av samanslåinga vil også alle kommunane i nye Trøndelag få nye kommunenummer som begynner på 50. Departementet vil leggje til rette for same praksis ved samanslåingane som er føreslått i denne proposisjonen.

Endring av fylkes- og kommunenummer i eit slikt omfang vil ha størst konsekvens for dei statlege felleskomponentane – matrikkelen, det sentrale folkerregisteret og einingsregisteret – og brukarane av desse. Ein kommune som får nytt kommunenummer, vil òg måtte tilpasse seg dette.

1.7.7 *Fylkesnamn*

Fylkesnamn er regulerte i lov om forandring av rikets inndelingsnamn (bispedømme- og fylkeslova). Det er nødvendig med endringar i lova etter at talet på fylkeskommunar er fastsett og namn på fylkeskommunane er vedtekne. Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget med eit forslag til endringar i lova.

Regjeringa er oppteken av å ta vare på samiske språk og vil oppmode fylkeskommunane innanfor

dei tradisjonelle samiske områda til å vurdere eit offisielt samisk namn på fylket.

1.8 Overordna dialog mellom fylkeskommune og stat

I proposisjonen blir det vist til at med utgangspunkt i dagens sektorinndeling og måten både staten og regionalt folkevalt nivå organiserer verksemda si på, er det nødvendig at fleire aktørar medverkar og trekkjer i same retning. Næringsutvikling, folkehelse og klima er døme på slike tverrgående utfordringar. Framlegg i proposisjonen skal medverke til dette, mellom anna ved å sjå til at statlege etatar deltek i regional planlegging og følgjer opp regionale planar.

Gjennom ei styrking av rolla som samfunnsutviklar skal fylkeskommunane vere med på å løyse utfordringar av nasjonal interesse. Eit godt samspel mellom staten og regionalt folkevalt nivå er derfor viktig.

Gjennom betre samordning kan ein oppnå meir systematisk og målretta verkemiddelinsats på tvers av forvaltningsnivå.

Ein styrkt politisk dialog om sentrale utfordringar som regionalt folkevalt nivå skal medverke til å løyse, kan styrkje politikktutviklinga både regionalt og nasjonalt.

Departementet vil vidareutvikle den politiske dialogen mellom staten og regionalt folkevalt nivå om dei komplekse utfordringane i samfunnet. Dette skal skje i samarbeid med KS og fylkeskommunane. Departementet vil i den samanheng vurdere Sametinget si rolle i dialogen.

1.9 Regional planlegging

1.9.1 Innleiing

I Meld. St. 22 (2015–2016) sa departementet at det vil

«vurdere hvordan regional planlegging kan gjeres mer forpliktende for regionalt folkevalgt nivå, for kommunene og for de regionale statlige aktørene som deltar i prosessene. Dette forutsetter større og færre regioner. Målet er økt effektivitet i den samlede planleggingen.»

Ved handsaminga av meldinga viste fleirtalet på Stortinget til at rolla som samfunnsutviklar er ei av dei viktigaste rollene dei nye fylkeskommunane skal fylle, og meinte derfor at den regionale statsforvaltninga og dei nye fylkeskommunane må spele meir på lag. Staten regionalt er avgjerande for utvikling av det einskilde fylke, og stortingsfleirtalet meiner at regional planlegging må bli meir forpliktande. Fleirtalet meinte i den samanheng at regjeringa må vurdere regioninndelinga av statlege etatar i lys av den nye fylkesstrukturen, jf. Innst. 377 S (2015–2016).

I samband med handsaminga av Meld. St. 22 (2015–2016) meinte Stortinget at samfunnsutviklarrolla føreset at ein ser ansvarsområda og verkemidla til fylkeskommunen i samanheng, og at ein utnyttar det eksisterande handlingsrommet. Dette krev tydeleg politisk regionalt leiarskap. Vidare meinte komiteen at regional planlegging er eit sentralt verkemiddel for å fylle samfunnsutviklarrolla. Regionale planprosessar er svært viktige, fordi dei avveg ulike interesser mellom sektorar og forvaltningsnivå og gjev kommunar og næringsliv føreseielege rammes. Komiteen understreka at regional plan skal leggjast til grunn for verksemda i regionale organ, for kommunal planlegging og for statleg planlegging og verksemd i fylket. Dette er allereie stadfesta i gjeldande plan- og bygningslov, jf. Innst. 377 S (2015–2016).

Med reforma vil regjeringa at dei nye fylkeskommunane skal ta eit meir heilskapleg ansvar for samfunnsutviklinga i sitt fylke og styre utviklinga meir strategisk. Fleirtalet peikte òg på at det er nødvendig å tydeleggjere at statlege organ har ansvar for og plikt til å delta i planprosessane og følgje opp vedtekne planar, jf. Innst. 377 S (2015–2016).

Gjennom regionreforma vil regjeringa leggje til rette for at det regionale folkevalde nivået skal styrkje rolla si som regional samfunnsutviklar. Den regionale planlegginga er ein sentral reiskap for å gje strategisk retning til samfunnsutviklinga, mobilisere alle relevante aktørar og samordne og koordinere offentleg innsats og verkemiddel. Mange samfunnsutfordringar er komplekse og krev innsats frå fleire aktørar i fellesskap for å kunne løysast.

Regjeringa vurderer det slik at verkemidla knytte til regional planlegging i plan- og bygningslova ikkje blir nytta fullt ut.

Planlegging på regionalt og kommunalt nivå skal skje innanfor rammene av nasjonal politikk og vere eit effektivt verktøy for samordning mellom sektorar og forvaltningsnivå. Det skal derfor kvart fjerde år utarbeidast eit dokument som viser kva forventningar regjeringa har til regional og kommunal planlegging. I tillegg blir det gjeve nasjonale rammes i statlege planretningslinjer, statlege planføresegner og statleg arealplan. Regionalt folkevalt nivå har ulike verkemiddel knytte til gjennomføringa av regional planlegging.

1.9.2 Betre dialog i planlegginga

I Meld. St. 22 (2015–2016) sa departementet at det vil

«legge til rette for regelmessige møter mellom regionalt folkevalgt nivå, berørte departementar og relevante underliggende etatar i forberedelsen av de regionale planstrategiene. Dette for å sikre at ulike mål og interesser avstemmes tidlig i de regionale planprosessene og sikre statlig involvering.»

For å forenkle plansystemet har departementet gjort framlegg om å avvike den sentrale godkjenningsordninga for regionale planstrategiar, jf. Prop. 149 L (2015–2016). Stortinget støtta dette forslaget, jf. Innst. 181 L (2016–2017) og Lovvedtak 56 (2016–2017).

Departementet er einig i at dialog mellom forvaltningsnivåa vil kunne styrkje og effektivisere planlegginga og medverke til å sikre oppfølging av regionale planar. Den regionale planlegginga er viktig også for å tilpasse den nasjonale politikken til regionale utfordringar. Dette vil leggje grunnlaget for statleg engasjement i den regionale utviklinga. Det er derfor viktig å vidareutvikle kontakten mellom fylkeskommunane, departementa og regionale statsetatar innanfor ramma av den regionale planlegginga.

OPPLEGG FOR DIALOGMØTE

Som samordningsdepartement for planlegging vil Kommunal- og moderniseringsdepartementet koordinere deltakinga frå departementa i møte som er knytte til arbeidet med dei regionale planstrategiane.

Slike møte kan brukast til å avklare gjensidige forventningar og forståing av dei regionale utfordringane, relevante sektorvise politikk mål og verkemiddel som har relevans for seinare planprosessar. Dette vil vere eit viktig grunnlag for korleis regional stat skal delta vidare i regionale planprosessar. Problemstillingane tek utgangspunkt i dei regionale planstrategiane som da er på høyring, og vil vere forande for kva for departement som bør delta på møta. Både regionalt folkevalt nivå og dei statlege aktørane bør leggje konklusjonane frå møtet til grunn i det vidare planarbeidet. Møta vil òg bli nytta til å drøfte korleis nasjonal politikk kan tilpassast i den regionale planlegginga.

Stortingsfleirtalet legg vekt på at Sametinget blir inkludert i arbeidet med regionale planprosessar i fylke som omfattar tradisjonelle samiske område, jf. Innst. 377 S (2015–2016). Departementet meiner Sametinget bør delta i dialogmøte med departementa og regionalt folkevalt nivå når den regionale planstrategien kan påverke samiske interesser.

Departementet vurderer det slik at god dialog mellom regionalt folkevalt nivå og departementa tidleg i arbeidet med regional planstrategi vil kunne sikre betre samhandling regionalt og dermed meir effektive prosessar. God dialog i ein tidleg fase vil kunne gje statlege signal til fylkeskommunane og medverke til felles problemforståing knytt til regionale utfordringar og eventuelle målkonfliktar. Det vil òg leggje grunnlag for forpliktande deltaking frå regionale statsetatar i dei påfølgjande regionale planprosessane. Departementa vil samstundes få auka innsikt i og forståing for dei utfordringane den einskilde fylkes-

kommune står overfor, og kan vurdere kva rolle dei skal spele i arbeidet for å handtere utfordringane.

1.9.3 Meir forpliktande regional planlegging

DELTA I STATLEGE ORGAN

I Meld. St. 22 (2015–2016) sa regjeringa at departementa «vil pålegge sine underliggende etater aktiv og forpliktande deltakelse i regionale planprosessar, og at de deltar som aktive partnere ved oppfølging av planene, også gjennom avtaler».

Statlege organ har etter plan- og bygningslova plikt til å delta i den regionale planlegginga. I dag er det likevel slik at statlege organ ikkje alltid deltek i arbeidet med utforminga av dei regionale planane, slik lova krev.

Det går fram av proposisjonen at regjeringa føreset at statlege organ deltek i regionale planprosessar på ein meir aktiv måte enn dei har gjort til no. Departementa vil påleggje sine underliggende etatar aktiv og forpliktande deltaking i regionale planprosessar, og å delta som aktive partnarar ved oppfølging av planane, òg gjennom avtalar. Ei fylkesinndeling med færre fylkeskommunar vil kunne gjere det enklare for staten å samarbeide og delta i dei regionale planprosessane.

Det blir i proposisjonen peika på at det er viktig at regionale styresmakter, både folkevalde og regional stat, aktivt og systematisk brukar planforum regionalt til å drøfte utfordringar og konkrete problemstillingar for regional og kommunal planlegging.

Fylkesmannen skal mobilisere relevante statlege aktørar og medverke til å samordne og avklare eventuelt motstridande statlege interesser i det regionale planarbeidet. Departementet understrekar at det er viktig at fylkesmennene medverkar til at kommunane og statlege organ brukar regionalt planforum aktivt.

OPPFØLGING AV REGIONALE PLANAR

Manglande oppfølging av vedtekne planar svekkjer legitimiteten til den regionale planlegginga. Departementet vil i avgjerder i saker som gjeld motsegn til kommunale planar, leggje vesentleg vekt på korleis vedtekne regionale planar er lagde til grunn i dei kommunale vedtaka. Forpliktinga gjeld òg for fylkeskommunane som i dag ikkje alltid følgjer opp planar dei sjølv har vedteke.

Det går fram av proposisjonen at departementet meiner at alle partar har eit klart forbetningspotensial når det gjeld oppfølging av regionale planar. Større fylkeskommunar med meir politisk tyngd og kompetanse vil kunne ha betre føresetnader for dette.

Fylkeskommunane og statlege organ vil kunne ha ulike prioriteringar og ulike omsyn å sikre. Dei

ulike omsyna skal vegast mot kvarandre i den regionale planprosessen. Dersom eit statleg organ ikkje kan slutte seg til det endelege resultatet av avvegingane, må det fremje innvending til planen. Ein kan best unngå innvendingar dersom planane er resultat av ein prosess der både regionale og nasjonale interesser er blitt avvegne gjennom ein god dialog.

Departementa må overfor dei underliggjande organa sine leggje vekt på at dei er forplikta til å følgje opp dei regionale planane. For at statlege organ på regionalt nivå skal kunne følgje opp dei regionale planane, bør dei få nødvendig handlingsrom, slik at dei kan gje forpliktande tilsegn om statleg innsats. Det kan til dømes gjelde tilpassing av nasjonal politikk og bruk av statlege midlar innanfor gjevne budsjettammer. Forpliktinga skal ikkje kunne forskotere handsaming i Stortinget.

BRUK AV UTVIKLINGSAVTALAR

I Meld. St. 22 (2015–2016) sa departementet at det

«vil, etter å ha høstet noe erfaring med byutviklingsavtaler, vurdere å åpne for at rammeverket for slike avtaler kan anvendes for å sikre mer forpliktende oppfølging av regionale planer også på andre samfunnsområder og utenfor de største byene».

Ved sida av å auke handlingsrommet til statlege organ er utviklingsavtalar eit verkemiddel for å auke graden av forpliktning i oppfølginga av regionale planar og tilhøyrande handlingsprogram. Avtalane blir utforma etter at regional plan med handlingsprogram er vedteken, og skal gjere greie for kva tiltak i handlingsprogrammet som bør inngå i ein slik avtale.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil vidareutvikle rammeverket for utviklingsavtalar knytte til oppfølging av handlingsprogrammet i regionale planar i samarbeid med regionalt folkevalt nivå og aktuelle departement. Det vil bli etablert pilotprosjekt i einsskilde fylke.

1.9.4 Regionale avklaringar i den statlege planlegginga

I Meld. St. 22 sa Kommunal- og moderniseringsdepartementet at det i samarbeid med Samferdselsdepartementet og Finansdepartementet vil vurdere «hvordan regional plan kan gi lokale og regionale avklaringar for KVVU-arbeidet og planlegging av store statlige infrastrukturtiltak. Regional plan skal ikke legge bindinger på hvilke konsepter som utredes».

Stortinget hadde ingen merknader til forslaget, men fleirtalet meinte at gode regionale bustads-, areal- og transportplanar kan medverke til å betre den regionale og lokale forankringa av konseptvalutgreiingar (KVVU-ar) for store statlege infrastrukturpro-

sjekt, jf. Innst. 377 S (2015–2016). Fleirtalet meinte òg at regional plan kan medverke til å avklare regionale prioriteringar av samfunnsmåla ved nye store infrastrukturtiltak og sjå desse i samanheng med areal-spørsmål i eit breiare perspektiv.

Det går fram av proposisjonen at det er føremålstenleg med eit tettare og meir forpliktande samarbeid mellom staten og fylkeskommunane i arbeidet med å avklare overordna samfunnsmessige behov, strategiar og mål for statlege infrastrukturinvesteringar.

Planarbeidet etter ein KVVU blir no i hovudsak utført i transportetatane. Det er ikkje vurdert om ein KVVU har nokon effektiviseringsgevinst for den etterfølgjande planlegginga av infrastrukturinvesteringar etter plan- og bygningslova, men i einsskilde saker kan effektiviseringsgevinsten bli stor.

Regjeringa vil styrkje deltakinga til regionalt folkevalt nivå i planlegginga av store statlege infrastrukturprosjekt. Samferdselsdepartementet vil arbeide for at regionalt nivå kan få ei medverkande rolle i transportetatane sitt arbeid med å kartlegge behovet for nye KVVU-ar. Vidare skal det skje gjennom auka vekt på fylkeskommunen si deltaking i arbeidet med KVVU-ar til store statlege infrastrukturprosjekt og byutgreiingar.

På bakgrunn av vedtekte regionale planar må det regionale folkevalde nivået definere kva for regionale behov som kan og bør oppfyllast gjennom prosjektet. Vidare er det ønskjeleg at regionalt folkevalt nivå deltek i arbeidet med å definere samfunns mål i det overordna strategidokumentet. Fylkeskommunar og kommunar formulerer lokale og regionale behov og forventningar, slik at i desse kan takast inn tidleg i vurderingar og utgreiingar for det einsskilde prosjektet. Dette må skje på ein slik måte at fylkeskommunen ikkje legg bindingar på kva for konsept eller alternative løysingar som skal greiast ut.

Ein viktig del av planprosessen for utbyggingstiltak etter plan- og bygningslova er gjennomføring av konsekvensutgreiingar for å kaste lys over verknader for miljø og samfunn før det blir gjort vedtak i saka. I KVVU-prosessane blir det gjort konsekvensanalysar som ikkje har heimel i regelverket om konsekvensutgreiingar etter plan- og bygningslova. Med tidleg involvering av fylkeskommunen i KVVU-prosessane ligg tilhøva til rette for at fylkeskommunen kan vere med på å klargjere nødvendige overordna utgreiingsbehov, som òg følgjer av regelverket om konsekvensutgreiingar.

1.9.5 Planfagleg rettleiing av kommunane

I proposisjonen blir det vist til at i tillegg til å utarbeide regionale planar skal fylkeskommunane rettleie og støtte kommunane i deira planlegging, jf.

plan- og bygningslova § 3-2. Dette krev tilstrekkeleg kompetanse og kapasitet.

Fylkeskommunane har òg ansvar for å sikre ei rekkje omsyn i kommunale planar. Departementet meiner det er viktig at fylkeskommunane set av nok ressursar til å å rettleie kommunane i planlegginga. Fylkeskommunane har ansvar for å leie regionalt planforum. Ei evaluering av regionalt planforum i 2015 viste at alle fylkeskommunane har etablert regionalt planforum, og at fylkeskommunane, fylkesmennene, statlege styresmakter og kommunane gjennomgåande er nøgde med organiseringa. Evalueringa framhevar at fylkeskommunane må prioritere ressursar til planforum og utarbeide tydelege rutinar for gjennomføringa. Statsetatane må òg prioritere forumet for at det skal fungere godt.

Regjeringa meiner at regionalt planforum er ein viktig arena for dialog i kommunale og regionale planprosessar. Det er òg aktuelt å diskutere reguleringsplanar i høve til plantema som først vert avklart på reguleringsplannivå.

Regionalt planforum kan brukast i alle fasar av planprosessane, men er særleg viktig i oppstartsfasen.

Departementet vil derfor gjere framlegg om at det skal vere ei lovpålagd oppgåve for fylkeskommunen å etablere eit regionalt forum. Departementet meiner at fylkeskommunane må prioritere forumet. Departementet forventer òg at Fylkesmannen og statlege styresmakter prioriterar deltaking i forumet og medverkar aktivt.

1.10 Nye oppgåver og ansvar

I Meld. St. 22 (2015–2016) gjorde regjeringa framlegg om endringar i oppgåver og ansvar for regionalt folkevalt nivå. I proposisjonen er forslaga vidareutvikla og konkretiserte.

1.10.1 *Infrastruktur/samferdsel*

1.10.1.1 SAMS VEGADMINISTRASJON

Ved handsaminga av Meld. St. 22 (2015–2016) gjorde Stortinget dette oppmodingsvedtaket (nr. 822, jf. Innst. 377 S (2015–2016)):

«Stortinget ber regjeringa i regionreformen sørge for at administrasjonen av fylkesvegnettet (deler av sams vegadministrasjon) blir underlagt de nye folkevalgte regioner.»

Kommunal- og forvaltningskomiteen meinte i den samanheng at «når de som planlegger vegutbygging er den samme organisasjonen som finansierer den, vil dette gi en mer optimalisert vegutbygging i regionene», jf. Innst. 377 S (2015–2016).

Statens vegvesen (SVV) er samansett av Vegdirektoratet og fem regionvegkontor. Staten har ansvar

for å stille med sams vegadministrasjon på regionalt nivå for både riks- og fylkesvegar. Regionvegkontoret under leing av regionvegsjefen utgjør sams vegadministrasjon. I fylkesvegsaker høyrer regionvegsjefen under fylkeskommunen. I riksvegsaker og andre statlege oppgåver høyrer regionvegsjefen under Vegdirektoratet, jf. veglova § 10. Ordninga inneber at staten og fylkeskommunane i dag gjer bruk av den same vegadministrasjonen på regionalt nivå til å utføre høvesvis riks- og fylkesvegoppgåver etter veglova. Fylkeskommunane er den største vegeigarar i landet målt i kilometer. Fylkeskommunane er politisk og økonomisk ansvarlege for dette vegnettet, men har ikkje ein eigen fagadministrasjon.

Det går fram av proposisjonen at regjeringa ser oppmodingsvedtaket frå Stortinget i lys av målet om ei ny inndeling i om lag ti fylkeskommunar med fleire oppgåver og ei forsterka rolla som samfunnsutviklar. Styringsrett over eigen fagadministrasjon vil kunne styrkje den folkevalde innverknaden. Fleire oppgåver blir administrerte og utførte i fellesskap for fylkes- og riksveg, til dømes driftskontraktar for vegnettet. Oppsplitting av fagmiljø i fleire parallelle organisasjonar vil kunne føre til meir ressursar til administrasjon ved oppbygging av fleire administrative einingar og auka konkurranse om knappe fagressursar. Det kan derfor vere både fordelar og ulemper ved eit slikt grep.

Regjeringa tek i proposisjonen som følgje av dette ikkje endeleg stilling til ei administrativ overføring før ei utgreiing er gjennomført. Regjeringa vil greie ut konsekvensane av at fagadministrasjonen knytt til fylkesvegnettet blir overført til fylkeskommunane, og korleis ei eventuell overføring kan gjennomførast. Dette føreset vedtak om ei ny inndeling i om lag ti fylkeskommunar.

1.10.1.2 VURDERING AV FYLKESVEGAR ETTER FORVALTNINGSREFORMA

I samband med arbeidet med ny Nasjonal transportplan har Samferdselsdepartementet bede transportetatane om ei fagleg vurdering av klassifiseringa av vegnettet. Vurderinga skulle gjerast med utgangspunkt i endringar i transportsystemet eller trafikkmengde. I samband med handsaminga av Meld. St. 14 (2014–2015) bad stortingsfleirtalet om «en vurdering av fylkesvegene etter forvaltningsreformen fra 2010. Større veger med sterke næringsinteresser kan vurderes overført til staten som en del av denne vurderingen», jf. Innst. S 333 (2014–2015). Transportetatane blei hausten 2015 i tillegg bedne om å sjå på om større vegar med sterke næringsinteresser burde overførast til staten.

I proposisjonen blir det vist til at riksveg og fylkesveg bør sjåast i samanheng. Det er viktig for å få eit heilskapleg og effektivt transportsystem og for å

kunne nå dei overordna transportpolitiske måla. Regjeringa meiner det er naturleg å vurdere inndelinga i riksvegar og fylkesvegar på bakgrunn av endringar i trafikkmonster, vegen si rolle i transportsystemet og i lys av regionreforma.

Fylkeskommunane har spelt inn relativt få ynskje om omgjerung av fylkesveg til riksveg. Regjeringa føreslår derfor ingen endringar i klassifiseringa av vegnettet no. Innsjela frå transportetatane til omklassifisering av fylkesvegar vil bli vurdert i samband med neste rullering av Nasjonal transportplan.

1.10.1.3 TILSKOT TIL IKKJE-STATLEGE FLYPLASSAR

Samferdselsdepartementet gjorde i Meld. St. 22 (2015–2016) framlegg om å overføre ansvaret for tilskot til ikkje-statlege lufthamner til fylkeskommunane som har slike lufthamner. Dette føreset vedtak om ei ny inndeling i om lag ti fylkeskommunar. Stortinget slutta seg til dette, jf. Innst. 377 S (2015–2016).

Dagens tilskotsordning, som blei etablert 1. januar 2016, omfattar lufthamnene Stord, Ørland og Notodden. Samferdselsdepartementet har inngått avtalar med desse lufthamnene om godtgjerung for tenester av allmenn økonomisk betyding. Kontraktane gjeld frå 2016 til og med kalenderåret 2020. I statsbudsjettet for 2017 er det sett av til saman 37,5 mill. kroner til denne budsjettposten.

Ordninga blir overført til fylkeskommunane. Dette inneber at midlane vil bli flytta frå Samferdselsdepartementets budsjett til rammetilskotet til fylkeskommunane, i første omgang med ei særskilt fordeling til dei aktuelle fylkeskommunane. Men fylkeskommunane vil ikkje ha plikt til å gje, eller vurdere å gje, tilskot til dei ikkje-statlege flyplassane etter at midlane er overførte. Det er dermed ikkje nødvendig med lovendringar. Sidan gjeldande kontraktar går ut etter at den nye fylkesstrukturen trer i kraft, vil midlane i utgangspunktet bli overførte etter at gjeldande kontaktperiode er avslutta. Dersom fylkeskommunane ønskjer det, kan eit alternativ vere at fylkeskommunane tek over som kontraktpart for Samferdselsdepartementet frå 1. januar 2020. Etter utgangen av gjeldande avtaleperiode vil det vere opp til fylkeskommunane om dei skal prioritere midlar til tilskot til ikkje-statlege lufthamner.

1.10.1.4 KJØP AV INNANLANDSKE FLYRUTER

I Meld. St. 22 (2015–2016) drøfta Samferdselsdepartementet fordelar og ulemper ved ei mogleg flytting av ansvaret for kjøp av innanlandske flyruter til regionalt folkevalt nivå. Samferdselsdepartementet varsla vidare ei utgreiing. Stortinget slutta seg til dette i Innst. 377 S (2015–2016).

Gjennom statleg kjøp av flyruter sikrar staten eit minstetilbod av rutflygingar der det viser seg ikkje å vere grunnlag for eit tilfredsstillande kommersielt

rutetilbod. I proposisjonen blir det vist til at dei spelar ei viktig rolle for den økonomiske utviklinga av næringslivet og busetjing i distrikta og sikrar innbyggjarane tilgang til sentrale velferdsgode. Ordninga omfattar i dag 22 ruter/ruteområde. Hovudvekta av flyrutene går frå mindre lufthamner på Vestlandet og i Nord-Noreg. Ordninga med forpliktingar til offentlig tenesteyting (FOT) er eit unntak frå hovudregelen om fri marknadstilgang til flyruter i Noreg og mellom Noreg og EØS-land. Kjøp av flyruter (FOT-ordninga) skjer i dag ved at staten lyser ut ein konkurranse om drift av flyrutene. Kunnigjeringa av konkurransane skjer etter reglane i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1008/2008 av 24. september 2008 om felles regler for drift av lufttrafikk i Felleskapet og forskrift av 12. august 2011 nr. 833 om lufttransporttjenester i EØS.

Oslo Economics har på oppdrag frå Samferdselsdepartementet gjort ei utgreiing av ei mogleg ansvarsoverføring. Rapporten har vore på høyring hos dei aktuelle fylkeskommunane og andre relevante instansar. Samferdselsdepartementet meiner at ei overføring av midlane som i dag blir brukte til kjøp av innanlandske flyruter, vil leggje til rette for auka regional prioriteringseffektivitet. Ved ei regionalisering vil kjøp av flyruter kunne sjåast i samheng med andre tiltak som har mykje å seie for samfunnsutviklinga regionalt, mellom anna andre regionale transporttiltak. Fylkeskommunane vil ha økonomiske insentiv til samarbeid der det er fornuftig, og departementet meiner derfor at tapet av stordriftsfordelar vil vere avgrensa. Den påreknna administrative kostnadsauken utgjør ein relativt liten del av dei samla kostnadene til flyrutekjøpet, som i 2017 er budsjettet til 765,4 mill. kroner. Meirutgiftene må dekkjast innanfor dei ordinære rammene til fylkeskommunane.

Kjøp av innanlandske flyruter er òg ei viktig samfunnsoppgåve som vil vere med på å styrkje fylkeskommunane som politisk avgjerdsnivå, i tråd med målet med regionreforma. Samferdselsdepartementet gjer derfor framlegg om at ordninga med kjøp av innanlandske flyruter blir overført til fylkeskommunane. Det er ikkje tenkt at ordninga skal vere ei lov-pålagd oppgåve for fylkeskommunane. Midlane vil bli flytta frå Samferdselsdepartementet sitt budsjett til rammetilskotet til fylkeskommunane. Det vil derimot truleg vere nødvendig med endringar i forskrift av 12. august 2011 nr. 833 om lufttransporttjenester i EØS, som i dag regulerer kjøp av flyruter, for å opne for at denne ordninga kan bli overført til fylkeskommunane.

Midlar vil bli overførte til rammetilskotet etter kvart som dei gjeldande kontraktane mellom Samferdselsdepartementet og flyselskapa går ut, sidan kontrakttidene går lenger enn 1. januar 2020. Der-

som fylkeskommunane ønskjer det, kan det vere aktuelt at fylkeskommunane på annan måte overtek avtaleansvaret for dei gjeldande kontraktane. Når overføringa av midlar til kjøp av innanlandske flyruter er gjennomført, vil det vere opp til fylkeskommunane om dei ønskjer å prioritere kjøp av innanlandske flyruter.

1.10.1.5 FISKERIHAMNEANLEGG

I Innst. 13 S (2015–2016) til Prop. 1 S (2015–2016) for Samferdselsdepartementet bad transport- og kommunikasjonskomiteen regjeringa om å gjennomgå dei samla tilskots- og finansieringsordningane for fiskerihamner og gjere framlegg om ei ordning som i større grad enn i dag sikrar ei målretta utbygging av fiskerihamner der behovet i næringa er størst. Komiteen la vekt på at finansieringsordninga skulle vere fleksibel, men samstundes setje krav til lokal medverknad. Fleirtalet bad regjeringa kome tilbake til Stortinget med forslag til løysingar så raskt som råd og på eigna måte.

I proposisjonen blir det vist til at fiskerihamnene i hovudsak er kommunale, men at staten har investert i og utbetra infrastrukturen knytt til hamnene, til dømes moloar og kaianlegg. Desse delane av hamnene er eigde av staten. I tillegg har staten etablert ei tilskotsordning for å delfinansiere investeringar og tiltak i kommunale fiskerihamneanlegg. Kystverket utfører vedlikehald, utbetringar og utbygging av statlege fiskerihamneanlegg som blir finansierte over kap. 13.60, post 30. Kystverket gjev òg tilskot til infrastruktur i kommunale fiskerihamneanlegg som blir finansierte over kap. 13.60, post 60. For 2017 er det sett av 110 mill. kroner over post 30 til fiskerihamneanlegg og 60,5 mill. kroner over post 60 til tilskot til kommunale fiskerihamneanlegg. I planrammene for Nasjonal transportplan er det for perioden 2018–2023 sett av 374 mill. kroner til fiskerihamner.

Spørsmålet om tilskots- og finansieringsordningane til fiskerihamner, og om eigarskapet til dei i dag statlege delane av fiskerihamnene, blei omtalt i Meld. St. 22 (2015–2016), og det blei varsla ei utgreiing av ulike modellar.

Stortinget slutta seg til dette, jf. Innst. 377 S (2015–2016), og sa òg at tilrettelegging og prioritering for infrastruktur for næringsutvikling ligg innanfor samfunnsutviklarrolla til dei folkevalde regionane. Samferdselsdepartementet har greidd ut dei ulike modellane i samarbeid med Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Utgreiinga konkluderte med at dei folkevalde regionane burde overta eigarskapet til alle statlege fiskerihamneanlegg og ansvaret for tilskotsordninga for kommunane.

Samferdselsdepartementets vurdering

Regjeringa meiner at utvikling av fiskerihamneanlegg er næringspolitikk som fell naturleg inn under samfunnsutviklarrolla til fylkeskommunane. Såframt det blir vedtak om rundt ti fylkeskommunar, vil eigarskap og ansvar for forvaltning, drift og vidare utbygging av statlege fiskerihamneanlegg bli overførte frå Samferdselsdepartementet til fylkeskommunane frå 1. januar 2020, etter avtale med den einskilde fylkeskommunen. I praksis vil det innebere at statens tinglyste rettar og eigarskap til dei statlege delane i fiskerihamneanlegga blir overtekne av fylkeskommunane. Samferdselsdepartementet vil samstundes overføre midlane til statlege fiskerihamneanlegg (post 30) og tilskotsmidlane til kommunane (post 60) til fylkeskommunane som frie inntekter gjennom rammetilskotet.

Ei overføring av eigarskapet og midlane gjev fylkeskommunane ytterlegare høve til å sikre viktig infrastruktur for samfunnsutvikling. Det vil vere opp til fylkeskommunane å prioritere vedlikehald og nyinvesteringar i hamneanlegg. Det vil òg vere opp til den einskilde fylkeskommunen å vurdere om fylkeskommunen sjølv skal heilfinansiere nye tiltak, eller om det skal opprettast ei tilskotsordning for kommunane. Fylkeskommunane har ansvaret for at eventuelle tilskotsordningar blir forvalta i samsvar med EØS-regelverket for offentleg støtte. Overføring av oppgåver mellom forvaltningsnivåa vil i utgangspunktet blir følgd av rammeoverføringar innanfor ei samla uendra utgiftsside på statsbudsjettet. Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil i budsjettet for 2020 kome tilbake til Stortinget med forslag til korleis overføringa skal fordelast mellom dei nye fylkeskommunane i rammetilskotet.

Det er føreslått å overføre eigarskapet og ansvaret for forvaltning, drift og utbygging av noverande statlege fiskerihamneanlegg til regionalt folkevalt nivå frå 2020. Alle prosjekt som er sett i gang før overføringa, blir slutførte av Kystverket. I dei neste rulleringane av Nasjonal transportplan vil derimot midlar til fiskerihamner og tilskot til kommunale fiskerihamneanlegg ikkje inngå i planane og heller ikkje vere del av den økonomiske ramma i Nasjonal transportplan.

1.10.1.6 TILRETTELEGGING FOR BREIBANDS-UTBYGGING

I Meld. St. 22 (2015–2016) varsla regjeringa at Samferdselsdepartementet skulle gjere vurderingar med sikte på å gje fylkeskommunane koordineringsansvar for utbygging av digital infrastruktur. Stortinget slutta seg til forslaget og bad om at vurderinga blei sett i samanheng med Meld. St. 27 (2015–2016) Digital agenda for Norge. Regjeringa har som mål at 90 pst. av husstandane innan 2020 skal ha tilbod om

100 Mbit/s breiband basert på kommersiell utbygging i marknaden. På lang sikt er det eit mål at alle husstandar skal ha tilbod om høgfaringsbreiband. Sektoransvaret for elektronisk kommunikasjon ligg hos Samferdselsdepartementet mellom anna gjennom å gje marknadsaktørane gode rammevilkår for investeringar og ved å leggje til rette for konkurranse i marknaden. I tillegg gjev staten tilskot til fylkeskommunar og kommunar til finansiering av utbygging i område det ikkje er kommersielt lønsamt å byggje ut. Ansvar for den statlege tilskotsordninga er delegert til Nasjonal kommunikasjonsstyresmakt (Nkom). Fylkeskommunane har ei viktig rolle i å vurdere og prioritere prosjekta som det blir søkt om tilskot til, og å støtte kommunar med informasjon og rettleiing om den statlege tilskotsordninga. Fylkeskommunane bør òg støtte kommunane med rettleiing og kompetanse i andre saker som gjeld elektronisk kommunikasjon, til dømes i kommunale planar eller når kommunar tildele midlar gjennom det ESA-godkjende gruppeunntaket for støtte til breibandsinfrastruktur.

Det går fram av proposisjonen at Samferdselsdepartementet meiner at fylkeskommunane bør ta eit koordineringsansvar for utbygging av digital infrastruktur, og at oppgåva er ei naturleg forlenging av rolla som regional planstyresmakt og ansvarleg for ei heilskapleg samfunnsutvikling. Som planstyresmakt og ansvarleg styresmakt for fylkesvegar bør fylkeskommunane sjå arealplanlegging, busetjing, næringsutvikling og ulike kommunikasjonsløyningar i samanheng. Gjennom ei koordinerande rolle kan fylkeskommunane vere pådrivarar og tilretteleggjarar for mobil- og breibandsutbygging innanfor eige fylke. Gjennom kontakt med kommunane og god lokal kunnskap kan fylkeskommunane til dømes kartleggje område i fylket der det er nødvendig med forsterka innsats for utbygging, medverke til samankopling av lokale og regionale fibernett for å få til fleire gjennomgåande langdistansefibertrasear, medverke til sams praktisering av gravereglar og sjå innkjøp av IKT-tenester i samanheng med kjøp av kommunikasjonsløyningar. Overfor dei kommersielle utbyggjarane kan fylkeskommunane til dømes informere om tilgjengeleg fysisk infrastruktur som kan brukast av marknadsaktørar som vil byggje ut breiband. Fylkeskommunane si rolle i koordineringa av søknader frå kommunane om tilskot til utbygging av breiband blir vidareført. Tilskotsordninga vil bli evaluert i 2017. Samferdselsdepartementet vil leggje til rette for dialog med fylkeskommunane for at dei skal kunne fylle rolla best mogleg.

1.10.2 Tilrettelegging for næringsutvikling

1.10.2.1 VERKEMIDDELAPPARATET FOR NÆRINGSUTVIKLING OG FORSKING

I Meld. St. 22 (2015–2016) gjorde Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet framlegg om endringar i verkemiddelapparatet for næringsutvikling, forskning og innovasjon med omsyn til geografisk inndeling og styringsmodell. Det blei føreslått at regionalt folkevalt nivå skal få ansvar for utforming og oppfølging av regionale oppdrag til desse nasjonale verkemiddelaktørane. Det blei òg føreslått at dei nasjonale verkemiddelaktørane si gjennomføring av regionale oppdrag skal tilpassast dei nye fylkesgrensene. Stortingsfleirtalet støtta forslaget, jf. Innst. 377 S (2015–2016).

Tilpassing av regionale grenser

Det blir i proposisjonen vist til at med føresetnad om ein struktur med om lag ti fylkeskommunar blir kvar fylkeskommune også ein region for Regionale forskingsfond (RFF), for Forskningsrådets Program for mobilisering til forskingsbasert innovasjon (FORREGION-programmet), for Innovasjon Noreg (IN) og for Siva. Dette fører til at det blir same geografiske nedslagsfelt for dei strategiane for forskning, utvikling og innovasjon (FoUoI) som fylkeskommunane legg, og for bruken av dei regionale verkemidla i fylket. Det kan styrkje samordninga av forskings- og innovasjonsinnsatsen i kvart enkelt fylke, på tvers av verkemiddel og aktørar.

Eigardepartementet vil få særskilt ansvar for å følgje opp dette i styringsdialogen med verkemiddelaktørane (Forskningsrådet, IN og Siva). Endringane er i hovudsak knytte til tilpassingar av eksisterande retningslinjer eller programplanar. Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil følgje opp overfor ansvarlege departement at endringane er gjennomførte i relevante ordningar.

Tilrettelegging for samisk næringsutvikling

Det går fram av proposisjonen at Sametinget har opplyst at i samiske område er det ei overvekt av arbeidsplassar i bransjar som har nedgang i talet på arbeidsplassar nasjonalt. Sametinget meiner strategiar for næringsutvikling i samiske område og i kulturspesifikke samiske næringar derfor må vere kunnskapsbasert og tilpassa småskala næringsliv. Sametinget har dei siste åra satsa på kultur næringar, eit område som er i vekst. Dette er næringar som byggjar på og fornyar samisk kultur. Resultatet er eit innovasjonsmiljø med offentlege styresmakter, det samiske sivilsamfunnet og private næringsaktørar som har gjeve sysselsetjing og lokal økonomisk aktivitet. Sametinget meiner dette gjev grobott for næringsutvik-

lingsprogram med fornya samarbeid mellom Sameetinget, næringsaktørar, kommunar, fylkeskommunar og forskingsmiljø bygd på fornybare næringar knytt til fiske, reindrift, jordbruk, kultur og reiseliv.

Sametinget har opplyst at Innovasjon Noreg, Forskingsrådet og SIVA spelar ei viktig rolle både i Sametingets geografiske verkeområde for tilskot til næringsutvikling (STN-området), og i utvikling av kulturspesifikk samisk næring i heile landet. Sameetinget sitt syn er at når fylkeskommunen er oppdragsgjevar overfor statleg verkemiddelapparat, må slike oppdrag både ta omsyn til og medverke til å styrkje samisk kultur, næringar og samfunnsliv, og Sametinget må definere kva ei slik styrking inneber. Sametinget understrekar at ved utforming av regionale oppdragsbestillingar må Sametinget bli inkludert.

Ansvarsdelinga mellom Regionale forskingsfond og Forskingsrådet skal vidareførast

I proposisjonen blir det vist til at fylkeskommunane åttvarer mot å redusere fylkeskommunane si rolle til ei bestillarrolle, fordi dei fryktar det vil undergrave grunnlaget for at fylkeskommunane kan arbeide strategisk med FoU-politikk. Dei meiner òg det vil føre til sentralisering av funksjonar som fylkeskommunane har forvaltningsansvar for i dag. Fylkeskommunane meiner at avgjerder om prosjektstøtte i RFF bør takast i kvar einskild fondsregion og ikkje sentralt av Forskingsrådet. Fylkeskommunane grunnlegg dette med at nærleik til miljøa er viktig for at ordninga skal ha regional relevans.

Også følgjeevalueringa av RFF-ordninga, inkludert styrings- og organisasjonsmodellen, viser at ordninga har vore vellykka og i samsvar med måla for RFF. Etableringa av fondssekretariata har medverka til at fylkeskommunane har bygd opp kompetanse knytt til forskingsadministrasjon og -forvaltning.

Kunnskapsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet meiner derfor at ansvarsdelinga mellom RFF og Forskingsrådet bør bli vidareført som i dag, og ikkje endra som føreslått i Meld. St. 22 (2015–2016). Dei nye fylkeskommunane skal ta hand om oppgåvene og rolla til dei sju regionale forskingsfondsstyra og fondssekretariata. Kunnskapsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet meiner at dette best sikrar føremålet med RFF, og at det vil gje fylkeskommunane høve til å nytte forskning med relevans for regional utvikling som verkemiddel. Dette er i tråd med målet om å styrkje den rolla regionalt folkevalt nivå har som samfunnsutviklar og gje dei regionale folkevalde høve til å arbeide strategisk med forskning og innovasjon. Mobilisering av næringslivet til å ta i bruk meir forskning i innovasjonsarbeidet sitt, og innsats for å byggje bru mellom forskingsinstitusjonar og næringsliv, føreset nærleik til næringsmiljøa. Fonds-

sekretariata har i dag denne nærleiken. Forskingsrådet har i dag eit avgrensa regionalt nærvær.

Kunnskapsdepartementet vil revidere retningslinjene for RFF før den nye fylkesstrukturen tek til å gjelde frå 1. januar 2020. Det overordna føremålet med RFF skal vidareførast når ny fylkesstruktur blir innført.

Mobilisering til forskingsbasert næringsutvikling

Proposisjonen viser til at for å få til ytterlegare samverke mellom RFF og Forskingsrådets FORREGION-program, bør fylkeskommunane og Forskingsrådet vurdere korleis arbeidsprosessar og arbeidsdeling mellom aktørane i desse to ordningane kan sikre effektiv bruk av midlane, utan å svekkje den regionale forankringa av ordningane. Fylkeskommunane bør vidare vurdere om dei bør etablere eit felles avgjerdsorgan i fylket sitt for både RFF og FORREGION-programmet. Dette kan gje auka økonomisk utteljing til regionale prioriteringar av nasjonale program.

1.10.2.2 OPPGÅVER I INNOVASJON NOREG

I samband med handsaminga av Meld. St. 22 (2015–2016) bad stortingsfleirtalet regjeringa om å «vurdere om det er oppgaver som i dag ligger innenfor Innovasjon Norge (IN) som kan overflyttes til nye regioner», jf. Innst. S 377 (2015–2016).

Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementets vurdering

Proposisjonen viser til at gjennom IN har bedrifter i alle fylke tilgang til regionale og nasjonale bedriftsretta verkemiddel. Innanfor rammene av dei årlege løyvingane avgjer fylkeskommunane i kor stor grad dei vil gje oppdrag til IN eller prioritere andre tiltak for næringsutvikling. Ei overflytting av sakshandsaming frå IN til den einskilde fylkeskommunen kan gje ulemper for det regionale næringslivet. Det vil føre til dobbeltbyråkrati, og det vil vere krevjande for den einskilde fylkeskommunen å byggje opp system for sakshandsaming og infrastruktur for digital søknadshandsaming. Det vil òg føre til at avgjerder om støtte til enkeltbedrifter blir flytta nærare politiske styresmakter på regionalt nivå. I proposisjonen blir det derfor ikkje føreslått å overføre oppgaver frå IN til fylkeskommunane.

Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil derimot vidareføre ordninga der fylkeskommunane gjev oppdrag om forvaltning av bedriftsretta verkemiddel til IN, i tråd med dei strategiane som fylkeskommunane legg. Departementa vil i dialogen med IN følgje opp den plikta organisasjonen har til å føre ein aktiv dialog med fylkeskommunane og å delta aktivt i regio-

nale partnerskap og regionale planprosessar. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har etter initiativ frå fylkesordførarane i Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane stilt seg positivt til å medverke i arbeidet med å vurdere innretting og prosess for utvikling av pilotprosjekt for betre koordinering av statlege og regionale verkemiddel for næringsutvikling i ein ny Vestlandsregion.

1.10.2.3 HANDSAMING AV AKVAKULTURSØKNADER

Fylkeskommunen koordinerer og gjer vedtak i saker om akvakultursøknader.

I Meld. St. 22 (2015–2016) viste Nærings- og fiskeridepartementet til at det kunne vere føremålstenleg å vurdere å overføre avgjerdsrett frå sektorstyresmaktene til større folkevalde regionar i kurante saker i samband med handsaminga av akvakultursøknader, og at dette skulle greiast ut nærare. Stortinget støtta dette, jf. Innst. 377 S (2015–2016). I etterkant blei det sett ned ei interdepartemental arbeidsgruppe.

Nærings- og fiskeridepartementets vurdering

Det går fram av proposisjonen at Nærings- og fiskeridepartementet meiner det ikkje er aktuelt å gå vidare med forslaget om å overføre avgjerdsrett frå sektorstyresmaktene til regionane i kurante saker. Ei overføring vil mest sannsynleg ikkje gje nokon effektiviseringsgevinst. Sektorstyresmaktene vil måtte bruke nesten like mykje ressursar på å vurdere om saka er kurant, som dei gjer ved ei ordinær sakshandsaming. Når fylkeskommunane i tillegg skal vere sakshandsamar, blir det potensielt ein auka ressursbruk i handsaminga av sakene.

Nærings- og fiskeridepartementet vil òg understreke at akvakulturnæringa i dag er ei stor næring, med stor produksjon på lokalitetane og med ein omfattande teknisk infrastruktur rundt seg. Mange av vurderingane er komplekse og krev god fagleg innsikt på ei rekkje område. Dette taler for å ta vare på kompetansen som allereie ligg hos sektorstyresmaktene. I staden for ei overføring av avgjerdsrett frå sektorstyresmaktene vil det bli gjennomført tiltak som Nærings- og fiskeridepartementet, i tråd med konklusjonane frå den interdepartementale arbeidsgruppa, meiner vil kunne vere meir treffande for å effektivisere sakshandsaminga av akvakultursøknader. Sjå proposisjonen for omtale.

1.10.2.4 LANDBRUKS- OG MATOMRÅDET

Ut frå ei heilskapleg vurdering, med vekt på omsynet til den nasjonale landbrukspolitikken og målet om ei effektiv forvaltning, konkluderte Landbruks- og matdepartementet i Meld. St. 22 (2015–2016) med at det ikkje er aktuelt å overføre oppgåver på landbruksområdet frå Fylkesmannen til fylkeskom-

munane som del av regionreforma. Under behandlinga i Stortinget, jf. Innst. 377 S (2015–2016), gav komitéfleirtalet uttrykk for at ein del av tilskotsordningane som i dag ligg hos Fylkesmannen, bør kunne overførast til regionalt folkevalt nivå.

Komitéfleirtalet støtta framlegget frå Landbruks- og matdepartementet om ei forsøksordning der ein fylkeskommune får ansvaret for det regionale næringsprogrammet i landbruket, jf. Innst. 377 S (2015–2016). Med utgangspunkt i dette vil nye Trøndelag fylkeskommune gjennomføre eit toårig forsøk med ansvar for regionalt næringsprogram i landbruket frå 1. januar 2018. Forsøket skal evaluerast.

Landbruks- og matdepartementets vurderingar

Kystskogbruket og føregangsfylke for økologisk jordbruk

Prosjektet kystskogbruket famnar om ti fylke, er av fylkesoverskridande karakter og skal i utgangspunktet vare ut 2017.

Føregangsfylke for økologisk jordbruk er eit nasjonalt, tidsavgrensa prosjekt som er inne i den andre prosjektperioden sin og skal vare ut 2017.

Utviklingsarbeidet i prosjekta går i stor grad føre seg regionalt, medan deltakande embete har eit nasjonalt ansvar for formidling av kunnskap på aktuelle temaområde. Oppgåva for utvikling av og kunnskapsformidling innan økologisk produksjon krev kompetanse på økologisk produksjon og metodar for dyrking, og vert sett i samanheng med andre oppgåver som Fylkesmannen har ansvar for innanfor det regionale miljøprogrammet, vidareutviklinga av økologisk landbruk og arbeidet som pådrivar for nok og trygg mat og auka matmangfald. I prosjekta arbeider mange tett saman med Norsk Landbruksrådgiving og andre kunnskaps- og kompetansmiljø innan økologisk produksjon. Ettersom embeta både har kunnskap om økologisk og konvensjonelt landbruk, inneber dette at dei har ei heilskapleg tilnærming til området.

Midlane til kystskogbruket og økologiske føregangsfylke er tidsavgrensa prosjekt som gjeld i utvalde fylkesmannsembete ut 2017. I proposisjonen blir det vist til at under føresetnad av om lag ti fylkeskommunar, vil ansvaret for prosjektet kystskogbruket og prosjektet føregangsfylke for økologisk landbruk bli overført til regionalt folkevalt nivå, såframt prosjekta blir vidareførte når regionreforma tek til å gjelde frå 1. januar 2020.

Midlar til utgreiings- og tilretteleggingstiltak

Fylkesmannen forvaltar midlar til utgreiings- og tilretteleggingstiltak innanfor rammer fastsette i jordbruksavtalen, tildelingsbrev og regionalt næringsprogram, og i dialog med organisasjonane i landbruket.

I 2017 er det avsett 48 mill. kroner over Landbrukets utviklingsfond til ordninga. Oppgåva inneber utforming av utlysing og søknadsmateriell, behandling av innkomne søknader, utbetaling av tilskot og rapportering.

Utgreiings- og tilretteleggingsmidlane er tett kopla til løysing av forvaltningsoppgåvene som vil ligge igjen hos Fylkesmannen.

Dersom ein flyttar delar av oppgåvene, vil Fylkesmannen si rolle som kompetansesenter for landbruk kunne bli svekt. Vurdert ut frå ein fagleg ståstad, og med dei overordna måla om effektiv forvaltning og redusert byråkrati, kan det derfor vere tilhøve som talar for at utgreiings- og tilretteleggingsmidlane ikkje bør overførast til regionalt folkevalt nivå.

Samstundes føreset Stortinget at fylkeskommunane skal ha ei forsterka rolle som nærings- og samfunnsutviklarar. Ei overføring av utgreiings- og tilretteleggingsmidlar vil kunne gje fylkeskommunane enda betre høve til å sjå forvaltning av desse midlane i samheng med dei regionale utviklingsmidlane og andre område som fylkeskommunane har ansvaret for.

I proposisjonen blir det peika på at ei overføring av oppgåva til fylkeskommunane vil medføre overføring av tilhøyrande administrative ressursar frå Fylkesmannen. Sjølv om oppgåva vert flytta til fylkeskommunane, vil Fylkesmannen likevel måtte ha noko av den same kompetansen for å ta hand om dei attverande oppgåvene innan landbruk. Det er likevel ikkje grunn til å vente at fylkeskommunane vil kunne bygge opp landbruksfagleg kompetanse i same breidd som Fylkesmannen bruker på oppgåva i dag. For å sikre ei heilskapleg gjennomføring av den nasjonale landbrukspolitikken vil det derfor vere viktig å vidareutvikle samarbeidet mellom Fylkesmannen og regionalt folkevalt nivå, slik Stortinget har lagt til grunn.

Proposisjonen påpeikar at under føresetnad av om lag ti fylkeskommunar, vil ansvaret for forvaltninga av midlane til utgreiings- og tilretteleggingstiltak bli overført frå Fylkesmannen til regionalt folkevalt nivå frå 2020.

Skogbruksplanlegging med miljøregistrering

I samråd med kommunane og næringsorganisasjonane utarbeider fylkesmannen fylkesvise hovudplanar for skogbruksplanlegging med overordna føringar for skogbruksplanarbeidet den næraste tiårsperioden. Oppgåva inneber kartlegging av skogressursane medrekna miljøomsyn. Oppgåva omfattar fagleg rettleiing og rådgjeving overfor skogeigarar og kommunar i samband med skogbruksplanprosessen, oppfølging av at denne er i tråd med fastsette standardar og takstmetodar, godkjenning av kurs- og takstopplegg, fastsetjing av tilskotssatsar og klargje-

ring for utbetaling av tilskotsmidlar til skogbruksplanprosjekt og kontroll. For 2017 er det sett av 23 mill. kroner til skogbruksplanlegging med miljøregistrering retta mot skogeigarane, og for eit fylke vil eit skogbruksplanprosjekt vere aktuelt éin til to gonger på 10–15 år. Oppgåva krev skog- og miljøfagleg kompetanse og kompetanse innan geomatikk. Fagområdet er prega av høg grad av spesialisering og rask utvikling av ny metodikk. Arbeidet er tett kopla til dei andre oppgåvene Fylkesmannen har på skogområdet, og informasjon og data som blir innhenta i skogbruksplanlegginga, er til bruk i anna skogfagleg arbeid og i beredskapssamanheng. Forvaltninga av tilskot og faglege data er integrert i eit felles IKT-system for fylkesmennene, kommunane og skogeigarane og vert sett i samheng med andre oppgåver innan Geovekst, AR5 og skogbruk.

Skogbruksplanlegging med miljøregistrering er ei rein forvaltningsoppgåve som inngår som del av den nasjonale skogpolitikken og har klare kontaktpunkt med det ansvaret Fylkesmannen har på miljø- og beredskapsfeltet. Etersom Stortinget i tillegg har gjeve kommunane ei forsterka rolle på skogområdet i samband med kommunereforma, ser Landbruks- og matdepartementet det slik at skogbruksplanlegging med miljøregistrering ikkje er eigna for overføring til fylkeskommunane.

Samla vurdering av oppgåvene og tilråding

Av Meld. St. 22 (2015–2016) går det fram at hovudtyngda av ressursbruken til Fylkesmannen innan landbruk er knytt til oppgåver som framleis skal ligge hos Fylkesmannen: tilskotsforvaltning medrekna klage, kontroll og beredskap. Dei fire oppgåvene som Stortinget har bede om at Landbruks- og matdepartementet vurderer, er samla sett avgrensa i omfang, er tydeleg innretta mot utvikling av produksjonar og krev landbruksfagleg kompetanse for god oppgåveløysing. Dette gjeld til dømes i arbeidet med satsinga på økologiske føregangsfylke. Sjølv om oppgåvene gjev mindre rom for regionalpolitiske vurderingar, er det likevel å vente at nye oppgåver innan landbruk vil styrkje engasjementet og interessa for landbruk generelt hos regionalt folkevalt nivå. Fylkeskommunane har allereie i dag eit ansvar innan landbruk, og overføring av oppgåvene vil kunne medverke til at landbruk i enda større grad vert sett i samheng med anna nærings- og samfunnsutvikling regionalt.

Under føresetnad av om lag ti fylkeskommunar, gjer derfor Landbruks- og matdepartementet framlegg om overføring av forvaltninga av midlane til utgreiings- og tilretteleggingstiltak, ansvaret for kystskogbruken og satsinga på økologisk føregangsfylke frå Fylkesmannen til regionalt folkevalt nivå frå 2020.

Økonomiske og administrative konsekvensar av endra oppgåvefordeling må handterast i den ordinære budsjettprosessen. Departementet vil kome tilbake til eventuell forskriftsfesting av dei aktuelle oppgåvene. Alle dei tre nemnde oppgåvene er knytte til avtalefesta ordningar som er forhandla fram mellom partane i dei årlege jordbruksavtalane. Avtalepartane trekkjer opp retningslinjer for bruken av midlane.

1.10.3 Utdanning og kompetanse

I Meld. St. 22 (2015–2016) la Kunnskapsdepartementet vekt på at større fylkeskommunar kan styrkje den strategiske rolla til regionalt folkevalt nivå i utviklinga av den regionale kompetansepolitikken.

Tilgangen på kompetent arbeidskraft varierer mellom ulike landsdelar, sektorar og næringar. Utan tilgang på relevant og kompetent arbeidskraft vil føresetnadene for ei god utvikling i alle delar av landet bli redusert. Det trengst ei meir systematisk koordinering av innsats og ressursar regionalt for betre å utnytte kompetanse, samspel og arbeidsdeling mellom ulike aktørar på regionalt nivå.

Regjeringa har gjennom Nasjonal kompetansepolitisk strategi 2017–2021 blitt einig med dei åtte hovudorganisasjonane og dei andre strategipartane om å «styrke regionalt folkevalgt nivå's kompetansepolitiske ansvar og samordningsrolle, og legge bedre til rette for regionalt samarbeid mellom ulike kompetanseaktører».

Såframt samanslåingsprosessen endar med om lag ti fylkeskommunar, vil Kunnskapsdepartementet gje fylkeskommunane ansvar for å leggje til rette for samarbeid mellom arbeidsliv og utdannings- og opplæringsaktørar om behov og tilrettelegging for utdanning og kompetanseutvikling.

I Meld. St. 22 (2015–2016) fremja Kunnskapsdepartementet fleire forslag for å styrkje rolla til regionalt folkevalt nivå på kompetanseområdet. Stortingsfleirtallet støtta forslaga, jf. Innst. 377 S (2015–2016), og sa at:

«[...] dagens fylkeskommuner har en viktig rolle i kompetansepolitikken, gjennom ansvaret for videregående opplæring, fagskoler og regionale forskningsfond. Flertallet mener at en reform med større regioner kan styrke regionnivåets strategiske rolle i utviklingen av denne politikken. Flertallet mener at det i yrkesfagpolitikken er svært viktig for det regionale folkevalgte nivået å ha god dialog med partene i arbeidslivet for å dimensjonere tilbudet riktig i forhold til næringslivets behov. Flertallet mener at større regioner vil styrke regionens evne til å koordinere tilbud og etterspørsel, og kunne se behovet mer helhetlig. Flertallet mener at ansvaret for fagskolene fortsatt skal ligge i det regionale folkevalgte nivået. Flertallet mener at fagskolene er et viktig redskap for å utvikle kompetanse som regionen har behov for, og at det er regionene som best kjenner utfordringene og behovene i næringslivet.»

Ved handsaminga av Innst. 12 S (2015–2016) gjorde Stortinget eit oppmodingsvedtak om å be «regjeringa komme til Stortinget med en sak om studiesentrene's rolle i det framtidige utdanningssystemet». Kunnskapsministeren har varsla at departementet vil kome tilbake til Stortinget i 2017 med ei sak om studiesentera si rolle i utdanningssystemet. Det skjer gjennom kapittel 10.3.1 i proposisjonen, der departementet set studiesentera si rolle i perspektiv av det samla landskapet av tilbydarar av utdanning, opplæring og anna kompetanseutvikling.

1.10.3.1 TILBYDARAR AV UTDANNING, OPPLÆRING OG ANNA KOMPETANSEUTVIKLING

I kapittel 10.3.1 i proposisjonen vert det gjeve ein oversikt og omtale av dei ulike tilbydarane av utdanning, opplæring og anna kompetanseutvikling og høvet til regionalt folkevald nivå, irekna om større fylkeskommunar:

- Universitet og høyskular
- Fagskular
- Vidaregåande opplæring
- Kompetanseutvikling i grunnopplæringa
- Opplæring og kompetanseutvikling i regi av frivillige organisasjonar og private aktørar
- Studiesenter, kunnskapsparkar og andre aktørar

Kunnskapsdepartementets vurdering

I proposisjonen blir det peika på at for å utvikle opplæringstilbod med høg relevans er det viktig at arbeidet med opplæringstilbodet er godt forankra i dei faktiske behova i regionen, og at dei regionale verksemdene i størst mogleg grad blir involverte i utviklinga av tilbod. Kunnskapsdepartementet meiner det er bra med eit mangfald av aktørar som kan møte regionale behov for kompetanse der det trengst. Departementet viser i proposisjonen til gjennomgangen av de ulike studieaktørane og at den viser at studiesentera er ein av fleire viktige aktørar i landskapet av tilbydarar av utdanning, opplæring og anna kompetanseutvikling. For at aktørane skal komplettere kvarandre på ein god måte, krev det at dei ulike aktørane og tilboda blir utvikla og sett i samanheng i ulike delar av landet. Ei styrkt kompetansepolitisk rolle for fylkeskommunane vil medverke til å auke nytten av slike aktørar i utviklinga av dei regionale arbeidsmarknadene, jf. nasjonal kompetansepolitisk strategi.

1.10.3.2 PARTNARSKAP FOR KARRIERERETTLEIING OG KARRIERESENER I FYLKA

Frå første halvdel av 2000-åra er det, mellom anna gjennom forsøksmidlar og tilskot, stimulert til etablering av fylkesvise partnerskap for karriererettleiing mellom karriererettleiingsaktørar i fylka (Nav,

opplæring, universitet, høyskular, kommunar, partane i arbeidslivet ofl.). Partnerskapa er som eit minimum samansett av fylkeskommunane og Nav.

I internasjonale samanlikningar er Noreg blitt rangert lågt på karriererettleiingsområdet. Regjeringa sette derfor ned eit offentleg utval for å greie ut karriererettleiingsområdet. Utvalet leverte innstillinga i april 2016, NOU 2016:7 Noreg i omstilling – karriererettleiing for individ og samfunn.

NOU 2016:7 peiker på at det er ein styrke at det er aktivitet ved 41 karrieresenter i 17 fylke drygt ti år etter at partnerskapa blei etablerte. Berre Oslo og Hedmark har i dag ikkje karrieresenter. Det er stor breidd i den totale aktiviteten til karrieresentera, men utvalet vurderer omfanget som mindre tilfredsstillande. Sentera er langt frå dimensjonerte til å møte behovet. Utvalet peikar på fylkeskommunen som den leiande aktøren i utviklinga av karrieresenter i framtida.

Karrieresentera er eit sentralt kompetansepolitisk verkemiddel for fylkeskommunane og deira partnerskap med NAV, universitet og høyskular og partane i arbeidslivet, og dei må sjåast i nær samheng med dei måla fylkeskommunane set seg om å møte behovet for kompetent arbeidskraft i det regionale arbeidslivet. Verksemda til karrieresentera bør òg vurderast i samheng med verksemda i studiesenter, klyngjer, kunnskapsparkear og regionale kompetansesenter. Før Kunnskapsdepartementet tek stilling til forslaga, vil det greie ut og vurdere forslaga i NOU 2016:7 som gjeld fylkeskommunal plikt og andre oppgåver knytte til karriererettleiingstenester og fylkeskommunen sine oppgåver.

1.10.3.3 STYRKET REGIONALT ANSVAR FOR KOMPETANSEPOLITIKK

Det er eit mål framover at kompetanseretta arbeid i større grad skal vere forankra i regionale, heilskaplege nærings- og kompetansestrategiar som eit resultat av regionalt samarbeid. Det er naturleg at koordineringa av dette blir lagd til dei nye fylkeskommunane, noko som medverkar til å styrkje samfunnsutviklarrolla til fylkeskommunane. Ei reform med større fylkeskommunar vil styrkje den strategiske rolla som dette nivået har i utviklinga av den regionale kompetansepolitikken. Kunnskapsdepartementet viser òg til nasjonal kompetansepolitisk strategi, der auka samordning av kompetansepolitikken nasjonalt og regionalt er eit hovudtema.

Kunnskapsdepartementet ønskjer at kompetanseretta arbeid i større grad skal vere forankra i regionale, heilskaplege nærings- og kompetansepolitiske strategiar som eit resultat av regionalt samarbeid. Det er naturleg at koordineringa av dette blir lagd til fylkeskommunane.

Det går fram av proposisjonen at Kunnskapsdepartementet vil setje i gang ei utgreiing om rammene for eit tydelegare strategisk kompetansepolitisk ansvar i fylkeskommunane.

Føremålet er å leggje til rette for betre tilgang på kompetent og relevant arbeidskraft som det er bruk for i den regionale arbeidsmarknaden. Dette vil omfatte ansvar for å kartlegge og dokumentere kva fylket treng av kompetanse. Dei nye oppgåvene må sjåast i samheng med dei nasjonale forventningane frå 2015 om å utvikle regionale kompetansestrategiar i partnerskap med utdannings-, arbeidsmarknads- og næringsaktørane og på tvers av sektorar og forvaltningsnivå.

Kunnskapsdepartementet har som mål at strategisk kompetansepolitisk ansvar skal bli ei fast oppgåve for dei nye fylkeskommunane. Ansvaret skal gjennomførast i tråd med vedtaka om regional planlegging i plan- og bygningslova og måla til regjeringa om å gjere regional planlegging meir forpliktande.

Alle relevante aktørar, irekna dei statlege, bør inkluderas i dei regionale planprosessane, slik at regionale planar blir sektorsamordnande og tilpassa lokale og regionale behov.

Dette inneber at fylkeskommunane må ta ei aktiv rolle overfor dei som tilbyr utdanning. Med auka tilbod av nettbasert undervisning og opplæring kan nasjonale opplærings- og utdanningstilbod elles i landet òg oppfylle regionale behov, og dette må vere ein del av vurderinga regionalt.

Kunnskapsdepartementet meiner at vurderingar knytte til offentleg medfinansiering av studiesenter, regionale kurs- og kompetansesenter, kunnskapsparkear og liknande aktørar som arbeider for tilrettelegging av opplærings- og utdanningstilbod i tråd med regionale behov, best blir gjort regionalt. Gjennom å vurdere heilskapen i eigne oppgåver, saman med utdannings- og opplæringstilboda og -behova i eige fylke, vil fylkeskommunane kunne få ei ny og sterk rolle som motor i arbeidet med kompetansebasert omstilling i norsk arbeids- og næringsliv.

Kunnskapsdepartementet vil kome tilbake til eventuelle forslag om konkretisering og iverksetjing av tiltak som har budsjettmessige konsekvensar, i samband med dei årlege budsjettforslaga.

1.10.4 Kulturområdet

I Meld. St. 22 (2015–2016) varsla regjeringa ein gjennomgang av tilskot til ulike tiltak og institusjonar på kulturområdet, der det kunne vere aktuelt å overføre oppgåver til nye, større fylkeskommunar med auka ansvar for samfunnsutvikling. Vidare melde regjeringa at det vil vere nødvendig å undersøkje nærare korleis ein kan ta hand om dagens nasjonale kulturpolitikk og heile det kulturpolitiske området, før ei eventuell meir omfattande overføring av opp-

gåver til eit regionalt folkevalt nivå med færre og større fylkeskommunar. Stortinget slutta seg til dette, jf. Innst. 377 S (2015–2016).

OVERFØRING AV OPPGÅVER FRÅ KULTURDEPARTEMENTET OG NORSK KULTURRÅD – FØRSTE FASE

Kulturdepartementet har vurdert kva for oppgåver innanfor kulturområdet som kan overførast til regionalt folkevalt nivå som del av regionreforma.

I første fase vil Kulturdepartementet overføre tilskota til eit utval av kunst- og kulturinstitusjonar som i dag blir forvalta av Kulturdepartementet og Norsk kulturråd, til fylkeskommunal forvaltning. Overføringa føreset vedtak om at det skal vere om lag ti fylkeskommunar, og vil skje allereie frå 1. januar 2018. Dette utgjer til saman tilskot på om lag 119 mill. kroner. Dei fleste av desse institusjonane har delt finansiering mellom staten, fylkeskommunen og ofte vertskommunen. Kva for tiltak dette gjeld, går fram av tabell 10.1 i proposisjonen. Midlane vil i første omgang bli overførte til fylkeskommunane som ei særskild fordeling over rammetilskotet.

VURDERING AV YTTERLEGARE OPPGÅVE-OVERFØRING – ANDRE FASE

Det kulturpolitiske området, medrekna ansvarsdelinga mellom forvaltningsnivåa, er i svært liten grad regulert ved lov og forskrift. Politikken har stort sett vore tufta på at staten har brukt økonomiske insentiv, ofte i samspel med fylkeskommunar og kommunar. Det må mellom anna vurderast om det finst andre føremålstenlege styringsverktøy for å sikre nasjonale omsyn innanfor kulturpolitikken, samstundes som regionane må få den nødvendige fridomen til å vurdere korleis dei skal løyse oppgåvene.

I proposisjonen blir det peika på at eit viktig perspektiv er omsynet til at innbyggjarane skal ha tilgang til profesjonell kunst og kultur, og at denne er så godt fordelt over heile landet som råd ut frå dei rammevilkåra som finst lokalt og regionalt. Det er eit nasjonalt ansvar å medverke til dette. Som Stortinget peikte på i Innst. 377 S (2015–2016), vil det òg vere viktig å vurdere korleis ein kan sikre kvaliteten best mogleg i det profesjonelle kunst- og kulturlivet.

Dersom det blir gjort vedtak om at det skal vere om lag ti fylkeskommunar, vil Kulturdepartementet setje i gang eit utgreiingsarbeid om den framtidige kulturpolitikken og ansvarsdelinga mellom dei ulike forvaltningsnivåa. Utgreinga skal gjennomførast med sikte på at eventuelle endringar er klare for implementering når reforma tek til å gjelde 1. januar 2020.

1.10.5 Klima- og miljøområdet

1.10.5.1 FRILUFTSLIV

I Meld. St. 22 (2015–2016) føreslo Klima- og miljødepartementet at:

«fylkesmannens ansvar og rolle innen friluftsliv overføres til de nye folkevalgte regionene. Som del av dette overføres fylkesmannens oppgaver knyttet til Skjærgårdstjenesten. Fylkesmannens ansvar for statlig eide og sikrede friluftsområder vil vurderes med sikte på overføring til større folkevalgte regioner.»

Fleirtalet i kommunal- og forvaltningskomiteen støttar dette forslaget og viser til at fylkeskommunen har ansvar for dei fleste oppgåver innanfor friluftsliv på regionalt nivå, jf. Innst. 377 S (2015–2016).

Ansvar for statleg eigde og sikra friluftslivsområde

I proposisjonen blir det peika på at sikring og tilrettelegging av friluftslivsområde er ein viktig del av statens friluftslivspolitik. Ved forvaltningsreforma i 2010 fekk fylkeskommunen overført mykje av oppfølgingsansvaret for dei statleg sikra friluftslivsområda frå Fylkesmannen. Fylkesmannen har likevel framleis oppgåver knytte til desse friluftslivsområda gjennom å ta hand om delar av statens grunneigarinteresser på dei statleg sikra friluftslivsområda som staten eig, og delar av statens rettar på dei statleg sikra områda som staten ikkje eig.

For å samle forvaltninga av dei statleg sikra friluftslivsområda, og for at større fylkeskommunar skal få eit meir heilskapleg ansvar for friluftslivet, vil Klima- og miljødepartementet overføre oppgåver knytte til dei statleg sikra friluftslivsområda frå Fylkesmannen til regionalt folkevalt nivå. Dette vil gje ei meir heilskapleg forvaltning av dei statleg sikra friluftslivsområda, og det vil styrkje friluftslivsforvaltninga. Det vil òg forenkla forvaltninga for publikum ved at dei vil stå overfor færre instansar ved spørsmål knytte til dei sikra områda.

Kva for ansvar friluftsgorganane – under dette Fylkesmannen, fylkeskommunen og kommunane – har for dei statleg sikra friluftslivsområda, går fram av lov om friluftslivet § 22 og av årlege prioriteringar/forventningsbrev frå Klima- og miljødepartementet til fylkeskommunane. Etter § 22 skal fylkeskommunen «etter nærmere retningslinjer fra departementet medvirke i saksbehandlingen i saker som behandles av et statlig organ». Retningslinjene som denne formuleringa siktar til, er årlege rundskriv om tilskotsordningar og departementets årlege forventningsbrev til fylkeskommunen. Departementet kan etter § 22 også gje fylkeskommunen ansvaret for visse oppgåver for å fremje og leggje til rette for friluftslivet.

Klima- og miljødepartementet kan etter friluftslova § 23 gje nærare forskrifter til utfylling og

gjennomføring av friluftsløva. Ved overføring til nye regionar vil Klima- og miljødepartementet utarbeide forskrift som regulerer dei konkrete oppgåvene fylkeskommunane samla skal ha på friluftsområdet.

Fram mot oppgaveoverføringa i 2020 vil Klima- og miljødepartementet òg vurdere å endre § 22 i friluftsløva slik at det går klart fram av lova og den tilhøyrande forskrifta kva ansvar fylkeskommunane og kommunane har. Oppgaveoverføringa vil følgje det økonomiske ansvarsprinsippet.

Ansvar for Skjærgårdstjenesten

Skjærgårdstjenesten er etablert som ei driftsordning for dei sjøbaserte friluftslivsområda i Oslofjorden, for skjergardsparkane på Sørlandet og for dei sjøbaserte friluftslivsområda i Vestkystparken i Rogaland og Hordaland. Primæroppgåvene til Skjærgårdstjenesten er knytte til renovasjon og praktiske driftsoppgåver i sjøbaserte friluftslivsområde. Dei fleste einingar har òg noko oppsynsverksemd. Skjærgårdstjenesten er finansiert gjennom eit spleiselag mellom staten, kommunane og fylkeskommunane. Statens økonomiske bidrag var 24,3 mill. kroner i 2016 samla til drift og båtinvesteringar. Fylkeskommunane medverkar til Skjærgårdstjenesten ved økonomisk bidrag (utanom Agder-fylka), sit i driftsområdestyra (utanom Agder-fylka) og kan ha regionalt sekretariatsansvar for Skjærgårdstjenesten (Rogaland og Hordaland fylkeskommunar). Det er likevel varierende i kva grad dei ulike fylkeskommunane i dag involverer seg i Skjærgårdstjenesten.

For å samle forvaltninga og oppfølginga av Skjærgårdstjenesten, og for at større regionar skal få eit meir heilskapleg ansvar for friluftslivet, bør oppgåver knytte til Skjærgårdstjenesten på regionalt nivå, samlast hos fylkeskommunane. Oppgåver og ansvar for Skjærgårdstjenesten er ikkje forankra i lover eller forskrifter. Departementet vil vurdere nærare om det er nødvendig å regulere oppgåva. Oppgaveoverføringa vil følgje det økonomiske ansvarsprinsippet.

1.10.5.2 KULTURMINNEOMRÅDET

Med bakgrunn i gjeldande kriterium for oppgavefordeling mellom staten og regionalt folkevalt nivå har Stortinget vore samd i at oppgåver og funksjonar på kulturminnefeltet skal overførast frå Riksantikvaren til nytt folkevalt regionalt nivå, jf. Innst. 377 S (2015–2016).

I proposisjonen blir det peika på at fleire av oppgåvene som blir overførte til nye regionar, vil saman med oppgåver som allereie ligg hos fylkeskommunen, medverke til å tydeleggjere og forsterke den rolla regionalt folkevalt nivå har som aktør for regional samfunnsutvikling. Dette vil òg gjelde i spørsmål om vern og bruk av kulturarven. Det vil samstundes sikre

at eit meir heilskapleg grep blir lagt til grunn for avgjerder som gjeld ivaretaking av kulturminne og kulturmiljø.

Riksantikvaren er i dag tillagd avgjerdsrett etter kulturminnelova som førsteinstans på ei rekkje område. Ved overføring av oppgåver er det lagt til grunn at det regionale folkevalde nivået har tilstrekkeleg kompetanse og kapasitet, slik at det er sikra kvalitet i tenesta. Det er òg lagt til grunn at det regionale nivået skal ha eit politisk handlingsrom i oppgaveløysinga. Oppgåvene som skal overførast, er av eit omfang som gjer det mogleg å byggje robuste kompetansemiljø.

I proposisjonen blir det vist til at det skal overførast eit større ansvar i forvaltninga av dei fleste automatisk freda kulturminna. Oppgåvene vil mellom anna innebere å avgjere søknader om dispensasjon etter kulturminnelova, også i samband med planbehandlinga. Når det gjeld automatisk freda kulturminne, har dagens fylkeskommunar førstelinjeansvar for delar av kulturminneforvaltninga.

Saksfeltet knytt til automatisk freda kulturminne blir i hovudsak samla på eitt forvaltningsnivå, noko som vil gjere feltet enklare og meir oversiktleg for eigarar, eigedomsutviklarar, kommunar og andre.

Fleire oppgåver knytte til forvaltninga av fartøy, tekniske og industrielle kulturminne og dei fleste forskriftsfreda kulturhistoriske eigedomar i statleg eller privat eige skal overførast. Oppgåvene vil innebere å drive skjøtsel, å vurdere søknader om tilskot og å avgjere dispensasjon for dei kulturminna som er freda.

Klima- og miljødepartementet vil i samarbeid med Riksantikvaren arbeide vidare med å konkretisere innhaldet av oppgåvene. Overføring av oppgåvene vil krevje at Klima- og miljødepartementet gjer endringar i forskrift om faglag ansvarsfordeling etter kulturminnelova.

Riksantikvarens tilskotsmidlar er i dag i stor grad knytte til ti nasjonale bevaringsprogram. I bevaringsprogrammet retta mot private eigarar av freda bygningar fordeler Riksantikvaren rammer til fylkeskommunane, som deretter sjølv prioriterer tildelinga etter søknad. På same måte kan ein sjå for seg at Riksantikvaren overfører rammer til nytt regionalt nivå innanfor dei andre bevaringsprogramma. Overføring etter ein slik modell kan òg skje til Sametinget for eventuelle nye tilskotsordningar som omfattar samiske kulturminne.

Med overføring av førstelinjeansvar, avgjerdsrett og oppgåver til nytt regionalt folkevalt nivå vil Riksantikvaren få høve til å vidareutvikle funksjonen som rådgivande og utøvande faginstans og styrkje rolla som direktorat. Riksantikvaren skal mellom anna framleis ha førstelinjeansvaret for kulturminne av internasjonal eller særleg stor nasjonal verdi og avgjerdsrett til å slå fast om noko er auto-

matisk freda og til å vedta freding av kulturminne. For visse saksområde som krev særleg spisskompetanse, og der det er få saker, må det gjerast ei særleg vurdering av om det vil vere føremålstenleg og effektivt å overføre oppgåvene til nytt regionalt folkevalt nivå. Direktoratet skal utvikle verktøy som sikrar ei einskapleg kulturminneforvaltning. Det skal utarbeidast nødvendige retningslinjer, rutinar, rettleiingsmateriale og digitale fagsystem, noko som skal sikre lik forvaltningspraksis i regionane. Riksantikvaren blir klageinstans for forvaltningsoppgåver som blir overførte til regionane.

Riksantikvaren skal følgje opp ansvaret sitt i gjennomføringa av ein samla nasjonal kulturminnepolitikk og sikre at kulturminne av nasjonal verdi ikkje går tapt. Det skal vurderast nærare kriterium for når Riksantikvaren kan fremje motsegn i saker der nasjonale interesser er trua. Sametinget er samisk kulturminnestyresmakt og har i dag tilsvarande rolle og avgjerdsrett etter kulturminnelova som fylkeskommunane når det gjeld forvaltninga av samiske kulturminne i heile landet. Dette er ei ordning som vil bli søkt vidareført i oppfølginga av regionreforma. Arbeidet med å vidareutvikle og tydeleggjere Riksantikvaren som direktorat og premissleverandør for heile kulturminneforvaltninga har vore ei prioritert oppgåve i oppfølginga av Meld. St. 35 (2012–2013) Framtid med fotfeste – Kulturminnepolitikken. Ei slik reindyrking av direktoratrolla er ein viktig føresetnad for ei vellykka gjennomføring av regionreforma.

1.10.5.3 PLANRETNINGSLINJER PÅ KLIMAOMRÅDET

Nye statlege planretningslinjer for klimatilpassing er under utarbeiding. Siktemålet med retningslinjene er å medverke til å sikre klimatilpassingsomsyn i kommunal og regional planlegging.

1.10.5.4 ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSR

Klima- og miljødepartementet vil fram mot overføringstidspunktet vurdere nærare korleis fylkeskommunen skal kompensere. Det er lagt til grunn at overføring av oppgåver mellom forvaltningsnivåa i utgangspunktet skal følgjast av rammeoverføringar innanfor ei samla uendra utgiftsside på statsbudsjettet.

1.10.5.5 VURDERING AV YTTERLEGARE OPPGÅVER PÅ KLIMA- OG MILJØOMRÅDET

Fleirtalet i kommunal- og forvaltningskomiteen var positive til gjennomgangen som var gjort av oppgåvene til Fylkesmannen på klima- og miljøområdet i Meld. St. 22 (2015–2016), og var einig i at det ikkje er føremålstenleg å flytte oppgåver som ikkje inneber

lokalpolitisk skjøn og vurderingar til folkevalt regionalt nivå. Samstundes bad fleirtalet i kommunal- og forvaltningskomiteen regjeringa om å gå gjennom oppgåvene til Fylkesmannen knytte til klima- og miljøområdet og i størst mogleg grad la tilsynsoppgåvene bli verande hos Fylkesmannen, men vurdere å flytte dei andre oppgåvene til folkevalt regionalt nivå, jf. Innst. 377 S (2015–2016).

Hovudprinsippa for god oppgåvefordeling som Stortinget har slutta seg til, er lagt til grunn i regjeringa si vurdering av oppgåvefordeling. Regjeringa meiner at klima- og miljøoppgåvene som blir liggjande att hos Fylkesmannen, Riksantikvaren og Miljødirektoratet etter dei endringane i ansvar som det er gjort greie for i proposisjonen, er oppgåver som krev sentrale avgjerder, som føreset eit nasjonalt heilskapleg grep for god oppgåveløysing, eller det er oppgåver knytte til standardisering, regelorientering og kontroll. Norsk klima- og miljøpolitikk blir i aukande grad styrt av internasjonale avtalar og EU-regelverk, og det er nasjonalstaten som er ansvarleg for oppfølging og rapportering internasjonalt. Det er derfor avgjerande å gjennomføre ein einskapleg nasjonal klima- og miljøpolitikk.

Det går fram av proposisjonen at dette tilseier at det ikkje blir overført fleire klima- og miljøoppgåver til nye folkevalde regionar enn dei som er omtalte i kapitla 10.5.1 og 10.5.2 i proposisjonen.

1.10.6 Integreringsområdet

Justis- og beredskapsdepartementet sa i Meld. St. 22 (2015–2016) at departementet ikkje ser det som aktuelt å føreslå endringar i ansvar og oppgåver som i dag ligg hos Integrerings- og mangfaldsdirektoratet (IMDi), men at departementet vil vurdere korleis regionalt folkevalt nivå kan få ei sterkare rolle i integreringsarbeidet gjennom dei oppgåvene og det ansvaret fylkeskommunane har i dag.

Ved handsaminga av Meld. St. 22 (2015–2016) gjorde Stortinget dette oppmodingsvedtaket, jf. Innst. 377 S (2015–2016):

«Stortinget ber regjeringa i forbindelse med regionreforma styrke nytt regionalt folkevalgt nivå rolle i integreringsarbeidet i forbindelse med sysselsetting og utdanning/kompetanseheving, samt som bindeledd mot kommuner, næringsliv og frivillig sektor.»

JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTETS VURDERING

Regjeringa vil halde på hovudlinjene i dagens ansvars- og oppgåvefordeling på integreringsområdet. Regjeringa meiner dette hindrar at feltet blir fragmentert, og sikrar at IMDi blir verande statens kompetansesenter på integrering av flyktningar. Sam-

stundes blir det konkrete integreringsarbeidet utført i fleire tenester, og ansvaret ligg på fleire etatar og forvaltningsnivå. Fylkeskommunen er ein slik aktør. Særleg gjennom oppgåvene og ansvaret som fylkeskommunane har på næringslivsområdet og for den vidaregåande skulen, har dei eit viktig ansvar på integreringsfeltet. Justis- og beredskapsdepartementet har styrkt rolla til fylkeskommunen på feltet dei siste åra. Det går fram av proposisjonen at det likevel er variasjon i kor aktivt og systematisk fylkeskommunen arbeider med integrering på sine ansvarsområde, og at fylkeskommunane bør leggje til rette for auka læring og erfaringsutveksling seg imellom.

For den delen av Jobbsjansen som rettar seg mot fullføring av vidaregåande opplæring, kan fylkeskommunen no søkje om prosjektmidlar til etablering og vidareutvikling av meir grunnskuleopplæring. Vidare er det etablert ei tilskotsordning som medverkar til drift av fylkesvise karrieresenter, jf. Prop. 1 S (2016–2017) for Justis- og beredskapsdepartementet. Fylkeskommunen er ein av fleire eigarar av sentera. Justis- og beredskapsdepartementet vil òg vidareutvikle og forsterke ordninga med minoritetsrådsgjevarar. Det skal vurderast å leggje om dagens ordning til ei tilskotsordning for fylkeskommunar som kan søkje IMDi om ressursar til å tilsetje ein minoritetsrådsgjevar. På bakgrunn av dette meiner Justis- og beredskapsdepartementet at det ikkje er grunnlag for å overføre ytterlegare oppgåver eller ansvar på integreringsområdet til regionalt folkevalt nivå.

1.10.7 Tilrettelegging for styrkt EU/EØS- og nordisk regionalt engasjement

Det går fram av proposisjonen at regjeringa prioriterer europeiske perspektiv, samarbeid knytt til EU/EØS og nordisk samarbeid. I Meld. St. 22 (2015–2016) blei det understreka at fylkeskommunane er ein partnar for staten i gjennomføringa av nasjonal politikk på dette området. Det vert i proposisjonen gjeve ein omtale av rolla til fylkeskommunane i det europeiske samarbeidet.

UTANRIKSDEPARTEMENTETS VURDERING

Internasjonalt samarbeid er viktig for regional utvikling. Større fylkeskommunar vil kunne gje betre høve til å påverke utviklinga i EUs politikk som er relevant for utviklinga i fylka, både i regelverksutviklinga og i bruken av EUs program og andre satsingar. Det europeiske samarbeidet vil såleis vere eit viktig element i samfunnsutviklarrolla til dei nye fylkeskommunane og ei kjelde til auka ressurstilgang frå EUs program, utvikling av kompetanse i mellom anna innovasjonsarbeidet og sterkare samspel med verkemiddelapparatet.

Både nasjonale og regionale styresmakter er godt kopla på EUs politikktutvikling, men ikkje nødven-

digvis til dei same institusjonane. Det regionale engasjementet er eit viktig tillegg til det nasjonale engasjementet. Det er derfor viktig at nasjonale og regionale styresmakter utviklar et godt samspel gjennom «Team Norway». Det må derfor leggjast til rette for at departement og direktorat styrkjer samarbeidet med fylkeskommunane. Rettleiaren for utgreiingsinstruksjonen på dei områda som er omfatta av EØS- og Schengen-saker, må i større grad tydeleggjere at fylkeskommunane skal involverast i det arbeidet departementa og etatane gjer med denne typen saker. Når det kjem nye EU-initiativ for politikk og regelverk, er det dei respektive sektordepartementa som har hovudansvaret innanfor sine område. I dette ligg også ansvaret for å vurdere korleis kommunal sektor kan bli påverka. Fylkeskommunane, og etter kvart dei nye fylkeskommunane, må involverast tidlegare og meir aktivt i det europapolitiske arbeidet til departementa og etatane. Regjeringa vil leggje til rette for at departement og direktorat styrkjer samarbeidet med regionalt folkevalt nivå.

Utanriksdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet tek sikte på å reorganisere Europapolitisk Forum slik at dei nye fylkeskommunane blir godt representerte i dialogen mellom regjeringa, kommunesektoren og Sametinget om europapolitiske spørsmål. Ein tek sikte på at alle fylkeskommunane skal vere direkte representerte i forumet.

1.10.8 Ekspertutval for å vurdere ytterlegare oppgåver

I samband med handsaminga av Meld. St. 22 (2015–2016) gjorde Stortinget dette oppmodingsvedtaket (nr. 821, jf. Innst. 377 S (2015–2016)):

«Stortinget ber regjeringa sette ned et ekspertutvalg som skal foreslå ytterligere nye oppgaver til regionene når den nye regionstrukturen er fastlagt, og senest våren 2017.»

Etter at Stortinget har vedteke ei ny inndeling i om lag ti fylkeskommunar, vil regjeringa setje ned eit ekspertutval som vil få i oppdrag å vurdere ytterlegare oppgåver til fylkeskommunane.

1.10.9 Forsøk som forvaltningsutvikling

Departementet peikte i Meld. St. 22 (2015–2016) på at det er mogleg å søkje om forsøk på oppgåveområde som ikkje blir overførte som del av regionreforma.

Nokre forsøk er omtalt andre stader i innstillinga.

1.11 Statleg lokaliseringpolitikk

I Meld. St. 22 (2015–2016) varsla regjeringa at ho vil vurdere eigne føresegner i Retningslinjer for

lokalisering av statlege arbeidsplassar og statleg tenesteproduksjon med sikte på auka regional medverknad i spørsmål om lokaliseringsval for statlege arbeidsplassar. Regjeringa vil leggje til rette for vekst i heile landet og skape vekstkraftige fylke med vel fungerande regionsenter. Regjeringa ønskjer at regionalt folkevalt nivå skal ha ei viktig rolle i slikt utviklingsarbeid. Dette bør omfatte vurdering av alternative lokaliseringar for statlege arbeidsplassar. I handsaminga av Meld. St. 22 (2015–2016) var kommunal- og forvaltningskomiteen oppteken av «en bedre balanse i fordelingen av statlige arbeidsplasser og mener det er viktig å legge til rette for større kompetansmiljøer i hele landet, når nye statlige arbeidsplasser skal lokaliseres», jf. Innst. 377 S (2015–2016).

Retningslinjer for lokalisering av statlege arbeidsplassar og statleg tenesteproduksjon blir gjort gjeldande når nye statlege verksemdar blir oppretta, ved større strukturendringar/rasjoniseringar og ved etablering av nye einingar eller utvidingar som følgje av nye oppgåver.

Retningslinjene krev at avgjerder om lokalisering må byggje på ei skriftleg vurdering av alternative lokaliseringar. Det er den einskilde etaten og det ansvarlege fagdepartementet som har ansvar for å greie ut og vurdere dei spesifikke behova til verksemda. Samstundes kan regionalt folkevalt nivå medverke til å vurdere i kva grad alternative lokaliseringar er eigna i lys av særtrekk ved verksemda og kvar verksemda har størst potensial for å styrkje den regionale arbeidsmarknaden. Regionalt folkevalt nivå kan gje innspel om potensial og utfordringar i fylket, ved å gjere greie for særtrekk ved busetnad, arbeidsmarknader, infrastruktur og fagmiljø. Dersom eit fylke står i fare for å miste statlege arbeidsplassar, kan regionalt folkevalt nivå vurdere kva konsekvensar dette vil ha for denne bu- og arbeidsmarknaden.

Det blir i proposisjonen peika på at framlegget frå regjeringa til ny inndeling av regionalt folkevalt nivå gjer det enklare for regionalt folkevalt nivå å vere med på prosessen knytt til vurdering av alternative lokaliseringar. Dette vil medverke til at vurderingane blir gjort i ein større geografisk og funksjonell samanheng.

1.12 Ein nordområdepolitikk bygd på regional medverknad

Det går fram av proposisjonen at regjeringa meiner at regionreforma vil vere med på å styrkje nordområdepolitikken. Nordområda er Noregs viktigaste utanrikspolitiske interesseområde, og regjeringa har ambisjon om å gjere Nord-Noreg til ein av dei mest skapande og berekraftige områda i landet. Dette krev ei heilskapleg tilnærming til nordområdepolitikken,

der offentleg innsats – regionalt og nasjonalt – trekker i same retning.

Fylkeskommunane i Nordland, Troms og Finnmark har forvaltningsstyresmakt og ansvar for ei rekke sektorområde med stor innverknad på utviklinga i nord, og er derfor sentrale utøvarar av nordområdepolitikken. Det internasjonale arbeidet i fylkeskommunane er med på å påverke internasjonal politikk i nord. Sametinget er òg ein viktig samarbeidspartnar. Regjeringa utarbeider ein ny versjon av nordområdestrategien som vil bli lansert våren 2017.

Regionalt nordområdeforum

I proposisjonen blir det vist til at regjeringa i september 2016 etablerte Regionalt nordområdeforum. Siktemålet med forumet er å skape ein møteplass for å drøfte nordområdepolitikken med regionalt folkevalt nivå i nord. Forumet vil møtast to gonger i året og skal vere ei ramme for systematisk dialog på politisk nivå mellom staten, dei tre nordlegaste fylkeskommunane og Sametinget. Andre departement og aktørar, som kunnskaps- og forskingsmiljø og næringsliv, skal trekkjast inn ved behov. Arbeidet med ny nordområdestrategi har danna grunnlag for dei første møta i forumet så langt. I møta har deltakarane blitt einige om forma på dialogen og om konkrete område der det bør etablerast strukturert samarbeid på tvers av forvaltningsnivåa. Som oppfølging av det siste møtet er det sett i gang eit prosjekt som skal medverke til å styrkje utdanningsløpet i nord. Regjeringa ønskjer eit tydelegare partnerskap om handtering av utfordringar for vidare positiv samfunnsutvikling i nord. Proposisjonen viser til at gjennomføringa av regionreforma, med større fylkeskommunar og eit regionalt folkevalt nivå med sterkare samfunnsutviklarrolle, ytterlegare vil styrkje samarbeidet mellom regionalt og nasjonalt nivå om nordområdepolitikken.

1.13 Økonomiske og administrative konsekvensar

Kapittel 13 i proposisjonen gjev ein overordna omtale av dei viktigaste økonomiske og administrative konsekvensane av endringar i fylkesinndeling, oppgåver og ansvar.

1.13.1 Kortsiktige konsekvensar

OVERGANGSKOSTNADER KNYTTE TIL ENDRINGANE

Omstilling i tråd med endringane som regionreforma medfører, vil medføre overgangskostnader til førebuing og gjennomføring av endringane, medrekna personaltiltak og systemkostnader. Systemkostnader omfattar vurdering i fylkeskommunane av organisering og implementering av nye struktur, oppgåver og roller. Det vil også kome kostna-

der som følge av samordning av IKT- og arkivfunksjonar og opplærings- og kompetansebehov. Omstillingane vil vidare kunne innebere flyttekostnader og endringar i husleigekostnader.

Som følge av modell for dekking av ein-gongskostnader, vil dei føreslåtte samanslåingane i proposisjonen utløyse totalt 165 mill. kroner i statlege utbetalingar.

PERSONALMESSIGE TILHØVE

Ein konsekvens av endringar i oppgåver, ansvar og struktur for regionalt folkevalt nivå vil vere tilpassing til nye organisasjonsformer.

REVISJON AV INNTEKTSSYSTEMET

Ei regionreform vil innebere at inntektssystemet for regionalt folkevalt nivå bør reviderast.

UTREKNINGAR AV DEI ØKONOMISKE KONSEKVENSA

Departementet legg til grunn at overføring av oppgåver til kommunar eller fylkeskommunar i utgangspunktet vil bli følgt opp av rammeoverføringar innanfor ei uendra utgiftsside på statsbudsjettet. Økonomiske konsekvensar av endra oppgåvefordeling må handterast i den ordinære budsjettprosessen.

Endring av fylkesnummer og kommunenummer vil vere ressurskrevjande også for andre organisasjonar enn dei aktuelle fylkeskommunane. Regionreforma kan òg ha konsekvensar for ulike sektorar sine registre og IKT-system. Kommunar som får nytt kommunenummer som følge av fylkessamanslåing, vil òg få nokre utgifter som følge av dette. KS har på oppdrag frå departementet sett i gang ei utgreiing for å sjå nærare på dette. Konsekvensane for visse statlege etatar vil kunne vere til dels store. Dette vil bli handsama i dei ordinære budsjettprosessane.

1.13.2 Langsiktige konsekvensar

MEIR EFFEKTIV RESSURSBRUK

I proposisjonen blir det vist til at samanslåing til større fylkeskommunar i tråd med regjeringa sitt framlegg vil gje større administrative einingar som legg grunnlag for å byggje opp større kapasitet og kompetanse i oppgaveløysinga. Større fylkeskommunar vil innebere reduserte utgifter til administrasjon og mellom anna leggje grunnlag for stordriftsfordelar i tenesteproduksjonen. Dette vil frigjere ressursar som til dømes kan nyttast til å styrkje tenestetilbodet til innbyggjarane.

I proposisjonen blir det vist til at betre samordning og samhandling mellom forvaltningsnivåa vil gje betre og meir effektiv bruk av dei totale ressursane i samfunnet. Om ein legg fleire forvaltningsoppgåver til regionalt folkevalt nivå på område som fyl-

keskommunen har delvis ansvar for i dag, kan det også innebere ei meir kostnadseffektiv oppgaveløysing.

MOGLEG INNSPARING I ADMINISTRASJONSKOSTNADENE

Fylkeskommunane, utanom Oslo kommune, nytta om lag 3 mrd. kroner på administrasjon i 2015. Det vil seie om lag 660 kroner per innbyggjar. Mellom 2010 og 2015 var det ein reduksjon i administrasjonsutgiftene (ekskl. avskrivningar) på i underkant av 4 pst. målt i faste prisar. Utgiftene til administrasjon varierer mykje mellom fylkeskommunane. Det er statistisk signifikant samheng mellom fylkesstorleik og administrasjonsutgifter per innbyggjar, også når det er kontrollert for nivået på dei samla frie inntektene. Den klare samanhengen mellom storleik og administrasjonskostnader tyder på at det vil vere eit vesentleg potensial for innsparing i administrasjonsutgiftene som følge av regjeringa sitt framlegg til ny inndeling.

RAMMESTYRING

Ved overføring av nye oppgåver til fylkeskommunane vil rammestyling bli lagd til grunn. Det inneber at staten skal unngå detaljstyring og gje rom for ulike regionale løysingar. Regjeringa vil leggje vekt på god samhandling mellom staten og fylkeskommunane og på å utvikle avtalebaserte ordningar. Fram mot tidspunktet for kvar einskild oppgaveoverføring vil dei aktuelle departementa sjå nærare på økonomiske konsekvensar, finansieringsform og korleis midlane på best måte kan bli fordelt mellom kommunane. Inntektssystemet for kommunane vil bli justert for oppgåver som skal vere finansierte gjennom dei frie inntektene.

2. Komiteens behandling

Komiteen avholdt 2. mai 2017 åpen høring om saken. Følgende organisasjonar deltok: KS, Finnmark fylkeskommune, Troms fylkeskommune, Nordland fylkeskommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Hordaland fylkeskommune, Sogn og Fjordane fylkeskommune, Rogaland fylkeskommune, Hedmark fylkeskommune, Oppland fylkeskommune, Akershus fylkeskommune, Buskerud fylkeskommune, Østfold fylkeskommune, Oslo kommune, Kraftfylka, NHO, NHO Transport, Arbeidsgiverforeningen Spekter, Fellesorganisasjonen (FO), UNIO, Akademikerne, Rindal kommune, Norges skogeierforbund, Norges handikapforbund, Domstoladministrasjonen, Næringsarena Hålogaland, Sjømat Norge, Norsk teater- og orkesterforening, Danse- og teatersentrum, Norske dansekonstnere,

Jeunesses Musicales Norway, Norsk friluftsliv, Sabima og Sametinget.

3. Komiteens merknader

3.1 Generelle merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Stine Renate Håheim, Stein Erik Lauvås, Helga Pedersen og Eirin Sund, fra Høyre, Frode Helgerud, Frank J. Jenssen, Bjørn Lødemel og Ingjerd Schou, fra Fremskrittspartiet, Peter N. Myhre og lederen Helge André Njåstad, fra Kristelig Folkeparti, Geir Sigbjørn Tøskedal, fra Senterpartiet, Heidi Greni, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, viser til Prop. 84 S (2016–2017).

Komiteen viser videre til sine respektive partiers merknader under behandlingen av Meld. St. 22 (2015–2016), jf. Innst 377 (2015–2016).

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, støtter regionreformens intensjon om å styrke lokaldemokratiet og bidra til å desentralisere makt til et folkevalgt regionalt nivå. Videre merker flertallet seg at regionreformen må føre til redusert byråkrati og en mer effektiv offentlig forvaltning.

Flertallet er opptatt av at en ny regioninndeling i Nord-Norge skal skje på en måte som ivaretar samiske interesser i de tre nordligste fylkene. Derfor er flertallet fornøyd med at departementet har gjennomført konsultasjoner med Sametinget i forbindelse med denne proposisjonen.

Flertallet understreker at det er behov for en regionreform som resulterer i større og sterkere regionale folkevalgte enheter som kan ta et større ansvar for samfunnsutviklingen i sin region. Flertallet legger til grunn at de nye regionene vil kunne påta seg flere oppgaver som hittil har tilfalt staten og/eller Fylkesmannen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er behov for sterke og myndige fylkeskommuner som har og tar ansvar for oppgaver som best kan løses på regionalt nivå.

Disse medlemmer viser til at regionreformen er en oppfølging av Stortingets vedtak ved behandling av kommunereformen i Kommuneproposisjonen for 2015. Stortingets flertall bestående av Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, uttrykte at det er

behov for folkevalgt styring på regionalt nivå i Norge og at dette må være et grunnleggende prinsipp for arbeidet med endringer i kommunestrukturen. Det samme flertallet sa også at endringer i fylkesstrukturen må på samme måte som endringer i kommunestrukturen bygge på lokale ønsker.

Disse medlemmer mener regjeringen svekker grunnlaget for en gjennomføring av en regionreform ved å legge opp til vurdering av antall fylker først før deretter å vurdere hvilke oppgaver framtidens fylkeskommuner skal ha. Dette er å begynne i feil ende.

Disse medlemmer mener en debatt om nye folkevalgte regioner først og fremst må handle om hvilke oppgaver framtidens fylkeskommuner skal ha. Ut fra prinsippet om at oppgaver som må løses gjennom skjønnsmessige avveininger av ulike interesser, skal underlegges folkevalgt styring, og at oppgavene skal løses på lavest mulig nivå, er det riktig å overføre en rekke oppgaver fra den sentrale stat, direktoratene og Fylkesmannen til fylkeskommunene.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti er enig i at det ideelle hadde vært å avklare oppgavene først, og deretter lage en hensiktsmessig struktur. Dette medlem understreker at i politikk er det ikke alltid mulig å få til den perfekte prosess. Også tidligere prosesser med regionreform har tydelig vist det. Dette medlem mener det nå var så påkrevet å få en fremdrift i saken med nye og sterke regioner, at det i seg selv var avgjørende. Om man ikke får den ideelle prosessen, er det i alle fall viktig at nye sterkere regioner kommer på plass, og at det kan være starten både på en mer effektiv og regiontilpasset politikk og på en demokratisering av skjønnsoppgaver, som i dag er tillagt regional stat.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, vil videre understreke at Fylkesmannen fortsatt skal spille en viktig tilsynsrolle, men at flere av Fylkesmannens oppgaver bedre kan løses av et regionalt folkevalgt organ.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, merker seg ellers at grensene til dagens fylkeskommuner ble tegnet i en tid der en helt annen økonomi og samferdsel knyttet fylkeskommunene sammen. En reform vil som sådan legge til rette for at unaturlige grenser mellom fylkeskommuner forsvinner.

Dette flertallet merker seg videre at å flytte oppgaver ut til regionale folkevalgte organer, vil ha

en demokratifremmende virkning, ved at beslutningsmyndigheten flyttes nærmere der folk bor.

Dette flertallet vil også understreke at regionreformen må føre til større fylkeskommunale fagmiljøer og et kompetanseløft for fylkeskommunene som et resultat av dette miljøet. Resultatet av dette vil være et styrket fylkeskommunalt tjenestetilbud, og flere oppgaver.

Dette flertallet mener at reformen innebærer en styrking og satsing på det regionale folkevalgte nivået, og at alternativet hadde vært en statlig sentralisering av oppgaver.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker et sterkere regionalt nivå under direkte folkevalgt styring. Regionene skal ta et lederskap i samarbeid med kommuner, næringsliv og statlig forvaltning. Regionene må få en sterkere samfunnsutviklerrolle, og regionale planer skal styrkes som utviklingsverktøy.

Disse medlemmer mener sterkere regioner bør overta flere oppgaver innen sektorer som samferdsel, utdanning, forskning, næringsutvikling og miljø. Det regionale nivået skal beholde sine oppgaver innen skole, helse, kollektivtransport og tannhelse.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti er positive til lokale prosesser hvor fylkeskommuner vurderer å slå seg sammen til større regioner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener regjeringen gjennom denne stortingsperioden har svekket fylkeskommunenes rolle som samfunnsutvikler. Regjeringen har blant annet kuttet i de regionale utviklingsmidlene til fylkeskommunene, kuttet i kompensasjonen for økt arbeidsgiveravgift, kuttet i satsingen på bredbånd og ikke bevilget tilstrekkelig med midler til opprusting av fylkesveinettet. I tillegg ønsker regjeringen å flytte oppgaver bort fra regionalt folkevalgt nivå, slik som tannhelse og kollektivtransport.

Disse medlemmer mener regjeringen viser liten vilje til å styrke det regionale folkevalgte nivå. Disse medlemmer registrerer at regjeringen ikke følger opp tidligere vedtak i Stortinget som ville styrket regionalt folkevalgt nivå. Disse medlemmer mener regionreformen bærer preg av å bli drevet fram av en regjering som primært ønsker å utvikle dette nivået.

Disse medlemmer forutsetter at samiske interesser ivaretas ved eventuelle endringer i fylkesstrukturen i Nord-Norge.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at bevilgningene til samferdsel på tre år er økt fra 40 til 60 mrd. kroner, og at vedlikeholdsetterslepet er redusert både på vei og jernbane. Flertallet viser også til at regjeringen har økt det direkte tilskuddet for bedre fylkesveier til 1,3 mrd. kroner, som er dobbelt så mye som ligger til grunn i Nasjonal transportplan. Flertallet viser til at en næringsvennlig politikk, styrket kommuneøkonomi og en styrket satsing på innovasjon bidrar til stimulans av næringslivets vekstkraft og omstillingsevne i hele landet. Flertallet viser også til at regjeringen har lagt fram en strategi for Nordområdene som vektlegger fylkeskommunens rolle i utviklingen av landsdelen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet peker på at fylkeskommunenes rolle som samfunnsutvikler ikke kan reduseres til et spørsmål om størrelsen på de regionale utviklingsmidlene, men vel så mye om hvordan fylkeskommunen bidrar til at felles ressurser utnyttes på best mulig måte, i alle deler av landet. Gjennom harmoniseringen av fylkeskommunens rolle overfor nasjonale virkemiddelforvaltere som Innovasjon Norge, Forskningsrådet og Siva og gjennom mer forpliktende deltakelse i regional planlegging for alle forvaltningsnivå, legger regjeringen til rette for at sterkere regioner reelt kan ta rollen som regional samfunnsutvikler.

Disse medlemmer viser til avtalen om regionreform, inngått mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre 22. februar 2017, som oppfølging av Meld. St. 22 (2015–2016) og Innst. 377 S (2015–2016). Disse medlemmer viser også til Sundvoldenerklæringen, der regjeringen ønsker å styrke lokaldemokratiet, blant annet gjennom en kommunereform. Gjennom større og mer robuste kommuner og fylkeskommuner med flere oppgaver, vil flere beslutninger fattes nærmere innbyggerne, og dette er et mål i seg selv.

Disse medlemmer viser også til at reduksjonen av antall fylkeskommuner skal følges opp av en desentralisering av makt ved at oppgaver og ansvar blir flyttet fra stat til folkevalgte på regionalt nivå. Disse medlemmer viser også til at avtalen mellom regjeringen og Kristelig Folkeparti og Venstre skal medføre færre tilsatte i administrative stillinger, færre heltidspolitikere på regionalt nivå og mer ressurser til tjenester som kommer innbyggerne og næringslivet til gode.

Disse medlemmer viser til at disse medlemmer i sitt primærstandpunkt er tilhengere av en tonivåmodell uten mellomnivå. Disse medlemmer mener fylkeskommunens oppgaver i hovedsak

skal være overtatt av kommunene, og at en kommunereform vil legge bedre til rette for et mangfold av lokalsamfunn med flere muligheter, større ansvar og nye oppgaver.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti legger til grunn at endringer i fylkesinndelingen skal baseres på frivillighet og lokale prosesser. Endringene som foreslås gjennomført av regjeringen og som det er inngått avtale med Kristelig Folkeparti og Venstre om før saken er lagt fram for Stortinget, bygger ikke på de vedtak som er gjort i fylkene. Av de foreslåtte endringene er det bare Aust-Agder og Vest-Agder som har vedtatt fylkessammenslåing på de premissene som gis i Prop. 84 S (2016–2017).

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at de respektive partier ønsker et sterkt fylkes- eller regionnivå i Norge. Regjeringens reform bærer preg av at regjeringspartiene ikke ønsker fylkes- eller regionnivå og at forslaget fra regjeringen og samarbeidspartiene viser at de ikke ønsker at regionene skal bli et nytt kraftfullt politisk nivå. Mangelen på forslag om nye store oppgaver og forslag om fjerning av viktige regionale oppgaver viser at regionreformen ikke er alvorlig ment fra regjeringens side, men noe de motarbeider aktivt slik at det ikke skal bli vellykket.

Disse medlemmer kan ikke forsvare å ommøblere Norge så dramatisk uten at en vet hva en vil bruke de store regionene til.

Disse medlemmer mener at verken kommunereformen eller regjeringens forslag til regionreform svarer på det to største utfordringene i lokaldemokratiet.

Det ene er samarbeid mellom kommuner rundt byene om klima og miljøvennlig arealdisponering og transport. Det må løses, og det gir verken kommunereformen eller regionreformen svar på. Det er ikke felles planlegging mellom geografisk store kommuner i Distrikts-Norge som er problematisk.

Det andre hovedproblemet er hvordan en kan få til vekst og utvikling i distrikt med fraflytting. Større kommuner og fylker løser ikke dette.

Kommunereform og regionreform som er kjørt fram under dekke av økt lokaldemokrati og behovet for større faglighet i tjenestene, er i realiteten en sentraliserings- og sparereform som ikke vil avhjelpe problemene. I noen tilfeller vil reformene heller forsterke problemene, fordi regjeringen ikke vil bruke virkemidler for å motvirke de tunge trendene som driver utviklingen.

Disse medlemmer mener at skal regionnivået ha politisk legitimitet i befolkningen og bidra til

mer deltakelse fra befolkningen i viktige beslutninger, må regionnivået ha myndighet over oppgaver som angår folk og skaper engasjement og som krever at en ser et stort geografisk område under ett for å løse oppgaven.

Videre må det være tid til god politisk prosess lokalt og regionalt, både når det gjelder eventuell sammenslåing og skikkelige fagutredninger bak nyorganisering av oppgaver.

Disse medlemmer viser til at en regionreform vil koste mye. Det kan kun forsvares dersom en hadde valgt å flytte tyngre driftsoppgaver til dette nivået og latt være å fjerne oppgaver som hører hjemme der.

Disse medlemmer mener at regjeringen og støttepartiene gjennom denne reformen driver med styrt avvikling av fylkesnivået, ikke styrking av det.

Disse medlemmer mener at det er svært kritikkverdigg av regjeringen å tvinge fylkeskommunene til å bruke så mye tid og ressurser på en reform som i realiteten svekker fylkesnivået kraftig. Disse medlemmer mener det ikke er greit å kaste bort tid og penger på å ommøblere hele norgeskartet for ingenting. Regjeringen og flertallets reform fjerner viktige oppgaver fra fylkene, har halvert de regionalpolitiske virkemidlene og gir ingen nye viktige oppgaver, slik som barnevern, overordnet planlegging eller innen helse. Reformen er kjørt fram av en regjering som består av partier som også i pågående prosess understreker at de vil legge hele nivået ned. Disse medlemmer mener at regjeringen og støttepartiene driver med styrt avvikling av fylkesnivået, ikke styrking av det.

3.2 Regioninndeling

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, merker seg at den nye fylkeskommunen bestående av Østfold, Akershus og Buskerud vil utgjøre den desidert største fylkeskommunen befolkningsmessig.

Flertallet forutsetter at en ny kollektivordning prioriteres i og mellom de nye fylkeskommunene. Flertallet viser til at en sammenslåing av Østfold, Buskerud og Akershus kan legge til rette for utvikling av et eget administrasjonsselskap for kollektivtransporten i pendlingsområdet til Oslo både på øst- og vestsiden av Oslo. Flertallet peker likevel på at det ikke finnes lovgrunnlag eller andre virkemidler som innebærer at departementet kan pålegge forsterket samarbeid eller fusjoner av for eksempel kollektivselskaper.

Flertallet støtter forslaget om å beholde Oslo kommune som selvstendig kommune og fylkeskommune, men ønsker å poengtere at dette krever enda større fokus på samarbeid og samhandling mellom

Oslo og den nye fylkeskommunen bestående av Østfold, Akershus og Buskerud, samt omkringliggende kommuner. Flertallet viser til at regjeringen varsler en egen utredning av løsninger som skal medvirke til mer effektivt arbeid med areal og transport i Oslo-regionen, herunder muligheten for å etablere et eget hovedstadsråd.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at det foreslås vedtatt at Østfold, Akershus og Buskerud blir slått sammen til et nytt fylke, Viken. Forslaget er ikke i samsvar med vedtakene som er gjort i Østfold og Akershus.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Oslo foreslås videreført som eget fylke selv om det vil bli liggende som en øy i Viken og skape omfattende behov for samarbeidsløsninger innenfor arealdisponering, kollektivtransport og samferdsel som må løses gjennom interkommunale samarbeid.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, støtter forslaget om en ny fylkeskommune bestående av Hedmark og Oppland, og mener den nye strukturen vil gi langt bedre vilkår for fylkeskommunale tjenester i regionen, sterkere fagmiljø og bedre samhandling i regionen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti støtter ikke forslaget om sammenslåing av Hedmark og Oppland fylkeskommuner da begge fylkestingene har motsatt seg sammenslåingen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil understreke at den nye fylkeskommunen, bestående av Vestfold og Telemark, vil ha gode forutsetninger for å løse flere og tyngre oppgaver. Som region vil Vestfold og Telemark være en mellomstor region, med flere allerede eksisterende samarbeidsprosjekter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti støtter ikke sammenslåing av Telemark og Vestfold da denne sammenslåingen ikke har støtte i de to fylkene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre,

støtter sammenslåingene av Vest- og Aust-Agder, samt av Nord- og Sør-Trøndelag.

Flertallet mener disse sammenslåingene reflekterer naturlig utvikling som et resultat av integrerte bo- og arbeidsmarkeder, med felles regional identitet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at sammenslåing av Nord- og Sør-Trøndelag til Trøndelag fylke ble vedtatt av Stortinget i juni 2016, jf. Innst. 360 S (2015–2016), og at disse partier støttet denne sammenslåingen.

Disse medlemmer viser til at sammenslåingene av Vest- og Aust-Agder samt Nord- og Sør-Trøndelag er et resultat av frivillighet og lokalt styrte prosesser. Det er likevel grunn til å peke på at de berørte fylkene har lagt til grunn at fylkene skal tilføres nye oppgaver, noe som regjeringen ikke har fulgt opp.

Disse medlemmer har også merket seg at vedtaket i Aust-Agder har noen forutsetninger om lokalisering av statlige arbeidsplasser i Arendal i tillegg til fylkesmannsembetet. Disse medlemmer vil anbefale sammenslåing av Aust-Agder og Vest-Agder, men vil ha tett dialog med fylkeskommunene om de nevnte forutsetningene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener det hadde vært naturlig med én vestlandsregion bestående av Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane. Til tross for dette registrerer flertallet at Rogaland fylkeskommune både har den økonomiske og befolkningsmessige tyngden til å bestå som egen region. Flertallet mener at utflytting av tunge oppgaver til de nye regionene vil gjøre det mer interessant for Rogaland å gjenoppta forhandlingene med Hordaland og Sogn og Fjordane.

Flertallet er videre glad for at Hordaland og Sogn og Fjordane har funnet sammen i en ny vestlandsregion. Så lenge Rogaland er alenestående, er det imidlertid viktig at grensen mellom vestlandsregionen og Rogaland ikke hindrer samhandling på tvers av fylkesgrensen mot Haugalandet.

Samtidig merker flertallet seg Møre og Romsdals ønske om å forbli udelt, og har derfor forståelse for at fylkeskommunene ønsker å bestå som egen region.

Flertallet viser for øvrig til omtalen i proposisjonen, og mener Møre og Romsdal har flere forutsetninger for å håndtere rollen som selvstendig fylkeskommune.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at prosessen på Vestlandet startet med samtaler mellom Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland. Dette ville blitt en stor og slagkraftig region i vest. Møre og Romsdal ble aldri med på denne nabopraten. Rogaland gjorde tidlig vedtak om ikke å være med i en Vestlandsregion på grunn av regjeringens manglende vilje til å komme med konkrete signaler på hvilke oppgaver den nye regionen skulle få. Hordaland og Sogn og Fjordane inngikk intensjonsavtale om sammenslåing under en rekke forutsetninger.

Disse medlemmer viser til at disse fylkene har gjennomført grundige prosesser og forhandlet fram en intensjonsavtale for frivillig sammenslåing. Avtalen setter som forutsetning at det skal overføres nye oppgaver til den nye regionen slik det er beskrevet i intensjonsavtalen, og å få til en god fordeling av hovedkontorene til de statlige institusjonene.

Disse medlemmer vil understreke at sammenslåing av fylker skal bygge på frivillighet. Da må også intensjonsavtalen legges til grunn og nye oppgaver tilføres. Dersom nye oppgaver i tilstrekkelig grad blir overført, og inngått intensjonsavtale blir fulgt opp, vil disse medlemmer støtte at forhandlingene om sammenslåing blir fullført. Disse medlemmer viser til at svært få av forutsetningene i intensjonsavtalen er fulgt opp av regjeringen. Nye oppgaver av betydning er ikke tilført, og disse medlemmer ser ikke lenger på en sammenslåing av Hordaland og Sogn og Fjordane som frivillig. Disse medlemmer vil på den bakgrunn ikke støtte sammenslåing av Sogn og Fjordane og Hordaland.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti støtter ikke sammenslåing av Hordaland og Sogn og Fjordane. Fylkene har i sine vedtak om sammenslåing gitt premisser som ikke er oppfylt fra regjeringen. Det vises i denne sammenheng til vedtaket fra Sogn og Fjordane fylkesting hvor det legges en rekke forutsetninger, bl.a. om oppgaveoverføring, administrasjons- og tjenestestruktur m.m. som ikke følges opp i regjeringens forslag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til avtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre om å inndele Nord-Norge i to regioner. Nordland består som i dag, mens Troms og Finnmark slås sammen til ett fylke. Flertallet mener at med to regioner i nord med om lag 240 000 innbyggere hver, får vi en god balanse mellom fylkene.

Flertallet mener at de to nye regionene er godt rustet for å kunne motta flere statlige arbeidsplasser. Flertallet viser for øvrig til Kommuneproposisjonen 2018 hvor inndelingen av Nord-Norge behandles.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede å gi fjelloven samme anvendelse i Nordland og Troms som sør for Nordland grense. Utredningen skal legge til grunn at Statskog fortsatt skal beholde ansvaret for skogressursene. Utredningen skal videre legge til grunn at gjeldende finnmarkslov videreføres innenfor dagens fylkesgrense for Finnmark, men ikke utvides til nye geografiske områder.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Samerettsutvalget II har foretatt en grundig gjennomgang av samiske rettigheter sør for Finnmark. Et av forslagene i deres utredning, slik det framgår av NOU 2007:13, er å overføre de landområdene i Troms og Nordland som i dag forvaltes av Statskog, til en egen Hålogalandsallmenning. Forslagene fra Samerettsutvalget II er ennå ikke lagt fram for og behandlet av Stortinget. Det vil derfor være svært uheldig om Stortinget skulle foregripe beslutninger om framtidig forvaltningsmodell i Troms og Nordland uten at det foreligger et beslutningsgrunnlag fra regjeringen og uten konsultasjoner med Sametinget og de to berørte fylkene. Disse medlemmer ber regjeringen sørge for at eierforholdet til statens grunn i Nordland og Troms får en avklaring, og at de to fylkene involveres i den videre prosessen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti støtter ikke avtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre om å dele Nord-Norge inn i to regioner, hvor Nordland består som eget fylke og Troms og Finnmark slås sammen til ett fylke. Disse medlemmer viser til at denne modellen er i strid med de vedtak som er gjort i de berørte fylkeskommunene.

På bakgrunn av ovenstående vil disse medlemmer støtte forslag i romertall I, om sammenslåing av Aust-Agder og Vest-Agder. Forslagene i romertall II om sammenslåing av Østfold, Akershus og Buskerud til et nytt fylke, romertall III om sammenslåing av Telemark og Vestfold til et nytt fylke, romertall IV om sammenslåing av Hordaland og Sogn

og Fjordane til et nytt fylke og romertall V om sammenslåing av Oppland og Hedmark til et nytt fylke, støttes ikke.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, legger ellers til grunn at regjeringen vurderer grensejusteringer etter stortingsbehandlingen av denne proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener at nye fylkeskommuner vil skape behov for enkelte justeringer, selv om samtlige slike justeringer bare kan skje på en måte som ikke på fundamentalt vis endrer størrelses- eller befolkningsgrunnlaget i én eller flere av de nye fylkeskommunene.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti understreker at arbeidet med grensendringer mellom de nye fylkeskommunene må ha en vid nok ramme til å skape hensiktsmessige regionsgrenser. Dersom utredningene viser at disse blir for omfattende til at regjeringen kan behandle dem innenfor gjeldende lovverk, vil det måtte fremmes en supplerende sak for Stortinget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti registrerer at regjeringen foreslår flere sammenslåinger av fylker der det ikke er lokal tilslutning. Disse medlemmer støtter ikke noen av de foreslåtte sammenslåingene av fylker, der det ikke er lokal enighet om dette.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil endre eventuelle tvangsvedtak av fylker etter valget til høsten, hvis fylkeskommunene ber om det.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti skulle gjerne sett en annen løsning for regioninndelingen, men har valgt å støtte den foreliggende fordi viktigheten av å få til en regionreform er stor, blant annet for distriktpolitikken.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at det kun er Stortinget som kan slå sammen fylkeskommuner. Derfor må Stortinget vedta et konkret sammenslåingstidspunkt. I Prop. 84 S (2016–2017) er vedtaksformuleringene dessverre feil. Dette rettes derfor opp i forslagene til vedtak i innstillingen slik at ordet «seinast» tas ut.

3.3 Statlige regionale strukturer

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, setter pris på at regjeringen nå vurderer en bedre samordning av statlige regionale strukturer, slik at de i større grad blir samordnet med den nye regionstrukturen. Det er viktig å sikre en inndeling av statlige regionale strukturer som i størst mulig grad møter de utfordringene de er skapt for å håndtere. Flertallet mener det er viktig å komme raskt i gang med dette arbeidet, da dette er en viktig del av regionreformen, i tillegg til å sørge for en mer effektiv statlig styring, samt styrke samarbeidet mellom den regionale stat og de nye regionale folkevalgte nivåene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener regional stat i hovedsak må følge inndelingen av regionalt folkevalgt nivå, ikke omvendt. Disse medlemmer registrerer at regjeringen i tillegg til å tegne kommune- og fylkeskart, også har tegnet fylkesmannskart. Disse medlemmer er bekymret for at en sentralisering av fylkesmannsembetene i verste fall kan gå ut over tilsynet med tilbudet til noen av de gruppene i samfunnet som har størst behov for hjelp, som barnevern og vergemål.

Disse medlemmer er kritiske til at regjeringen legger opp til en fylkesmannsstruktur basert på en regional folkevalgt struktur det er sterk lokal motstand mot. På nok et område mener disse medlemmer man ser en regjering som er mer opptatt av kart, grenser og antall enheter enn innhold og finansiering av de tjenestene befolkningen har behov for.

Disse medlemmer understreker at behovet for en bedre samordning av statlig regional struktur med fylkeskommunenes grenser ikke er knyttet til gjennomføring av fylkessammenslåinger.

På bakgrunn av dette fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre et arbeid som gir en samordning av grensene for statens regionale etater og fylkeskommunene.»

3.4 Konsekvenser ved ny fylkesstruktur

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, påpeker at nye fylkesstrukturer vil bety større og mer mangfoldige fylkesvalgdistrikter. Derfor vil flertallet understreke at regjeringen har et spesielt ansvar for å følge opp effektene av denne endringen på fylkestingsvalgene, og legge til rette for et fortsatt levende fylkesdemokrati.

Komiteen viser til at regjeringen peker på at en konsekvens av sammenslåing av fylker er at hvert fylkesting skal representere et større og mer sammensatt fylke. Komiteen støtter regjeringens vurdering av at både velgere og partiene regner en god geografisk fordeling av representantene som et gode. Komiteen har tillit til at partiene gjennom sine nominasjonsprosesser ivaretar disse hensynene på en god måte.

Komiteen viser til at Grunnloven slår fast at det skal være 169 mandater på Stortinget og at det skal være 19 valgdistrikt, samt at det skal være ett utjevningsmandat fra hvert valgdistrikt. Valgloven slår fast at det er fylkene som er valgdistrikt. Komiteen viser til at endringer i fylkesstrukturen dermed vil ha direkte konsekvenser for valgordningen ved stortingsvalg. Komiteen viser til at enten må antall valgdistrikt reduseres gjennom en grunnlovsendring, eller så må valgloven endres slik at det ikke lenger er fylkene som er valgdistriktene. Regjeringen mener dette er et spørsmål som bør utredes grundig, både prinsipielt og med hensyn til geografiske og partipolitiske konsekvenser. Komiteen støtter dette.

Komiteen mener at endringer i inndeling av valgkretser til stortingsvalg som følge av endret fylkesstruktur, må underlegges grundige vurderinger. Komiteen støtter regjeringens forslag om nedsettelse av et offentlig utvalg for å vurdere eventuelle endringer i Grunnloven og valgloven.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til eget forslag om å nedsette et offentlig utvalg (NOU) for å utrede valgordningen etter fylkessammenslåing, fremmet under behandlingen av Meld. St. 22 (2015–2016).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen har gjennomført endringer i inndelingen av fylkesmannsembetene. Selv om dette formelt sett er regjeringens ansvar og kan gjøres uavhengig av vedtak om inndelingen av fylkeskommunene, vil det få uheldige konsekvenser om fylkesmennene og fylkeskommunene får helt ulike grenser.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at inndelingen av fylkesmannsembetene, med unntak av Oslo og Akershus, fortsatt skal følge grensene for fylkeskommunene.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre,

merker seg at regjeringen legger vekt på behovet for økt samhandling mellom fylkeskommune og stat. Proposisjonen gir ikke videre føringer for hvordan dette skal skje, men flertallet forventer at departementet vil videreutvikle dette i samspill med relevante aktører, som Sametinget, fylkeskommunene og KS.

Komiteen støtter regjeringens økonomiske virkemidler når det gjelder engangsstøtte ved sammenslåing av fylkeskommuner. Komiteen understreker at dette er midler fylkeskommunene selv rår over.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener styrket fylkeskommunal økonomi er viktig uavhengig av regionreformen. Disse medlemmer viser i den sammenheng til de respektive partiers alternative budsjett, der midler til blant annet fylkesveier og videregående opplæring prioriteres.

3.5 Regional planlegging

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, merker seg at departementet, tidlig i proposisjonen, stadfester at «en mer aktiv bruk av eksisterende virkemidler vil kunne gi mer forpliktende deltakelse i utarbeidelse og oppfølging av regionale planer». Flertallet vil samtidig understreke at fylkeskommunene ikke skal være en overkommune. Flertallet forstår det slik at departementet med dette ikke ser for seg noen nye roller for fylkeskommunen i regional planleggingsarbeid, utover det fylkeskommunen har i dag.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at det er enighet om i større grad å rendyrke fylkesmenn til tilsyn og kontroll og at vurderinger der det trengs skjønn/vektning av ulike hensyn i størst mulig grad skal ligge til folkevalgt nivå, fortrinnsvis på kommune. Rettledningsfunksjonen overfor kommunene som Fylkesmannen har i dag kan i større grad legges til regionene. Dette flertallet ber også regjeringen om nødvendig å fremme forslag til lovendringer som klargjør at det er kommunene som er planmyndighet, og at regionene ikke skal være overkommuner med myndighet til å vedta egne planer på områder som primærkommunene har ansvar for.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at dersom regionalt folke-

valgt nivå skal innta en mer strategisk og samordnende rolle med hensyn til kommuneoverskridende og sektoroverskridende samfunnsutfordringer, vil det kreve endrede rammebetingelser, styringssystemer og handlingsrom.

- Helhetstenkning på tvers av kommunegrenser
- Helhetstenkning på tvers av sektorer
- Helhetstenkning på tvers av forvaltningsnivåer (fragmentert offentlig myndighet)

Dette medlem vil påpeke at økt spesialisering og fragmentering (NPM), et svært fragmentert virkemiddelapparat (regionale statlige myndigheter), til dels overlappende oppgaver, gjør oppgaven krevende, men også svært viktig, fordi den kan hvis det gjøres gjennomgripende, løse noen av styringsproblemene i dagens forvaltning. Gode regionale løsninger kan kreve tverrsektorielt samarbeid og nettverk – gjerne på tvers av forvaltningsnivåer.

Dette medlem vil påpeke at en slik rolle vil kunne kreve harmonisering av lovverk .

Dette medlem vil påpeke at store regioner kan få en økt utfordring med større geografisk kompleksitet.

Dette medlem vil særlig påpeke Riksrevisjonens rapport 3:11 (2006–2007). Arealutviklingen er ikke bærekraftig. Dette medlem mener derfor at det blir svært viktig at en regionreform må gi bedre svar på denne viktige utfordringen. Det må bygges tettere og mer kompakt, langs akser som kan gi klimavennlige transportløsninger. For å oppnå dette må noen ta en kommuneoverskridende samfunnsutviklerrolle.

Dette medlem viser til at forslaget som er framlagt, ikke svarer på disse behovene, verken de geografiske områdene som er foreslått eller med de oppgavene som disse nye fylkene skal ha.

3.6 Nye oppgaver og ansvar

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener i tråd med stortingsflertallets anmodningsvedtak ved behandlingen av Meld. St. 22 (2015–2016), jf. Innst. 377 (2016–2017), at administrasjonen av fylkesveinettet skal falle under de nye regionene.

Flertallet erkjenner behovet for utredning, med formål å sikre en forsvarlig overføring av dette ansvaret til fylkeskommunene, men mener at intensjonen med regionreformen er oppnådd med den inndelingen som blir presentert i proposisjonen, og at det derfor er naturlig å legge administrasjonen av fylkesveinettet til de nye enhetene. Flertallet mener at oppgaven må følge med når de nye fylkeskommunene etableres fra 1. januar 2020.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at samtlige partier på Stortinget i behandlingen av Innst. 377 S (2015–2016) mente regional administrasjon av fylkesvegnettet skulle overføres til regionalt folkevalgt nivå, og ba regjeringen sørge for dette. Disse medlemmer registrerer at ett år etter Stortingets behandling har ikke regjeringen engang prioritert å utrede spørsmål knyttet til dette. Disse medlemmer finner det underlig at regjeringen ikke følger opp Stortingets vedtak i denne saken.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at regional veiadministrasjon som har ansvar for planlegging og drift av fylkesveiene, overføres fra Statens vegvesen til regionalt folkevalgt nivå.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at forslaget om å overføre ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten fra fylkeskommunene til kommunene, har møtt bred motstand både fra politisk og faglig hold. Tannhelsetjenesten i fylkene er utviklet til en god tjeneste, og en overføring til kommunene er u hensiktsmessig både ut fra en kostnadmessig vurdering og faglig vurdering. Disse medlemmer mener at den offentlige tannhelsetjenesten skal videreføres som en fylkeskommunal oppgave.

Komiteen viser i denne sammenheng til behandlingen av Prop. 71 L (2016–2017) Endringer i helselovgivningen (overføring av det offentlige tannhelsetjenestansvaret, lovfesting av kompetansekrav m.m.), som er til behandling i helse- og omsorgskomiteen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, vil vise til sine respektive partiers merknader og forslag i helse- og omsorgskomiteens innstilling.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at partiet ikke er representert i helse- og omsorgskomiteen, men vil stemme mot en lovendring som innebærer å overføre ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten fra fylkeskommunene til kommunene. Dette medlem er også imot eventuelle lokale forsøk med overføring til kommunene, da det også vil bryte opp og svekke fagmiljøet, noe som vil gå ut over muligheten til å opp-

rettholde og videreutvikle denne viktige helsetjenesten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til Innst. 333 S (2014–2015), hvor partiene uttalte at

«ansvaret for kollektivtrafikken fortsatt som hovedregel skal ligge på det regionale folkevalgte nivå. Ansvar for kollektivtrafikken kan overføres til større kommuner på de vilkår som skisseres i meldingen, og forutsatt at det inngår et samarbeid/partnerskap med det øvrige fylket/regionen om å sikre et helhetlig kollektivtilbud i regionen.»

Flertallet viser til at regjeringen i Prop. 91 L (2016–2017) foreslår en lovendring som gir større kommuner adgang til på visse vilkår, herunder at det foreligger en avtale eller et partnerskap med fylkeskommunen, å overta ansvaret for kollektivtransporten. Det vises for øvrig til behandlingen av proposisjonen og partienes merknader der.

Flertall er fornøyd med regjeringens forslag om å overføre tilskuddene til ikke-statlige flyplasser til fylkeskommunens rammetilskudd, og understreker at dette er i tråd med intensjonen i regionreformen. Det samme gjelder overføring av innkjøp av innenlandske flyruter for de fylkeskommunene det gjelder.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti støtter ikke forslagene om å overføre tilskuddene til ikke-statlige flyplasser og overføring av innkjøp av innenlandske flyruter, fra staten til fylkeskommunene. Disse medlemmer mener tilrettelegging for flytrafikk er en sak som må samordnes over fylkesgrensene og vurderes ut fra nasjonale føringer for samferdselspolitikken.

Disse medlemmer mener eierskap og finansiering av fiskerihavnene fortsatt skal være et statlig ansvar.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at tilskudd til ikke-statlige lufthavner, innkjøp av innenlandske flyruter og statlige fiskerihavner videreføres som et statlig ansvar.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, er enig i Samferdselsdepartementets vurdering av at utvikling av fiskerihavner og tilrettelegging av bredbåndsutbygging ligger naturlig som oppgaver og ansvar hos de nye fylkeskommunene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener endringsforslagene vil medføre at staten ikke lenger vil ha samme ansvar for å synliggjøre statens bidrag til fiskerihavner og bredbånd. Så ulike behov fylkene vil ha på dette området i lang tid framover, kan ikke staten løpe fra ansvaret for å finansiere nødvendig oppgradering av fiskerihavner og fiberbredbånd i hele landet. Dette medlem viser til at fylker med spredt bosetting har langt større kostnader og problemer med å få bygget ut moderne bredbånd til alle. Dette er helt nødvendig infrastruktur for næringsliv, kommuner og befolkning, og staten må sikre at det gis statlige tilskudd til utbygging ut fra de ulike behovene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, mener at det i lys av ESAs kjennelse rundt den norske drosjeløveordningen er behov for en regionalisering av dette ansvaret. På bakgrunn av denne erkjennelsen fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å fornye regelverket for løyver og behovsprøving for persontransport slik at bestemmelser knyttet til dette kan fastsettes av de nye fylkeskommunene.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser for øvrig til at representanter fra Senterpartiet har fremmet et Representantforslag 115 S (2016–2017) hvor det bes om en egen stortingsmelding om drosjenæringen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, merker seg at flere fylkeskommuner ønsker en regionalisering av beslutninger rundt prosjektstøtte i Regionale forskningsfond (RFF). Flertallet mener det er viktig at slike avgjørelser kan bli fattet nærmere de miljøene det gjelder, heller enn å opprettholde den nasjonale ordningen som finnes i dag. Flertallet er uenige i departementets vurdering og fremmer på bakgrunn av dette følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre ansvarsfordelingen mellom Regionale forskningsfond (RFF) og Forskningsrådet slik at beslutninger rundt prosjektstøtte blir fattet på fylkeskommunalt nivå.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til omtalen av Regio-

nale forskningsfond. Disse medlemmer støtter endringene regjeringen foreslår om at forskningsfondene vil ha geografiske grenser som sammenfaller med de nye fylkeskommunene, og at de fylkeskommunalt oppnevnte styrene bevilger midler fra fondene. Disse medlemmer viser også til at Kunnskapsdepartementet vil revidere retningslinjene for RFF før den nye fylkesstrukturen trer i kraft 1. januar 2020.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti er enig i at det kan være rett å overføre Regionale forskningsfond til fylkene, men mener dette må utredes og legges fram som egen sak.

På den bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram forslag til hvordan fylkene kan få ansvaret for og finansiering til å overta de Regionale forskningsfondene.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, var positive til vedtaket ved behandlingen av Meld. St. 22 (2015–2016), hvor det ble tatt til orde for å vurdere å overføre oppgaver fra Innovasjon Norge til de nye fylkeskommunene. Flertallet mener det er positivt å la de nye fylkeskommunene i større grad styre egen næringsutvikling, og deler ikke departementets bekymring for at en overføring av oppgaver fra Innovasjon Norge til fylkeskommunene vil gi ulemper for det regionale næringslivet. Flertallet slår fast at næringsutvikling tilhører regionenes kjerneområde, og at dette var en av beveggrunnene til å gjennomføre en regionreform.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen overføre oppgaver tilknyttet regional næringsutvikling fra Innovasjon Norge til de nye regionene.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i forbindelse med behandlingen av Meld. St. 22 (2015–2016) foreslo å videreføre Innovasjon Norge med regionale styrer og regionalt medeierskap.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet var positive til at det i Meld. St. 22 (2015–2016) ble tatt til orde for å vurdere å

overføre oppgaver fra Innovasjon Norge til de nye fylkeskommunene. Disse medlemmer mener det er positivt å la de nye fylkeskommunene i større grad styre egen næringsutvikling, og her er en videreutvikling av fylkeskommunen som eier og oppdragsgiver til Innovasjon Norge viktig. Dette gjelder også fylkeskommunenes ansvar for koordinering av nasjonale virkemiddelaktørers regionale innsats og fylkeskommunens ledelse av de regionale partnerskapene. Som eier og oppdragsgiver til Innovasjon Norge kan den enkelte fylkeskommune trekke på ressursene i hele organisasjonen. Dette inkluderer også utekontorstrukturen og internasjonaliseringskompetansen i Innovasjon Norge, noe som i sin tid var en sentral grunn for å samle disse funksjonene i selskapet. Disse medlemmer slår fast at næringsutvikling tilhører regionenes kjerneområde, og at dette var en av beveggrunnene til å gjennomføre en regionreform.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere overføring av oppgaver tilknyttet regional næringsutvikling fra Innovasjon Norge til de nye regionene.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti er enig i at flere oppgaver knyttet til regional næringsutvikling bør flyttes fra Innovasjon Norge til fylkene, men mener dette må utredes og at det må legges fram forslag til hvordan staten skal bidra med finansiering.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram forslag til overføring og finansiering av regional næringsutvikling fra Innovasjon Norge til fylkeskommunene.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti deler ikke Nærings- og fiskeridepartementets tolkning av at håndteringen av akvakultursøknader ikke kan gjennomføres på det nye regionalnivået. Disse medlemmer mener dette er et spørsmål som klart hører hjemme hos fylkeskommunen, i tett samarbeid med lokaliseringkommunene. At fylkeskommunen i dag ikke sitter på den kompetansen som trengs for å overta ansvaret umiddelbart, er snarere et tegn på at det er behov for et kompetanseløft i de nye fylkeskommunene, slik at de kan ta hånd om slike oppgaver.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senter-

partiet og Venstre, viser til at det har vært gode erfaringer med fylkeskommunal rolle innenfor akvakultur. Blant annet har den såkalte Trøndelagsmodellen interessante deler som kan vurderes. Flertallet mener at forsøk innenfor akvakultur ikke må kunne skape problem for opprettelse og funksjoner på produksjonsområdene. Flertallet mener at det må flyttes faglige ressurser fra direktoratets regionkontorer til de folkevalgte regionene.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, slutter seg til Landbruks- og matdepartementets vurdering av mulig oppgaveoverføring innen landbruk, og legger til grunn at fastsetting av antall fylkeskommuner til om lag ti vil føre til at forvaltning av utrednings- og tilretteleggingstiltak, samt ansvaret for kystskogbruket og satsing på økologiske foregangsfylker blir overført fra Fylkesmannen fra og med 2020.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener at flere oppgaver som ikke er knyttet til tilsynsfunksjonen i landbrukspolitikken, kan overføres fra Fylkesmannen til folkevalgt regionalt nivå.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, slutter seg til Kunnskapsdepartementets vurdering av hvilke oppgaver tilknyttet utdanningsfeltet som skal tilfalle de nye regionene. Flertallet understreker at utdanning er et kjerneområde for de nye fylkeskommunene, og at Kunnskapsdepartementet i sin videre behandling og konkretisering skal legge nærhetsprinsippet til grunn når en evaluering av eventuell flytting av oppgaver til fylkeskommunene blir gjennomført.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil understreke regionenes rolle og ansvar i kompetanseheving tilpasset regionale behov. Disse medlemmer viser til at mange steder i landet ikke har høyskole/universitetscampus eller andre tilbud innen høyere utdanning/videreutdanning. Disse vil i stadig større grad ha behov for kompetansesentre eller studiesentre som kan organisere og gi tilbud om desentralisert utdanning og kompetansetillegg. Disse medlemmer mener det kan være fornuftig å koordinere mer av dette på regionalt nivå. Det passer også inn under oppfølgingen av kompetansereformen og flere tiltak der for å lære gjennom et stadig lengre arbeidsliv. Reformen inneholder også tiltak både på regionalt og nasjonalt nivå.

Disse medlemmer viser til egne merknader og forslag under behandlingen av Meld. St. 22 (2015–2016) og Meld. St. 18 (2016–2017) om å sørge for regionale virkemidler for å kunne initiere og sikre at innbyggere og næringsliv får tilgang til desentralisert høyere utdanning. Dette er helt avgjørende for regional utvikling og av de viktigste virkemidlene for å kunne møte de ulike behov som finnes i ulike deler av landet. Dette må gjøres i samarbeid med høyskoler og universitet og med egne midler til fylkeskommunene for å sikre infrastruktur, kompetansekartlegging, koordinering og utvikling. Behovene vil variere fra sted til sted, og også over tid, og derfor må tilbudet vekse i takt med behov.

Disse medlemmer understreker at regioner og fylker trenger egne økonomiske virkemidler for å kunne initiere og sikre at innbyggeren i regionen får tilgang på høyere utdanning. Dette må gjøres i samarbeid med høyskoler og universitet, og disse medlemmer viser til egne forslag om å etablere statlige finansieringsordninger for at fylkeskommunene skal kunne sikre dette i Innst. 300 S (2016–2017) om Bærekraftige byer og levende distrikt.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, merker seg at Kulturdepartementet ønsker å gjennomføre en grundig utredning av hvilke kulturfaglige oppgaver som kan overføres fra staten til fylkeskommunen. Flertallet ønsker en slik utredning velkommen, og ønsker å presisere at kulturoppgaver i størst mulig grad bør kunne flyttes fra det nasjonale til det regionale nivå. Det er også hensiktsmessig at slike oppgaver faller under et folkevalgt, regionalt nivå. Flertallet legger som premiss at den kulturelle infrastrukturen og kulturtilbudet til innbyggerne skal føres videre og stimuleres.

Flertallet legger til grunn at det i forbindelse med overflytting av kulturoppgaver fra nasjonalt til fylkeskommunalt nivå følger med finansiering som gjør at fylkeskommunene har mulighet til å finansiere virksomhetene.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti understreker at den utredningen som Kulturdepartementet har varslet, må belyse spørsmålet om hvilke kulturinstitusjoner som har nasjonale eller internasjonale oppgaver. Dette medlem mener det er naturlig at disse fremdeles får sine driftstilskudd over statsbudsjettet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen har varslet en ny kulturmelding. Disse medlemmer mener at ansvarsdelingen

mellom forvaltningsnivåene må utredes grundig i forbindelse en ny kulturmelding. Disse medlemmer finner det underlig at det i proposisjonen foreslås overført tilskudd til et utvalg av kunst- og kulturinstitusjoner til fylkeskommunal forvaltning uten at det foreligger en begrunnelse for forslaget og uten at konsekvensene av det er belyst. Disse medlemmer mener at en eventuell overføring av disse oppgavene må utsettes og sees i sammenheng med den varslede kulturmeldingen. Dette vil sikre at Stortinget får et langt bedre og mer helhetlig beslutningsgrunnlag enn det regjeringen har lagt fram.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det står i Meld. St. 22 (2015–2016) s. 54:

«Før det eventuelt kan overføres ytterligere oppgaver på kulturområdet til nye folkevalgte regioner, må det utredes hvordan den nasjonale kulturpolitikken kan ivaretas. (...) Før den faktiske overføring av nye oppgaver til nytt regionalt folkevalgt nivå kan finne sted, skal det utredes nærmere hvordan dagens nasjonale kulturpolitikk og det samlede kulturpolitiske området vil bli ivarettatt.»

På tross av dette har regjeringen i Prop. 84 S (2016–2017) fremmet en lang liste over konkrete tiltak på kulturfeltet man ønsker å overføre til fylkene allerede fra 1. januar 2018 uten den utredningen regjeringen har lovet. Dette er et av mange alvorlige løftebrudd.

Dette medlem viser til at flere av disse tiltakene i dag representerer viktige virksomheter i den nasjonale infrastrukturen for scenekunst generelt og for dansekunst spesielt. Det er gjennom flere tiår brukt betydelige statlige midler for å bygge opp denne infrastrukturen. Dette medlem kan ikke støtte at man gjør et så dyptgripende omstrukturingsgrep nå, uten å se på hvilke konsekvenser dette får for infrastrukturen og uten at den enkelte virksomheten det gjelder har fått uttale seg.

Dette medlem viser til at komitéflertallet i Innst. 377 S (2015–2016) skriver at

«[Flertallet er] opptatt av å se på hvordan den nasjonale kulturpolitikken ivaretas, hvordan kvaliteten best kan sikres i det profesjonelle kunst-, og kulturlivet, før nye oppgaver tildeles det nye folkevalgte nivået.»

Dette medlem viser til at regjeringen selv skriver i proposisjonen:

«Ei rekke tilhøve må avklarast i ein grundig prosess som involverer dei ulike forvaltningsnivåa og aktørane i kultursektoren» og vidare «Det må mellom anna vurderast om det finst andre føremålstenelege styringsverktøy for å sikre nasjonale omsyn innanfor kulturpolitikken [...]»

Dette medlem viser i den sammenheng til den bebudede kulturmeldingen som skal ha sin første innspillskonferanse i vår og at disse endringene som nå foreslås, rives ut av sin sammenheng.

Dette medlem mener at det godt kan være klokt å flytte enkelte virksomheter fra nasjonalt til regionalt nivå, men dette må utredes på en god måte i kulturmeldingen, og miljøene må få uttale seg. Dette medlem kan ikke akseptere at kulturlivet skal unntas fra grundige prosesser og vurderinger. Mange av disse tiltakene utfører oppgaver som et ledd i en nasjonal kulturpolitikk, og som også har betydning for internasjonal aktivitet på området.

Dette medlem konstaterer at den grundige prosessen ikke har funnet sted. Derfor må den foreslåtte overføringen stilles i bero inntil en slik prosess er gjennomført.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er åpen for å vurdere en overføring av flere oppgaver på kulturminnefeltet til det regionale folkevalgte nivå, men det forutsetter at man ikke svekker god og kunnskapsbasert forvaltning. Det er derfor viktig å sikre at regionene kompetansemessig og økonomisk er godt rustet til å ivareta dette området. Flertallet er kjent med at det blant annet er et stort økonomisk etterslep når det gjelder forvaltning og ivaretagelse av kulturminner, og vil derfor avvente en beslutning om dette inntil Stortinget har fått en nærmere oversikt og redegjørelse over behov og bevilgninger på feltet.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, slutter seg til Klima- og miljødepartementets vurdering av hvilke oppgaver som kan overføres til de nye fylkeskommunene. De oppgavene som blir pekt på i proposisjonen, hører klart hjemme på fylkeskommunalt nivå, samtidig som det finnes en rekke andre oppgaver tilknyttet klima- og miljø som ikke er naturlig å overlate til de nye regionene. Departementet har funnet en god løsning som følger nærhetsprinsippet, men samtidig legger til rette for en ambisiøs miljø- og klimapolitikk.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at viktige naturvernsaker, vern av matjord, nasjonale kulturminner og miljø trenger et sterkere nasjonalt vern, slik at ikke viktige nasjonale verdier går tapt. Saker som omhandler reelt politisk skjønn i slike saker, bør håndteres av et politisk nivå, mens derimot saker som omhandler dispen-

sasjonsadgang fra nasjonalt lovverk, bør håndteres av statlig forvaltning.

Dette medlem understreker også behovet for kompetanse i slike saker, og at det må sikres i det nivået som til enhver tid har ansvaret for sakene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, er uenig i Justis- og beredskapsdepartementets vurdering av at det ikke er formålsnyttig å flytte oppgaver fra IMDi til de nye regionene. Integrering er et spørsmål der regionalt skjønn kan spille en viktig oppgave, og hvor et mangfold av tilnærminger vil gjøre det mulig for regionene å lære av hverandre i det de løser ulike oppgaver tilknyttet integrering.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan som konkretiserer hvilke oppgaver som kan overføres fra IMDi til de nye fylkeskommunene.»

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at IMDi er statens kompetansesenter på integrering. Flertallet mener at det er viktigere enn noen gang å lykkes i integreringsarbeidet. Vi må sørge for at flyktningene kommer i arbeid og deltar i samfunnet.

Flertallet mener at regionalt skjønn kan være viktig, og at et mangfold av tilnærminger vil gjøre det mulig for regionene å lære av hverandre i det de løser ulike oppgaver tilknyttet integrering. Flertallet viser til at IMDi har seks regionkontorer, og at noe av suksessfaktoren til direktoratet nettopp er regional og lokal kunnskap og kjennskap.

Flertallet viser til at integreringsfeltet er, som omtalt i Prop. 84 S (2016–2017), avhengig av flere aktører. Fylkeskommunen, med ansvaret for videregående opplæring, er en av disse. Flertallet mener videre at hovedlinjene i dagens ansvars- og oppgavefordeling på integreringsområdet skal beholdes, men at det bør vurderes om noen av IMDis oppgaver kan flyttes til de nye fylkeskommunene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere nærmere hvilke oppgaver som kan overføres fra IMDi til de nye fylkeskommunene.»

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at regjeringen vil styrke det europapolitiske strategiarbeidet mellom stat og regionalt nivå, og at dette arbeidet skal systematiseres bedre. Når det kommer nye EU-initiativ for politikk og regelverk, vil fylkeskommunene involveres tidligere og mer aktivt i det europapolitiske arbeidet til departementene og etatene. Europapolitisk Forum skal reorganiseres slik at de nye fylkeskommunene blir godt representert i dialogen mellom regjeringen, kommunesektoren og Sametinget om europapolitiske spørsmål.

Flertallet viser også til at regjeringen, når de nye fylkeskommunene er etablert, vil gjennomgå arenaene der sentrale og regionale myndigheter møtes rundt internasjonale spørsmål, for å medvirke til å se de ulike arenaene i sammenheng.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at Utenriksdepartementet ser for seg en mer aktiv rolle for de nye fylkeskommunene i europeisk samarbeid. Disse medlemmer deler denne vurderingen, men savner en konkretisering av hvilke nye ansvarsområder regionene kan motta i sammenheng med denne ambisjonen.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget deler regjeringens ambisjon om å øke fylkeskommunenes rolle i europeisk samarbeid, og ber derfor regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak om hvordan regionene best kan settes i stand til å gjennomføre denne nye rollen.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, ser på proposisjonen som fortsettelsen på en oppgaveoverføring fra stat til fylkeskommune.

Flertallet støtter forslaget om å nedsette et ekspertutvalg som kan se på videre oppgaveoverføring til regionene, etter behandlingen av denne proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ved tidligere stortingsbehandlinger har foreslått å overføre en rekke oppgaver til regionalt folkevalgt nivå. Disse medlemmer konstaterer at stortingsflertallet har stemt ned disse forslagene. I tillegg viser disse medlemmer til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og So-

sialistisk Venstreparti mener regionalt folkevalgt nivå skal beholde hovedoppgaver som videregående opplæring, tannhelse, fylkesveiene og kollektivtransport.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at oppgaver som i dag ligger hos regional stat/Fylkesmannen og som legger til rette for bruk av politisk skjønn, som hovedregel legges til regionalt folkevalgt nivå.»

«Stortinget ber regjeringen videreføre Innovasjon Norge med regionale styrer og regionalt medierskap som i dag.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at regionalt folkevalgt nivå fortsatt skal ha ansvaret for videregående opplæring, og at det derfor ikke gjennomføres forsøk med overføring av denne oppgaven til kommunene.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for regionale virkemidler til styrking av desentralisert høyere utdanning.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det oppnevnes styremedlemmer med politisk kompetanse og lokal forankring i helseforetakene. Oppnevningen skal foregå i dialog med regionene.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at fordeling av skjønnsmidler fra Fylkesmannen til kommunene skal være en oppgave underlagt regionalt folkevalgt nivå. Fylkesmannen beholder skjønnsmidler knyttet til beredskap.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at forvaltningsoppgaver som i dag er lagt til Fylkesmannens miljøavdeling og landbruksavdeling, overføres til regionalt folkevalgt nivå.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at regjeringen, sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti, leverer den mest omfattende nyorganiseringen av fylkeskommunene siden de først ble opprettet. Flertallet viser videre til at tidligere regjeringer verken har oppnådd en slik oppgaveoverføring eller en så omfattende reform som det flertallet her har kommet til enighet om.

Komiteens medlem fra Venstre mener regionreformen har vært et viktig steg i riktig retning, men viser samtidig til partiets stortingsvalgprogram hvor partiet går inn for at helseforetakene bør overføres til et nytt fylkeskommunalt nivå, i lag med flere oppgaver som i dag tilfaller de forskjellige direktoratene. Dette medlem er opptatt av at fylkeskommunen på lang sikt blir tilført flere av disse oppgavene, for å i større grad flytte makt ned til folkevalgte organer, i tråd med nærhetsprinsippet.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til viktigheten av at kompensasjonsordningen for fylkeskommunen videreføres, slik at de nye fylkeskommunene har de finansielle ressursene som kreves for å gjennomføre de nye oppgavene de blir tildelt. Disse medlemmer viser til behovet for et nytt inntektssystem for fylkeskommunene, i tråd med de nye strukturene og oppgavene som blir vedtatt gjennom regionreformen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener fylkeskommunene bør gis et større ansvar innenfor det sosiale området. Det vises i denne sammenheng til forslag som ble fremmet i Innst. 377 S (2015–2016) om overføring av ansvaret for det statlige barnevernet gjennom Bufetat til fylkeskommunene, om overføring av ansvaret for de distriktspsykiatriske klinikkene – DPS – fra stat til fylkeskommunen og om at familievernet overføres fra stat til fylkeskommune.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede forslag om overføring av det statlige barnevernet gjennom Bufetat, de distriktspsykiatriske klinikkene og familievernet fra staten til fylkeskommunene.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener at oppgaver som overføres fra Fylkesmannen, direktorat og annen regional stat til de nye regionene skal skje samtidig som de nye fylkenes kommunene opprettes, dvs. fra 1. januar 2020.

3.7 Statlig lokaliseringpolitikk

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, merker seg at regjeringen, i samarbeid med Venstre, har lagt opp til en ambisiøs omlokalisering og nyetablering av statlige arbeidsplasser utenfor Oslo. Flertallet forventer at regjeringen jobber videre med å sikre en jevnere spredning av statlige arbeidsplasser i hele landet. Det er også viktig at regjeringen legger dette ønsket

til grunn når framtidig lokalisering av nye statlige enheter blir besluttet. Flertallet ser det som særlig viktig at statlige arbeidsplasser også tilfaller landets mindre byer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til merknader og forslag fra sine respektive partier når det gjelder statlige arbeidsplasser i Innst. 300 S (2016–2017).

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at lokalisering av statlig virksomhet ofte blir grunnlagt med historiske forhold og hvilke preferanser som den enkelte virksomhet legger vekt på. Den store veksten i statlige arbeidsplasser kommer først og fremst gjennom utvidelse av eksisterende virksomheter. Tall fra Difi viser at Oslo har en sterk overvekt av statlige arbeidsplasser, 29,3 pst. eller 49 000 av de totalt 167 000 sysselsatte i staten. Veksten i den statlige sysselsettingen har etter 2013 vært større i Oslo enn i landet for øvrig. Dette viser at til tross for regjeringens vedtak om utflytting av statlige arbeidsplasser fra Oslo, er virkningen beskjeden i forhold til den generelle utviklingen i lokalisering av arbeidsplasser.

Disse medlemmer viser til at statlig lokaliseringspolitikken ikke bare omfatter statlige virksomheter, men også virksomheter som finansieres gjennom statlige bidrag. Eksempler på dette er bl.a. private utdannings- og helseinstitusjoner, sosiale institusjoner, asylmottak og private kulturinstitusjoner. Selv om denne typen tiltak ikke vil være direkte underlagt statlige føringer for lokalisering, bør det i større grad sikres en geografisk spredning som ivaretar overordnede nasjonale behov. Eksempelvis vil en mer desentralisert etablering av asylmottak virke positivt både når det gjelder mulighet til integrering i trygge nærmiljøer og gi verdifull sysselsetting og stabil arbeidskraft.

Disse medlemmer mener målet må være å få en statlig lokaliseringspolitikken som er sentraliseringsdempende, ikke sentraliseringsfremmende.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at regjeringen, sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre, vil benytte fagkompetansen som finnes i forskjellige deler av landet for å sikre en mer balansert lokalisering av statlige arbeidsplasser. Spredning av kompetanse er et bidrag til å styrke kunnskapsmiljø utenfor de store byene. Flertallet viser til at det i perioden 2013–2016 er tatt avgjørelser om å flytte ut eller nyetablere mer enn dobbelt så mange statlige arbeidsplasser

utenfor Oslo som under den rød-grønne regjeringen i årene 2009–2013. Dette er et viktig virkemiddel mot sentralisering utvist av tidligere rød-grønt styre.

3.8 Nordområdepolitikk

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, legger til grunn at regionreformen vil sikre de relevante fylkeskommunene en enda mer sentral rolle i utformingen og gjennomføringen av norsk nordområdepolitikk. Flertallet vil peke på at det nye fylket Troms/Finnmark står i en særstilling når det gjelder nordområdepolitikken, og i forholdet til Russland.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til behandlingen av Meld. St. 10 (2010–2011), jf. Innst. 433 S (2010–2011), om en kunnskapsinnhenting om virkninger og ringvirkninger av økt satsing på verdiskaping i Nord-Norge. Dette medlem viser til de klare anbefalingene i sluttrapporten og at det kreves samordnet innsats hvis dette store potensialet skal utløses. Dette medlem viser til egne forslag om å følge opp dette i Representantforslag 147 S (2016–2017).

3.9 Økonomiske og administrative konsekvenser

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, anerkjenner at reformen på sikt vil føre til stordriftsfordeler og en mer effektiv ressursbruk. Samtidig er det viktig at fylkeskommunene sikres tilstrekkelig finansiering til å håndtere sammenslåing på en god måte. Dette gjelder både kortsiktige og mer langsiktige kostnader. Flertallet forventer at regjeringen legger dette til grunn i arbeidet med kommende forslag til statsbudsjett.

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gjennomføre et arbeid som gir en samordning av grensene for statens regionale etater og fylkeskommunene.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge til grunn at innvedelingen av fylkesmannsembetene, med unntak av Oslo og Akershus, fortsatt skal følge grensene for fylkeskommunene.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen legge til grunn at tilskudd til ikke-statlige lufthavner, innkjøp av innenlandske flyruter og statlige fiskerihavner videreføres som et statlig ansvar.

Forslag 4

Stortinget deler regjeringens ambisjon om å øke fylkeskommunenes rolle i europeisk samarbeid, og ber derfor regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak om hvordan regionene best kan settes i stand til å gjennomføre denne nye rollen.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen sørge for at oppgaver som i dag ligger hos regional stat/Fylkesmannen og som legger til rette for bruk av politisk skjønn, som hovedregel legges til regionalt folkevalgt nivå.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen videreføre Innovasjon Norge med regionale styrer og regionalt medeierskap som i dag.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen sørge for at regionalt folkevalgt nivå fortsatt skal ha ansvaret for videregående opplæring, og at det derfor ikke gjennomføres forsøk med overføring av denne oppgaven til kommunene.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen sørge for regionale virkemidler til styrking av desentralisert høyere utdanning.

Forslag fra Høyre og Fremskrittspartiet:*Forslag 9*

Stortinget ber regjeringen vurdere overføring av oppgaver tilknyttet regional næringsutvikling fra Innovasjon Norge til de nye regionene.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:*Forslag 10*

Stortinget ber regjeringen sørge for at det oppnevnes styremedlemmer med politisk kompetanse og lokal forankring i helseforetakene. Oppnevningen skal foregå i dialog med regionene.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen sørge for at fordeling av skjønnsmidler fra Fylkesmannen til kommunene skal være en oppgave underlagt regionalt folkevalgt

nivå. Fylkesmannen beholder skjønnsmidler knyttet til beredskap.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen sørge for at forvaltningsoppgaver som i dag er lagt til Fylkesmannens miljøavdeling og landbruksavdeling, overføres til regionalt folkevalgt nivå.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 13*

Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram forslag til hvordan fylkene kan få ansvaret for og finansiering til å overta de Regionale forskningsfondene.

Forslag fra Senterpartiet:*Forslag 14*

Stortinget ber regjeringen utrede forslag om overføring av det statlige barnevernet gjennom Bufetat, de distriktspsykiatriske klinikkene og familievernet fra staten til fylkeskommunene.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 15*

Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram forslag til overføring og finansiering av regional næringsutvikling fra Innovasjon Norge til fylkeskommunene.

5. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Vest-Agder fylkeskommune og Aust-Agder fylkeskommune blir slått saman frå 1. januar 2020.

II

Buskerud fylkeskommune, Akershus fylkeskommune og Østfold fylkeskommune blir slått saman frå 1. januar 2020.

III

Telemark fylkeskommune og Vestfold fylkeskommune blir slått saman frå 1. januar 2020.

IV

Hordland fylkeskommune og Sogn og Fjordane fylkeskommune blir slått saman frå 1. januar 2020.

V

Oppland fylkeskommune og Hedmark fylkeskommune blir slått saman frå 1. januar 2020.

VI

Stortinget ber regjeringen utrede å gi fjelloven samme anvendelse i Nordland og Troms som sør for Nordland grense. Utredningen skal legge til grunn at Statskog fortsatt skal beholde ansvaret for skogressursene. Utredningen skal vidare legge til grunn at gjeldende finnmarkslov videreføres innenfor dagens fylkesgrense for Finnmark, men ikke utvides til nye geografiske områder.

VII

Stortinget ber regjeringen sørge for at regional veiadministrasjon, som har ansvar for planlegging og drift av fylkesveiene, overføres fra Statens vegvesen til regionalt folkevalgt nivå.

VIII

Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å fornye regelverket for løyver og behovsprøving

for persontransport slik at bestemmelser knyttet til dette kan fastsettes av de nye fylkeskommunene.

IX

Stortinget ber regjeringen endre ansvarsfordelingen mellom Regionale forskningsfond (RFF) og Forskningsrådet slik at beslutninger rundt prosjektstøtte blir fattet på fylkeskommunalt nivå.

X

Stortinget ber regjeringen overføre oppgaver tilknyttet regional næringsutvikling fra Innovasjon Norge til de nye regionene.

XI

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan som konkretiserer hvilke oppgaver som kan overføres fra IMDi til de nye fylkeskommunene.

XII

Stortinget ber regjeringen vurdere nærmere hvilke oppgaver som kan overføres fra IMDi til de nye fylkeskommunene.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 1. juni 2017

Helge André Njåstad

leder

André N. Skjelstad

ordfører

